

Täysistunto

Keskiviikko 27.9.2017 klo 14.00—19.02

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.02.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.00—15.30), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.30—17.32) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (17.32—19.02).

Italian presidentti Sergio Mattarella seurueineen saapui seuraamaan täysistuntoa noin kello 17.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Välikysymys raideliikenteen nykytilasta ja tulevaisuudesta

Välikysymys VK 3/2017 vp

Välikysymyksen esittäminen

Puhemies Maria Lohela: Välikysymyksen esittämistä varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Edustaja Harry Wallin ja 70 muuta edustajaa ovat tehneet valtioneuvostolle välikysymyksen VK 3/2017 vp raideliikenteen nykytilasta ja tulevaisuudesta. Seuraavaksi puheenvuoro välikysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Harry Wallin luki välikysymystekstin.

Työjärjestyksen mukaisesti välikysymys lähetettiin keskustelutta valtioneuvostolle vastattavaksi.

3. Valtioneuvoston selonteko keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta vuoteen 2030

Valtioneuvoston selonteko VNS 7/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan sekä talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Ministeri Kimmo Tiilikaisen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia ja muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä enintään 1 tai 2 minuutin pituisia vastauspuheenvuoroja.

Tästä asiakohdasta käydään keskustelua kello 16.15 saakka, eli kahden tunnin ajan. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja keskustelua jatketaan päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määrärajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan eli 4. kohtaan.

Keskustelu

14.15 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa on keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, tai lyhyemmin ilmastosuunnitelma, jolla toimeenpannaan Suomen osalta Pariisin ilmastosopimusta ja EU:n vuoden 2030 ilmastotavoitteita. Suomihan toimii kansainvälisesti hyvin aktiivisena ilmastopolitiikan edistäjänä. Minulla itselläni oli ilo Pariisin sopimusta neuvoteltaessa olla yksi EU:n ministeritason neuvottelijoita viimeisen viikon aikana, ja osallistuimme myös hyvin rakentavalla, vahvalla panoksella EU:n yhteisten tavoitteitten muotoiluun ilmastopolitiikan toimeenpanemiseksi. [Olavi Ala-Nissilä: Oli hieno suoritus!] Tuo Pariisin sopimus antaa tavoitteen: kaikilta mailta tarvitaan konkretiaa. Tässä ensimmäisessä ilmastolain mukaisessa ilmastosuunnitelmassa nyt juuri määritellään ne toimet, joilla Suomessa vastataan EU:n vuoden 2030 ilmastotavoitteisiin päästökaupan ulkopuolella. Suomella on yksi EU:n kunnianhimoisimpia tavoitteita: 39 prosentin päästövähennysten toteuttaminen tällä saralla. [Eero Heinäluoma: Miksi se on niin kova?] Tässä ilmastosuunnitelmassa tarkastelu on nimenomaan lisätoimissa. Ensin on katsottu, mihin nykyiset toimet ja nykyinen kehitys johtavat, ja sen jälkeen arvioitu, mitä tarvitsemme lisää.

Ilmastosuunnitelmassa esitellään 57 toimenpidettä, joista hyvin merkittävä osa, 17 kappaletta, koskee liikennettä. Suunnitelma on ankkuroitu tiukasti nykyiseen ja tulevaan. Noissa toimenpiteissä pohditaan, miten pystymme käyttämään digitalisaation tuomia hyötyjä, mitä etuja jakamistalous tuo ilmastotavoitteitten toteuttamiseen, miten erilaisia älykkäitä ratkaisuja niin energiaverkoissa kuin liikenteessä pystytään hyödyntämään ja mikä voi olla kokeilujen ja uusien palveluitten merkitys, kun matkaamme kohti ilmastoystävällisempää tulevaisuutta. Suunnitelma sisältää osittain jo nyt käytössä olevien toimien vahvistamista ja osittain täysin uudenlaisia toimenpiteitä päästöjen vähentämiseksi. Tarkoitus on varmistaa, että siirtyminen kohti vähähiilistä yhteiskuntaa tapahtuu mahdollisimman helposti. Etsitään siis paras reitti eteenpäin. Ilmastosuunnitelma ei tuo suomalaisille äkillisiä muutoksia, mutta se näyttää suuntaa, mihin meidän askel askeleelta pitää edetä, ja toisaalta kuvaa niitä mahdollisuuksia, mitä jokainen ilmaston lämpenemisestä huolissaan oleva kansalainen voi omassa toiminnassaan ja arjessaan tehdä ja toteuttaa.

Arvoisa puhemies! Liikenteessä meillä on parhaat lisäpäästövähennysmahdollisuudet. Nyt viidennes kaikista Suomen kasvihuonekaasupäästöistä tulee liikenteen saralta, ja ne

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

muodostavat päästökaupan ulkopuolella olevan sektorin päästöistä peräti 40 prosenttia. Tavoitteena hallituksella on, että liikenteen päästöt puolitetaan vuoteen 2030 mennessä. [Eero Heinäluoma: Kova tavoite!] Edelleen pidemmällä aikavälillä tavoitteena on, että tieliikenne olisi lähes päästötöntä vuonna 2050. Vuonna 2030 sähkön ja uusiutuvien polttoaineiden osuus tieliikenteen energiasta olisi vähintään 40 prosenttia. Tässä paino on sanalla "vähintään". Nimittäin mitä enemmän meillä on sähkö- ja biokaasua käyttäviä vähäpäästöisiä autoja, sitä enemmän voimme jäljellä olevassa bensa- ja dieselautokannassa hyödyntää fossiilista korvaavaa uusiutuvaa polttoainetta. Nämä tukevat toisiaan — sähköinen liikenne, kaasuliikenne ja uusiutuvat liikennepolttonesteet.

Fossiilisista polttoaineista pois siirtyminen on suurin haasteemme. Siihen tarvitaan kaikki mahdolliset käyttövoimat, ja niitä on tässä suunnitelmassa hahmoteltu. Pelkästään käyttövoimien muutos ei riitä. Erittäin merkittävä rooli on ajoneuvojen ja liikennejärjestelmän energiatehokkuuden parantamisella. Kaupunkiseutujen liikennejärjestelmiä kehitetään maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksilla valtiovallan ja kaupunkien kesken, ja nyt vähäpäästöiseen liikenteeseen siirtymiseen haetaan nopeaa starttia hallituksen budjettiesityksessä esittämällä keinoilla, jotka ovat yhteneviä parlamentaarisen liikennetyöryhmän toimien kanssa. Esimerkiksi täyssähköautojen hankintaa sekä kaasu- ja etanolimuutosten tekemistä tuetaan 6 miljoonalla. Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuuria rakennetaan 3 miljoonan edistämispänsäntä. Tukien tarkempi kohdentaminen selviää myöhemmin. Ja myös romutuspalkkio tulee uudelleen käyttöön, kuten tiedätte. Näiden tukitoimien ajatus on vauhdittaa siirtymistä uusiin käyttövoimiin liikenteessä. Suhteellisen pienillä julkisilla panoksilla saamme sysäyksen aikaan, ja lopullinen veto esimerkiksi sähköisessä liikenteessä tulee tapahtumaan sitten markkinoitten kautta ajoneuvojen teknologian kehittymisen ja hintojen halpenemisen myötä.

Öljystä pois pääseminen, fossiilisen öljyn käytön vähentäminen, tulee olemaan se keskeinen tavoite, mikäli maailma mieli onnistua ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä. Kansainvälisen energijärjestön IEA:n mukaan fossiilisen öljyn käyttö uhkaa globaalisti kasvaa vielä pitkään, joten todella tarvitsemme kaikki keinot käyttöön sen vähentämiseksi.

Arvoisa puhemies! Ilmastosuunnitelmassa annetaan myös vinkkejä siitä, miten ilmastosta huolestuneet kansalaiset voivat arjessaan toimia. Kun tämä ilmastosuunnitelma koskee liikennettä, kiinteistöjen lämmitystä, jätehuoltoa, maataloutta, oikeastaan sanalla sanoen meidän arkielämäämme eli asumista ja liikkumista, niin silloin kansalaisten aktiivisuudella on iso rooli. Ilmastosuunnitelma ei lataa velvoitteita kansalaisten niskaan vaan pikemminkin auttaa huomaamaan mahdollisuuksia. Ilmastosuunnitelman tavoitteena on kannustaa pääasiassa informaatio-ohjauksen keinoin ilmastoystävällisiin toimiin. Esimerkiksi Sitran julkaisema "100 fiksua arjen tekoa" antaa käytännön vinkkejä tähän työhön. Tarvitaan myös suomalaista keksijäluonnetta. Meillä on pitkät perinteet tuunaaja- ja oppijakansana. Olemme myös Slush-maa eli innovaatisten, eteenpäin katsovien kasvuyritysten kotimaa. Nyt tällaiselle toiminnalle on kysyntää.

Myös yrityksillä on keskeinen rooli kansalaisten ohella. Tarvitsemme uusia sovelluksia, esimerkiksi liikenteen sovelluksia, liikenne palveluna -konseptia. Ruokahävikin pienentämisessä meillä on yritysten tarjoamia sovelluksia, joilla voi ostaa ylijäämäruokaa, ja niin päin pois. Yritykset tarjoavat kuluttajille älykkäitä taloteknisiä ratkaisuja.

Tuosta ruokahävikin merkityksestä haluan vielä sanasen sanoa enemmän. Nimittäin niitä pieniä ilmastotekoja voi tehdä sillä päivittäisellä ruokavalinnalla niin kaupassa kuin myös työpaikkaruokalassa ruokaa lautaselle ottaessaan. Ehdottomasti tehokkain keino vä-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

hentää ruoantuotannon ilmastovaikutuksia on ruoan hävikin pienentäminen. Suomessa noin kymmenesosa ruoasta menee hävikkiin, ravintoloissa jopa viidesosa. Maailmanlaajuisesti ruokaa heitetään pois 1,3 miljardia tonnia. Sillä ruokkisi 2 miljardia ihmistä. Tässä meillä on haastetta.

Arvoisa puhemies! Myös kunnat ovat tärkeässä asemassa ilmastosuunnitelmaa toteutettaessa. Nimittäin itse asiassa kunnat tekevät hyvin suuren osan niistä ratkaisuista, joita nyt kaivataan. Arvostan monien kuntien ja kaupunkien aloitteellisuutta ja sitoutumista kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin. Kunnat ovat monessa asiassa toimineet ja voivat jatkosakin toimia edelläkävijöinä. Kunnissa laaditaan parhaillaan kuntastrategioita, ja on aivan olennaista, että näissä strategioissa huomioidaan myös ilmasto- ja päästötavoitteet. Kunnat ovat myös opettaneet paljon valtiolle, mutta haluamme haastaa kuntia vieläkin parempaan. Esimerkiksi hiilineutraaleitten kuntien verkosto, 34 kuntaa tätä nykyä, on osoittanut, että kunnissa pystytään huomattavan nopealla tavalla tekemään energiatehokkuusinvestointeja, parantamaan siis energiatehokkuutta ja vähentämään kaiken kaikkiaan päästöjä. Monet kunnat ovat tehneet kymmenien prosenttien päästövähennyksiä viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana.

Ilmastosuunnitelmassa linjataan, että valtion kiinteistöissä luovutaan öljylämmityksestä vuoteen 2025 mennessä. Toivon, että kunnat ottavat tämän tai vieläkin kunnianhimoisemman tavoitteen käyttöönsä. Budjettiriihessä saimme varmistettua juuri, että ensi vuodelle on käytössä myös resursseja valtiovallan ja kuntien yhteistyöhön, kuntien parhaiten käytäntöjen yhteen kokoamiseen, levittämiseen ja monistamiseen. Haluamme siis tukea sitä kaupunkien, maakuntien ja seutukuntien ilmastostrategista työtä, jolla aktiiviset seutukunnat ja kaupungit omia päästöjään alentavat. Kunnat toimivat myös moninaisissa verkostoissa, ja tätä verkostotyötä on tarkoitus edelleen avittaa.

Arvoisa puhemies! Ilmastosuunnitelmassa esitämme myös pitkän aikavälin tavoitteen, joka ei pääty vuoteen 2030 vaan katsoo pidemmälle. Pariisin sopimuksessa on esitetty tavoite, joka maailmanlaajuisesti täytyy saavuttaa, mikäli mielimme alle kahden asteen lämpenemisessä pysyä. Tuo tavoite on se, että vuosisadan jälkipuoliskolla maailmanlaajuisesti päästöjen ja nielujen tulisi olla tasapainossa. Eli ihmistoiminnan päästöjen täytyisi olla niin alhaiset, että maailman hiilinielut, kuten metsät ja valtameret, pystyvät tuon lopun hiilidioksidin sitomaan.

Suomessa asetamme realistisen tavoitteen: hiilineutraalius vuonna 2045. Se tarkoittaa siis sitä, että ilmastosuunnitelmassa esitellyllä tavalla ja ilmastolaissa määritellyn suunnan mukaan vähennämme nopeasti päästöjä kohti vuosisadan puoliväliä mentäessä, ja kun pidämme samanaikaisesti huolen metsänielujen toiminnasta, metsien hyvästä kasvusta ja hoidosta, vuonna 2045 voimme olla hiilineutraali maa, päästöt ja nielut ovat tasapainossa. Maailmassa on yksi maa, joka ennen Suomea on uskaltanut tämänkaltaisen tavoitteen asettaa. Se on rakas naapurimme Ruotsi. Toivottavasti Suomi ja Ruotsi saavat seuraajia tässä kunnianhimoisessa tavoitteessa.

Arvoisa puhemies! Etenemme siis hallituksessa laajalla ja monella rintamalla aktiivisena ilmastopolitiikan toimijana. Teemme kansainvälistä yhteistyötä osana EU:ta, toimimme ilmastodiplomatian ja Pariisin sopimuksen täytäntöön panemiseksi, toimeenpanemme hallituksen jo aiemmin esittelemää energia- ja ilmastostrategiaa ja otamme tässä työssä huomioon myös parlamentaarisen työryhmän evästeet liikenteen päästöjen vähentämiseen. Myös ensi vuoden budjetti sisältää merkittäviä toimia ilmastosuunnitelman toteuttamiseksi. Suomi toimeenpanee kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorokierros, ja sen aloittaa keskustan eduskuntaryhmän edustaja Honkonen. — Olkaa hyvä.

14.29 Petri Honkonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maa on jätettävä tuleville sukupolville paremmassa kunnossa kuin sen on itse saanut. Tämä lause kuvaa keskustan arvoja ja ohjaa ylisukupolvisuuteen ja kestävään luontosuhteeseen. Luontoa viljellään ja varjellaan mutta ei suinkaan museoida. Nämä arvot ovat myös tämän kunnianhimoisen ja realistisen ilmastosuunnitelman kivijalka. Toteuttamalla sen yhdessä me suomalaiset teemme osamme ilmastomuutoksen vastaisessa kamppailussa, rakennamme kaikkialla maassa työllistävää, uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntämiseen perustuvaa bio- ja kiertotaloutta, mahdollistamme kestävät valinnat arjessa niin kaupungeissa kuin maaseudullakin.

Arvoisa puhemies! Suomi on jo tukevasti oikealla tiellä. Tänä vuonna ensimmäistä kertaa uusiutuvan energian osuus kaikesta kulutetusta energiasta on yli puolet. Tilanne on historiallinen. Muutos on saatu aikaan nimenomaan keskustan ministereiden johdolla, kustavetoisen hallituksen kaudella. Kauniit puheet ilmastomuutoksen pysäyttämisestä, hyvät vihreät, eivät enää riitä. On tekojen aika. Tarvitaan realistista vihreyttä. Toivottavasti pystymme yhteistyöhön yli hallitus- ja oppositiorajojen tämän suunnitelman toteuttamisessa.

Siirrymme ulkomaisesta fossiilisesta polttoaineesta kotimaiseen uusiutuvaan energiaan ja laajemmin bio- ja kiertotalouteen. Tämä tarkoittaa lisää euroja, työpaikkoja ja toimeentuloa Suomeen ja nimenomaan kaikkialle maahan. Jatkossa olemme sekä omavaraisempia että taloudellisesti vahvempia. Suomen pitää jatkossakin tehdä hyvää yhteistyötä, jotta pääsemme niihin tavoitteisiin, joita olemme uusiutuvan energian suhteen asettaneet. Tämä edellyttää esimerkiksi hyvää vuoropuhelua Euroopan parlamentin ja komission kanssa esimerkiksi uusiutuvan energian direktiivin osalta.

Arvoisa puhemies! Suomi luopuu kivihiilen käytöstä vuoteen 2030 mennessä. Kiitos Sipilän hallituksen, sen jälkeen synkkiä ja muistia kivihiilikasoja ei pitäisi löytyä enää yhdenkään suomalaisen kaupungin takapihoilta. Tavoitteena on hiilineutraali Suomi vuonna 2045. Se tarkoittaa, että hiilipäästöjä ei ole silloin enempää kuin yhteiskuntamme pystyy niitä sitomaan, aivan kuten ministeri Tiilikainen tässä edellä toi ilmi.

Metsämme ovat tässä myös isossa roolissa. Osana muutosta ulkomaisen tuontiöljyn käyttö puolitetaan. Liikenteessä siirrytään yhä enemmän uusiutuviin polttoaineisiin. Nopeimmat päästövähennykset saavutetaan uusiutuvilla polttoaineilla, kuten on tehty Ruotsissa ja muissa Pohjoismaissa. Sähköautojen ja biokaasuautojen määrää lisätään. Puurakentamista edistetään. Nämä sekä mahdollistavat kestävä kaupunkikehityksen että luovat elämisen edellytyksiä ja ennen muuta työpaikkoja myös muualle Suomeen. Tätä on tasapainoisen Suomen rakentaminen käytännössä.

Arvoisa puhemies! Jokainen meistä voi edistää muutosta omilla valinnoillaan omassa arjessa. Kyse on päivittäisistä päätöksistä, kuten vaikka pyörän käyttämisestä tai lähellä tuotetun ruuan hankkimisesta. Useimmiten ilmaston kannalta hyvät vaihtoehdot myös edistävät terveyttä ja säästävät rahaa. Yli puolet päästövähennystavoitteista saavutetaan liikenteen päästöjä vähentämällä. Siksi liikenteen muutokseen panostetaan paljon. Jatkossa autolla ajaminen tuottaa vähemmän päästöjä ja julkisen liikenteen käyttö, kävely ja pyöräily ovat entistä houkuttelevampia. Tätä on ylisukupolvisuus ja kestävä luontosuhde ja realistinen vihreys.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Romutuspalkkio, tuki bensa-auton muuttamiseksi kaasu- tai etanoliautoksi ja tuki sähköautoille vauhdittavat autojen uudistumista ympäristöystävällisempään suuntaan. Kaupungit ja kunnat ovat tärkeässä roolissa kevyen liikenteen väylien parantamisessa ja julkisen liikenteen kehittämisessä.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikan keskipitkän aikavälin suunnitelma tuo askelmerkit kansalaisille kohti vähähiilistä yhteiskuntaa. Omia vahvuuksiamme vahvistamalla onnistumme. Muutos on käynnissä, ja siihen tarvitaan kaikkia. Keskustan eduskuntaryhmä tukee voimakkaasti tämän suunnitelman toteuttamista. Toimimalla nyt myös lapsemme ja lapsenlapsemme kiittävät.

14.34 Pauli Kiuru kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! "Ilmastonmuutos sitoo pohjoisen ja etelän toisiinsa. Ajan myötä kukaan meistä ei voi välttyä sen tuhoisilta vaikutuksilta. Suorien ympäristövaikutusten lisäksi se vaikuttaa turvallisuuteen ja pakottaa ihmiset muuttamaan asuinseuduiltaan." Näin lausui tasavallan presidentti Niinistö puheessaan, jonka hän piti YK:n yleiskokouksessa viime viikolla.

Tänään käsittelemme keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaa, joka on ensimmäinen laatuaan. Tarkastelujänne ulottuu vuoteen 2030. Taustalla ovat ilmastolain määrittelemät suuntaviivat ja EU:n päästövähennystavoite. Tarkoitus on varmistaa ilmastoa koskevan politiikkaamme johdonmukaisuus ja pitkäjänteisyys.

On syytä kerrata, miksi olemme tehneet ilmastolain, miksi olemme hyväksyneet Pariisin ilmastopöytäkirjan ja miksi nyt käsittelemme ilmastopolitiikkaamme. Kuten alun sitaatista käy ilmi, ilmastopolitiikka on turvallisuuspolitiikkaa mutta myös maahanmuuttopolitiikkaa. Jos maahanmuutto huolestuttaa, kannattaa kiinnostua ilmastopolitiikasta. Maailmassa on kymmeniä miljoonia pakolaisia. Ilmastomuutoksen myötä tilanne voi pahentua nopeammin kuin osaamme edes kuvitella. Ilmastomuutos, väestönkasvu, maaperän köyhtyminen, poliittinen epävakaus, romahtaneet valtiot ja konfliktit kytkeytyvät toisiinsa. Mikään maa ei ole vaikutuksille immuuni. Mikään aita tai muuri ei pysäytä sään ääri-ilmiöitä ja vedenpinnan nousua. Ilmastomuutoksen torjunnan on oltava politiikan keskiössä.

Arvoisa puhemies! Suomi luopuu kivihiilen energiakäytöstä vuoteen 2030 mennessä. Liikenteessä on tapahtumassa polttomoottorin keksimiseen verrattava siirtymä. Tavoite on, että vuonna 2030 Suomessa on 250 000 sähköautoa. Muutoksen intensiteetti helposti yliarvioidaan vuoden tai kahden aikajänteellä mutta keskipitkällä aikavälillä puolestaan aliarvioidaan. Hallituksen talousarvioesityksessä katsotaan rohkeasti tulevaisuuteen. Pannostamme ilmastomuutoksen torjuntaan toteuttamalla parlamentaarisen työryhmän liikenteen päästövähennyksiin tekemät esitykset. Puurakentamista nopeutetaan ja energia-tekniikan investointeja vauhditetaan.

Suomen ympäristöön ja ilmastoon liittyviä ponnisteluja on myös arvosteltu. Kritiikin kärki on kustannuksissa ja saamassamme hyödyssä. Monet tutkimukset osoittavat, että kiristynyt ympäristöohjaus on lisännyt yritysten voittoja ja kilpailukykyä. Toki on myös päinvastaisia esimerkkejä. Emme voi kuitenkaan pysäyttää väistämätöntä kehitystä. Uudistumista kaihtavat yritykset väistyvät niiden tieltä, jotka ovat sisäistäneet ilmastomuutokseen liittyvät globaalit mahdollisuudet. Hukkalämpöä kierrättävä Nivos Oy ja ympäristöosaamisellaan kemianteollisuuden vientiä kirittävä Chemigate ovat loistavia yritysesimerkkejä uudesta ajattelusta. Voimme luoda uutta liiketoimintaa tavalla, joka on ilmastoon kannalta kestävä ja hyvinvointiamme lisäävää. Toinen tapa on vähätellä tutkittua tietoa,

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

pyrkii suojelemaan saastuttavia toimintamalleja ja lopulta taantua menneisyyden hyvinvointivaltioksi.

Arvoisa rouva puhemies! Valtion ohella kunnilla, yrityksillä ja kansalaisilla on oma vastuunsa ilmastopolitiikan onnistumisesta. Olemme keskimäärin melko hitaita tekemään konkreettisia muutoksia omissa valinnoissamme. Tarvitaan koulutusta ja opastusta, kannustavia veropäätöksiä ja esimerkiksi rakentamiseen liittyvää mahdollistavaa lainsäädäntöä. Hyvä esimerkki on romutuspalkkio-ohjelman jatkaminen liikennepäästöjen vähentämiseksi. Parhaimmillaan arvot ja lompakko on synkronoitu niin, että päätöksenteko on kulluttajille helppoa. Kotikaupungissani Valkeakoskella tontin ostajalle tai vuokraajalle on tarjottu alennusta, jos talon lämmityksessä käytetään uusiutuvaa energiaa.

Merkittävät päästöjen vähentämistä koskevat ratkaisut liittyvät kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteeseen ja toimivuuteen. Kaupungistuminen on trendi, johon on reagoitava ilmastönäkökulma huomioiden. Maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamista edistetään MAL-sopimuksilla. Valtio on tehnyt sopimuksia neljän suurimman kaupunkiseudun kanssa. — Kiitos.

14.39 Tuula Haatainen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään me puhumme yhdestä kaikkein tärkeimmästä aiheesta, joka vaikuttaa kaikkeen muuhun. Ilmastopolitiikan onnistuminen ei määrittele vain poliitikkojen taitoa ja vastuullisuutta, se määrittelee planeettamme tulevaisuuden. Suomen on oltava kokoaan suurempi toimija kansainvälisessä ilmastopolitiikassa. Tarvitsemme kansainvälistä yhteistyötä, jotta Pariisin ilmastopimuksen tavoite hillitä lämpeneminen 1,5 asteeseen saavutetaan. Suomen on osana Euroopan unionia toimittava esimerkkinä muille maille. Meillä on korkeat päästövähennystavoitteet, sillä meillä on myös korkeat päästöt. Tämä ilmastolain mukainen selonteko on hyvä keino seurata laajasti, mitä eri hallinnonaloilla tehdään ja mitä tarvitaan lisää. Tästä eteenpäin kaikkien toimien on keskityttävä siihen, että ilmaston lämpeneminen pysähtyy.

Ilmastomuutos lisää pakolaisuutta. Afrikan väkiluku tuplaantuu vuoteen 2050 mennessä 2,5 miljardiin ihmiseen. Heistä puolet on alle 25-vuotiaita. Kun ihmisillä ei ole puhdasta vettä ja ruokaa, ei koulutuksen kautta näköalaa tulevaisuuteen eikä työmahdollisuuksia, on selvää, että he lähtevät liikkeelle. Tilanteeseen ei auta se, että rajat pistetään kiinni; täytyy puuttua syihin, jotka aiheuttavat kurjuutta ja toivottomuutta. Euroopan on oltava johtava voima yhteiskuntavakauden edistämisessä, ruokatuotantoon ja puhtaaseen veteen panostamisessa sekä koulutuksen parantamisessa. Näin voimme vahvistaa taloudellisesti ja sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävä kehitystä.

Esitän, että Suomi lähtee ajamaan voimakkaasti ja nopeasti EU-yhteistyötä, jolla auttamisen kohteet priorisoidaan ja voimavaroja myös yhdistetään. EU on jo nyt maailman suurin kehitysyhteistyön tekijä. Varat voi ja pitää käyttää tehokkaammin, jotta ihmisille saadaan näköala tulevaan. Sehän parantaa ihmisten elinolosuhteita ja uskoa parempaan tulevaisuuteen, ja se myös keventää painetta Eurooppaan.

Arvoisa puhemies! Hiiltä ilmakehään runsaasti tuottavan elämäntavan haitat tulevat kaikkien maiden yhteisesti maksettaviksi. Kyse on paitsi taloudellisesta myös ekologisesta ja inhimillisestä hinnasta. Toimia arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota niiden sosiaaliseen kestävyys. Kustannusten on kuitenkin jakauduttava oikeudenmukaisesti. Myös toimien tehokkuutta on arvioitava: vain hiilidioksiditonni, joka tosiasiallisesti poistuu ilma-kehästä, hillitsee ilmastomuutosta. [Silvia Modig: Juuri näin!]

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Arvoisa puhemies! Tänään puhumme ihmisten arjesta, asumisen, liikkumisen, ruuan päästöistä. Kaupungeissa liikkumisen pitää entistä vahvemmin perustua julkiseen liikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn. Esteettömän, toimivan ja edullisen julkisen liikenteen on oltava liikenteen päästövähennystoimien keskipisteessä. SDP haluaa kehittää erityisesti raideliikennettä. Lyhyillä matkoilla pyöräilystä ja kävelystä pitää tehdä houkuttelevaa. Tähän voidaan vaikuttaa hyvällä kaupunkipolitiikalla ja rakentamisella. Turvallinen, huollettu pyörätie houkuttelee hyppäämään satulaan.

Arvoisa puhemies! Kannustusta ja kuluttajaneuvontaa tarvitaan jatkuvasti. Arjen ekologiset valinnat ovat onneksi usein terveellisempiä. Yksi omista ilmastotoistoistani on kasvispainotteiseen ruokaan siirtyminen ja punaisen lihan jättäminen kaupan hyllyyn. Jos ateriat koottaisiin kasvien osuutta painottaen, ruokavalion ilmastovaikutus vähentyisi yli 20 prosenttia. Valitettavasti myös haaskaamme ruokaa. SDP:n edustaja Nurminen on tehnyt ansiokkaan aloitteen ruokahävikin vähentämiseksi. Asia on tärkeä, ja siitä onkin puhuttava enemmän. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä seuraa tarkasti, kuinka ruokahävikin vähennystoimet vaikuttavat.

Arvoisa puhemies! Viime kaudella säädetty ilmastolaki on vienyt ilmastopolitiikkaa eteenpäin. Meidän lastemme tulevaisuus tehdään tänään. Meidän on pidettävä yhteisistä ilmastopäätöksistä kiinni ja oltava arjessamme valmiita kestäviin ratkaisuihin. Jos tulevaisuudessa lapsenlapsemme esittävät meille kysymyksen, he kysyvät joko "miten te onnistuitte siinä?" tai "miksi te ette tehneet mitään?" Se on nyt meistä itsestämme kiinni, kumpan kysymyksen saamme vastata.

14.45 Kaj Turunen si (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on tieteellinen fakta, ja sen hillitseminen edellyttää — ja vaatii — maailmanlaajuisia toimenpiteitä. Ihmisen aiheuttaman ilmaston lämpenemisen hillintään on myös meidän suomalaisten omalta osaltamme osallistuttava.

Valtioneuvosto on antanut tiedonannon keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta, joka aiemmin hyväksytyn energia- ja ilmastostrategian kanssa määrittelee ne keinot, joilla pääsemme hallitusohjelmassa, EU:ssa ja Pariisin ilmastositoumuksessa määriteltyihin tavoitteisiin. Kohtalokkaimpien ilmastovaikutusten välttämiseksi ilmaston lämpeneminen täytyy pystyä pysäyttämään alle kahden asteen.

Tie maailmanlaajuiseen ilmastositoumukseseen on ollut pitkä ja kivinen. Ministerin tavoin itsekin osallistuin Pariisin ilmastokokouksen viimeiselle viikolle eduskunnan talousvaliokunnan edustajana ja näin pääsin paikan päältä todistamaan historiallisen sopimuksen syntymistä. Nähtyäni omin silmin, kuinka haastavaa maailmanlaajuisen sopimuksen neuvottelemisen on, en voi liikaa olla korostamatta sitoutumisen tärkeyttä. Niin kuitenkin kävi, että USA ilmoitti irtautuvansa Pariisin sopimuksesta. Uskon, että tässä USA tekee kauaskantoisen virheen. Toisin kuin presidentti Trump sanoi, ilmastositoumus ei ole huono diili. Päinvastoin, huono diili on sopimuksen ulkopuolelle jääminen. Pienenä sivuhuomautuksena mainittakoon, että USA:n presidentinvaalit ovat päivää ennen kuin lopullinen irtautuminen Pariisin sopimuksesta voi tapahtua. Viime viikolla uutisoitiin, että Nicaragua aikoo allekirjoittaa Pariisin ilmastositoumuksen. Irtautuessaan sopimuksesta USA liittyyisi siis Syyrian kanssa kimppaan. Tällöin USA ja Syyria olisivat ainoat YK-maat, jotka eivät ole sopimuksessa mukana. Siinä olisi varsinainen kaksikko!

Globaalien päästövähennysten saavuttamiseksi on erittäin tärkeää, että vapaamatkustamista ei sallita. Päästöjen vähentämiseksi tulee tehtävien toimien olla maailmanlaajuisesti

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

oikeudenmukaisia, oikeudenmukaisesti toteutettuja, taloudellisia ja oikein kohdennettuja. Päästövähennystoimien yhtäaikaisten ajoitus on tärkeää, jotta voisimme mahdollisimman hyvin estää hiilivuodon eli teollisuuden siirtymisen maihin, joissa päästöistä rangaistaan vähemmän.

Arvoisa puhemies! Ilmastosuunnitelma koskee päästökaupan ulkopuolista sektoria, siis liikennettä, maataloutta, lämmitystä ja jätehuoltoa. EU:n sisäisen taakanjaon mukaan Suomessa päästöjä pitäisi vähentää 39 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Tavoite on haastava. VTT:n mukaan yli 36 prosentin päästövähennystavoitteen kustannukset kasvavat merkittävästi verrattuna alle 36 prosentin tavoitteeseen.

Sininen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että tulevaisuudessa päästöjen vähentämistä koskevat tavoitteet asetetaan EU:n sisällä jäsenmaille oikeudenmukaisemmin. Jatkossa emme saa olla enää tilanteessa, jossa Suomi joutuu vähentämään päästöjään 39 prosenttia ja esimerkiksi Puola vain seitsemän prosenttia. Virossakin riittää 13 prosentin leikkaus. Laskentaperusteita onkin syytä jatkossa muuttaa siten, että päästöjen vähennys kohdistuu enemmän niihin maihin, jotka niitä enemmän tuottavat. Euroopan komissio on mahdollistamassa 2 prosentin kertaluonteisen jouston päästövähennysten toteutuksessa. Me sinisessä eduskuntaryhmässä pidämme hyvänä sitä, että nyt käsillä olevassa selonteossa tämä jousto ehdotetaan käytettäväksi. Jouston käyttö on järkevää riskienhallintaa ja samalla lievittää päästövähennystaakkaamme liikenteessä, maataloudessa ja myös asumisessa. On kuitenkin muistettava, että jouston käyttäminen ei ole ilmaista, vaan se maksaa.

Suomen pitkän aikavälin tavoite on olla hiilineutraali eli sitoa sama määrä hiiltä kuin tuotamme. Sininen eduskuntaryhmä pitää hyvänä, että selonteon päästövähennystoimet ovat yhdenmukaisia tämän tavoitteen kanssa. On myös tärkeää, että selonteossa esitetyt toimet eivät merkittävästi heikennä talouskasvuamme, jonka tielle olemme vihdoin päässeet hallituksen monien kipeiden talouden tervehdyttämistoimien ansiosta. Lisäksi on hyvä, että selonteossa kansalaisia kannustetaan omalla toiminnallaan vähentämään päästöjään. Jokainen meistä pystyy ilmastotekoihin, ja jokainen niistä on merkityksellinen.

Viime viikon torstaina, 21. päivä syyskuuta, vietettiin kansainvälistä päästötöntä päivää, Zero Emissions Day. Toivon, että tämä päivä huomioitaisiin jatkossa maassamme paremmin.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi: Ilmastosuunnitelman toteutumista tullaan seuraamaan kalenterivuositain valtioneuvoston ilmastovuosikertomuksen muodossa. Ilmastotyö jatkuu niin kotimaassa kuin EU-kentillä. Vuoteen 2030 ei ole pitkä aika, ja työtä ilmaston lämpenemisen hidastamiseksi on tehtävä vielä paljon.

14.51 Olli Immonen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maamme energia- ja ilmastopolitiikka on tämän vaalikauden aikana ja istuneen hallituksen johdolla saatu käännettyä aiempaa vakaammalle ja ennustettavammalle kurssille. Ennen tätä ei päätöksentekosektorilla ollut sitä vakautta, joka olisi palvellut yhteiskuntamme kokonaisuutta ja samalla tuonut siihen yli vaalikausien kestävästä johdonmukaisuutta. Nyt vakautta ja ennustettavuutta löytyy, ja hyvä niin. Isossa kokonaiskuvassa oivallisena esimerkkinä tästä toimii juuri nyt käsittelyssämme oleva keskipitkän aikavälin ilmastopoliittinen suunnitelma, mikä kulkee lähes käsi kädessä kansallisen ilmasto- ja energiastrategian kanssa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten eduskuntaryhmä näkee, että viime aikoina käsiteltyssä olleet energia- ja ilmastopolitiikan strategia ja nyt ilmastopolitiikan suunnitelma voivat oikein eteenpäin vietyinä yhä lisätä asianomaisten politiikan sektoreiden kokonais-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

hallintaa ja yhteiskunnallista näkyvyyttä sekä painoarvoa. Nämä voivat täten myös lisätä Suomessa jo nyt vahvan cleantech-sektorin ympäristöteknologiaan perustuvia liiketoimintamahdollisuuksia, kun ilmastopolitiikan ennakoitavuus paranee entisestään. Eräs tällainen potentiaalinen aluevaltaus on juuri liikennesektori ja siihen liittyvät moninaiset mahdollisuudet jatkossa.

Arvoisa puhemies! Kuten tunnettua, liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentäminen tapahtuu parhaiten juuri siten, että nykyiset polttoaineet korvataan joko uusiutuvilla biopolttoaineilla tai nykyistä vähäpäästöisemmällä polttoaineilla ajan myötä. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä näkee, että tässä kehityksessä on tärkeää neuvotteluiden kautta huolehtia juuri siitä, että Euroopan unionin sääntely tai muu mahdollinen sääntely ei lukitse kehitystä tiettyihin ratkaisuihin. Näin menettelemällä varmistetaan alan kotimaisten toimijoiden menestyminen alalla myös tulevaisuudessa. Samaten perussuomalaisten eduskuntaryhmä näkee, että uusiutuvien biopolttoaineiden rinnalla tulee kehitystä viedä eteenpäin myös sähkö- ja kaasuautojen rintamalla. Jotta näin voitaisiin jatkossa toimia, tämä edellyttää päätöksentekijöiltä uskaliaita päätöksiä. Tällaisia päätöksiä tarvitaan esimerkiksi, kun päätetään lataus- ja tankkaus pisteiden kehittämisestä, rahoituksesta tai liikennejärjestelmän parantamisesta ylipäänsä. Perussuomalaiset luottavat vakaasti siihen, että kansalaismielipide sekä maamme monimuotoisuus eivät kuitenkaan jää huomioimatta, kun sektoria kehitetään jatkossa.

Edellä olevien toimien lisäksi perussuomalaiset liputtavat varsin voimallisesti puurakentamisen puolesta. Haluamme maahamme roimasti lisää puurakentamista, sillä puurakentamisella on paljon annettavaa sekä työpaikkojen että vientisektorinkin suhteen. Kaiken lisäksi puurakentaminen toimii myös hyvänä hiilivarastona, jolla on iso merkitys myös ilmastopoliittisessa mielessä. Puurakentaminen myös tukee hallituksen energia- ja ilmastostrategian, samoin kuin ilmastosuunnitelman, tavoitteita. Kokonaisuudessaan Suomi voisi olla täten puurakentamisen suunnannäyttäjä koko Euroopassa.

Arvoisa puhemies! Energia- ja ilmastopolitiikasta puhuttaessa tulee myös muistaa se tosiasia, että sektorilla vaikuttavat keskeisesti myös erilaiset kansainväliset päästötavoitteet sekä erinäiset sopimukset, viimeisimpänä Pariisin ilmastokokouksessa tehty maailmanlaajuinen ilmastopuolitus, jonka tavoitteena on rajoittaa keskilämpötilan nousu maapallolla alle 2 asteeseen. Tämä linjaus sopii perussuomalaisten eduskuntaryhmälle, kun pidetään huolta siitä, että kotimainen teollisuus ja muut keskeiset toimijat alalla eivät joudu liiallisen sääntelyn kohteeksi tai alan kehittämisen maksumiehiksi. Myös uusien rakennusten suhteen tulee huolehtia siitä, etteivät rakennuskustannukset nouse liiaksi johtuen juuri uudesta mahdollisesta unionin tason sääntelystä alalla.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikasta sekä siihen kiinteästi liittyvästä ilmastosuunnitelmasta puhuttaessa ei voida koskaan sivuuttaa maataloutta ja sen tärkeyttä maallemme. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä pitää erityisen tärkeänä sitä, että esimerkiksi maa- ja metsätaloussektorin toimintaa maassamme ei liian kunnianhimoisilla päästövähennystavoitteilla vaikeuteta entisestään. On totta, että Suomessa maatalous kuormittaa jossain määrin vesistöjämme, mutta tätä ei kuitenkaan nykYTEKNIikat huomioiden tapahdu liiaksi, sillä erinäiset varotoimet ovat pudottaneet ravinnekuormitusta jo dramaattisesti. Luonnollisesti me perussuomalaiset jatkamme edelleen toimiamme sen eteen, että koko Suomessa pystytään myös tulevaisuudessa asumaan ja harjoittamaan maataloutta ja maatalousyrittäjyyttäkin kattavasti.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Perussuomalaisten mielestä maamme energia- ja ilmasto-
politiikan kulmakivinä on oltava mahdollisimman korkea omavaraisuusaste, tuotanto- ja
huoltovarmuus sekä kohtuuhintaisuus ja vähäpäästöisyys. Kun nämä näkökulmat huomi-
oidaan, meillä on Suomessa niin energia- kuin ilmastosektorilla paljon enemmän voitetta-
vaa kuin hävittävää.

14.56 Antero Vartia vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuosien sääil-
miöt ovat osoittaneet, että seisomme kuilun reunalla. Vuosi 2016 oli kaikkien aikojen läm-
pimin, samoin kuin vuosi 2015 sitä ennen ja vuosi 2014 vuotta aikaisemmin. Kuulen yhä
useammin tutkijoiden toistavan samaa lausetta: ilmastomuutos etenee nopeammin kuin
olemme uskoneet. Merenpinta tulee nousemaan enemmän, lämpöasteet kasvavat nopeam-
min, tuulet puhaltavat voimakkaammin. Jo 2 asteen nousu tulee aiheuttamaan enemmän tu-
hoa kuin olemme aiemmin ymmärtäneet.

Suomen uskotaan olevan ilmastopolitiikan mallioppilas, mutta valitettavasti todellisuus
on toinen. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma perustuu EU:n tavoitteeseen vähen-
tää päästöjä 39 prosentilla päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla vuoteen 2030 mennessä
sekä ilmastolakiin kirjattuun 80 prosentin tavoitteeseen vuoteen 2050 mennessä. Hallituk-
sen metsä- ja bioenergiapolitiikka uhkaa kuitenkin vesittää nämä tavoitteet. Suomi ajaa
EU:ssa ennennäkemättömällä voimalla linjaa, jonka mukaan jäsenmaat saisivat pienentää
metsiensä hiilinielua ilman seurauksia, kuten päästöoikeuksien ostoa tai lisätoimia muilla
aloilla. Bioenergiatavoitteiden vuoksi metsiemme hiilinielu uhkaa puolittua, mikä tekisi
tyhjäksi kaikki päästövähennystoimet muilla sektoreilla. Lopputulos olisi, että Suomi ei
vähentäisi kokonaispäästöjään vuoteen 2030 mennessä. [Teuvo Hakkarainen: Kannattaisi
käydä siellä metsässä!] Ilmastomuutoksen kannalta kokonaispäästöt ovat ratkaisevia. Hii-
linielun pieneneminen on sama asia kuin päästö. [Oikealta: Ei ole!] Jos lisäämme hakkuita
ja pienennämme hiilinielua, pitää meidän kantaa vastuu ja lisätä päästövähennyksiä muilla
sektoreilla.

Suomen tavoitteet eivät nykyisellään riitä Pariisin ilmastopöytäkirjan velvoitteiden
täyttämiseen. Sitran mukaan meidän täytyy vähentää päästöjä 60 prosentilla vuoteen 2030
mennessä. Vuoteen 2050 mennessä meidän täytyy imeä hiilidioksidia ilmasta — sen lisäk-
si että meidän päästömme ovat nolla. Meidän pitäisi asettaa tämän mittaluokan tavoitteet
itsellemme sen sijaan, että olemme harmissamme EU:ssa meille sovittujen tavoitteiden
tiukkuudesta.

Arvoisa puhemies! Kehotan hallitusta pohtimaan, olemmeko menossa oikeaan suun-
taan. Kannustaako Suomen investointiympäristö radikaaleihin vähähiilisiin innovaatioi-
hin, kiertotalouteen tai kulutuksen vähentämiseen, vai olemmeko edistämässä vanhoja rat-
kaisuja? Turvetta verotetaan edelleen kevyesti, vaikka sen ilmastovaikutus on pahempi
kuin kivihiilen. Yrityksille luotiin juuri uusi saastutustuki päästökauppakompensaation
muodossa. Fossiilisen energian verotuet ovat satoja miljoonia vuosittain. Tutkimus-, kehi-
tys- ja innovaatiotukia on leikattu. Sääntely ja verotus tulee ohjata osoittamaan oikeaan
suuntaan. Meidän pitäisi edistää älyverkkoja, energiansäätöä, lämpöpumppuja, energian
varastointia, aurinkoa ja tuulta — ei semmoisia ratkaisuja, jotka lisäävät ilmastopäästöjä
edes lyhyellä aikavälillä. Saastuttamisen tuet tulee yksinkertaisesti lopettaa. Vastaavasti il-
mastomuutoksen torjumisen resursseja tulee lisätä. Liian usein jumiudumme puolusta-
maan vanhan teollisuuden etuja uusien, päästöjä vähentävien ratkaisujen kustannuksella.
Jos panostaisimme reilusti puhtaisiin teknologioihin, Suomen vaikutus energiamarkkinoi-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

hin voisi olla samaa luokkaa kuin Nokian vaikutus kännyköiden kehittymiseen maailmanlaajuisesti. Osaamista meillä on. Hiilijalanjäljen laskemisen ohella meidän pitäisi kiinnittää huomiota hiilikädenjälkeen eli niihin mahdollisuuksiin, joita talouden muuttaminen vähähiiliseksi meille tuo.

Arvoisa puhemies! Suomen ilmastopolitiikka tarvitsee huomattavasti lisää konkretiaa ja erityisesti lisää kunnianhimoa. Teemme paljon asioita, jotka vievät oikeaan suuntaan, mutta samaan aikaan teemme liikaa asioita, jotka vievät päinvastaiseen suuntaan. Unohdamme usein myös, mikä on todellinen uhka taloudellemme. Se on ilmastonmuutos, ei sen torjunta. Toimimme globaalissa markkinataloudessa, ja meillä ei ole mitään mahdollisuuksia välttää ilmastonmuutoksen ikäviltä seurauksilta. Ilmastonmuutoksen suurin uhka on sen synnyttämät levottomuudet, sodat ja kansainvaellukset. Jos muu maailma sotii, ei suomalaisella elinkeinoelämälläkään mene kovin hyvin.

Ilmastopolitiikan onnistuminen ratkaisee, mikä on koko ihmiskunnan tulevaisuus. Pahimmillaan leikimme koko sivilisaation olemassaolon kanssa. Tätä taustaa vasten oikeiden päätösten ja isompien reformien tekemisen pitäisi olla helpompaa. Maailman tulevaisuus on kiinni meidän poliitikkojen tekemistä päätöksistä. Me emme saa paeta tätä vastuuta. Siksi kannustan hallitusta huolehtimaan valtionvelan lisäksi ilmastovelasta, jota meillä ei yksinkertaisesti ole lupa jättää lapsillemme. Näillä päätöksillä on kiire. Meillä ei ole yhtä ainutta vuotta hukattavana.

15.02 Silvia Modig vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos me haluamme, että maapallolla säilyvät elämisen edellytykset, ne ratkaisut on tehtävä nyt. Siksi käytännössä kaikki maailman maat allekirjoittivat Pariisin ilmastopöytäkirjan. Siksi yritämme nyt EU:ssa sopia yhteisistä pelisäännöistä Pariisin tavoitteiden saavuttamiseksi. Jotta maapallo säilyy elinkelpoisena, täytyy meidän kääntää kasvihuonekaasupäästöemme globaalisti laskuun hyvin pian ja vuoteen 50 mennessä olla täysin hiilineutraaleja. Näitä Pariisin ilmastopöytäkirjan päätöksiä ei saavuteta ilman, että tuotantomme, kulutuksemme ja elintapamme muuttuvat. Ilmastonmuutos on tosiasia, ja juuri nyt me ratkaisemme sen, onko muutos hallittu vai hallitsematon. Hallitsematon muutos johtaa kuivuuteen, hirmumyrskyihin ja sen kautta massiiviseen pakolaisuuteen.

EU:ssa ollaan sovittu, että vähennämme päästöistämme 40 prosenttia vuoteen 30 mennessä verrattuna vuoden 90 tasoon. Kuitenkin nyt jo tiedämme, että tämänhetkiset sitoumukset eivät ole riittäviä vaan niitä tullaan kiristämään. Juuri nyt pitäisi osata katsoa yhtä aikaa lähelle ja kauas. Valitettavasti hallitus ei kuitenkaan näe tarpeeksi pitkälle eteenpäin. Siksi keskipitkän aikavälin suunnitelmaa lukiessa turhautuu. Siinä on monia hyviä keinoja, mutta se, että päästöjä vähennetään, ei riitä, vaan niitä pitää vähentää tarpeeksi. Paperilla näyttää siltä, että saavutamme asetetut tavoitteet, vaikka tosiasiallisesti nämä tavoitteet eivät ole riittäviä.

Ainoa sektori, missä selonteon tavoitteet ovat kunnianhimoisia, on liikenne, mutta sieläkin keinona keskitytään sekoittamaan bensatankkiin metsästä kaadettua polttoainetta sen sijaan, että asetettaisiin aidosti kunnianhimoinen päästöttömän liikennejärjestelmän tavoite. Jos metsien nielua lisääntyvillä hakkuilla pienennetään, on toisaalla päästöjen vähennettävä tätä enemmän. Nestemäisten biopolttoaineiden kohdalla tämä yhtälö ei toteudu, sillä kun öljyä korvataan puulla, on ilmastohyöty vaatimaton.

Puhemies! Kylmien talviemme takia rakennustemme energiankulutus on suurta, ja siksi olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuden parantamista tulisi tukea voimak-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

kaemmin. Ilmastovaikutukset tulisi huomioida rakennuksen koko elinkaaren ajalta unohtamatta asumisen terveellisyyttä ja hintaa.

Maatalouden osalta tässä selonteossa on ensimmäistä kertaa kirjattu tärkeitä keinoja ilmastopäästöjen vähentämiseen: turvemaiden multavuuden parantaminen ja pohjaveden pinnan nostaminen kasvipeitteiseen viljelyyn siirtyen. Kiitosta ansaitsee myös se, että selonteossa on hyvin tunnistettu julkisten hankintojen merkitys. Vasemmistoliitto on pitkään vaatinut julkisiin hankintoihin vahvempaa ilmastönäkökulmaa. Tässä kunnilla ja kaupungeilla on merkittävä rooli. Myös kiertotalouden ja jakamistalouden koko potentiaali tulisi aidosti ymmärtää ja tehdä määrätietoisia toimia luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseksi. Kiertotalouden periaatteilla saamme samasta enemmän: kun tuotteiden suunnitteluvaiheessa estetään jätteen syntyminen, pysyvät arvokkaat raaka-aineet kierrossa, syntyy uutta liiketoimintaa, uusia työpaikkoja. Mutta investointien on tuettava kiertotalouden kehittymistä, jotta se voisi taata meille kestävää talouskasvua.

Arvoisa puhemies! Sitten ovat vielä ne metsät. Suomi ja suomalaiset elävät metsässä ja metsästä, mutta meidän on muistettava, että koko maapallo hengittää metsien ansiosta. Pohjoinen havumetsä on elintärkeä hiilivarasto ja hiilinielu. Tästä hiilinielusta huolehtiminen seuraavien vuosien ja vuosikymmenien aikana on meidän globaali vastuumme, jota ei voi väistää. Tämän selonteon metsälinjaukset ja Suomen tavoitteet EU-sääntelyn neuvotteluissa ovat riskipeliä. Hiilinielun pieneneminen on ilmakehän kannalta aivan sama kuin samansuuruiset päästöt toisaalla. Meillä on vain muutamia vuosia aikaa saada hiilidioksidin määrä ilmakehässä kuriin. Siksi emme voi ajatella, että supistetaan metsien hiilinielua nyt ja kasvatetaan sitä sitten taas vuosikymmenien kuluttua. Meillä ei yksinkertaisesti ole tähän aikaa. Vaikka hakkuut mitoitettaisiin ilmaston kannalta kestävästi, voi Suomi edelleen hyödyntää metsiään. Tärkeintä on, että arvokasta puuraaka-ainetta käytetään korkean arvonlisän tuotteisiin. Se on ilmaston, ympäristön, talouden ja työllisyyden kannalta parasta. [Satu Hassi: Juuri niin!] Kun suunnittelemme metsien käyttöä, on myös muistettava vaalia luonnon monimuotoisuutta. Biodiversiteetti on itseisarvo, mutta se myös lisää ekosysteemien joustavuutta ja mahdollisuuksia korjata ilmastomuutoksen jo aiheuttamia tuhoja.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies: Ilmastomuutoksessa on kyse oikeudenmukaisuudesta niin globaalisti kuin kotimaassakin. Vasemmistoliitolle on tärkeää, että ilmastopolitiikassa, kuten kaikissa päätöksissä, huomioidaan vaikutukset ihmisille eri asuinpaikan, elämäntilanteen ja tulotason suhteen. Ilmastotekojen on oltava niin köyhän kuin rikkaan saatavilla. Kunnianhimoinen, pitkälle katsova ja ennakoiva energia- ja ilmastopolitiikka mahdollistaa ratkaisut, joissa kaikki voittavat. Ilmastomuutoksen torjunta, työpaikat ja kestävä talouskasvu eivät ole vastakkaisia, vaan ne voivat olla toisiaan tukevia tavoitteita. [Satu Hassi: Hyvä puhe!]

15.08 Anders Adlercreutz r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Arvoisa puhemies! Hirmumyrskyt Andrew, Katrina, Irma, Jose. Syyriassa vallitsee kuivuus, joka johtaa levottomuuksiin ja sisällissotaan. Ikirouta sulaa Siperiassa ja uhkaa kiihdyttää ilmastomuutosta. Aavikot laajenevat Afrikassa, ja yhä useammat ihmiset eivät enää saa toimeentuloaan siinä maassa, jossa he ovat varttuneet. Kukaan ei voi ummistaa silmiä siltä, mitä näemme tapahtuvan. Tarvitsemme pitkän tähtäimen toimenpiteitä mutta myös välittömiä toimia jo nyt. Aikaa ei ole hukattavaksi.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Valtioneuvoston keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma on konkreettinen asiakirja, jossa kiinnitetään huomiota edessämme oleviin haasteisiin. Tavoitteena on hiili-neutraalius vuonna 2045 ja voimakkaat päästövähennykset vuoteen 2030 mennessä. Tämä kaikki on oikein hyvä — kyse on vain siitä, miten se saadaan toimeenpantua. Onko meillä tahtoa, ja olemmeko oikealla tiellä? Monet seikat viittaavat siihen, että emme näe tilanteen vakavuutta. Näemme vain osaongelmia ja ummistamme silmämme kokonaisuudelta. Mitä teemme tällä hetkellä? Ohjaamme päästökauppatulot takaisin teollisuuteen. Emme käsittele polttoaineiden verotusta ilmastopolitiikan näkökulmasta, vaan pidämme sitä aluepolitiikan pelinappulana. Tarkastelemme budjettikirjan panostuksia joukkoliikenteeseen fiskaalisenä harjoituksena, kun meidän pitäisi tarkastella niitä osana ilmastopolitiikkaa. Osaoptimointi ei riitä, vaan tässä tarvitaan kokonaisvaltaista ajattelua.

Ne, jotka uskaltavat ottaa haasteet vastaan, ovat voittajia myös taloudellisesti katsottuna. Rikkidirektiivi nosti tilapäisesti kustannuksia, mutta se tarjosi myös uusia mahdollisuuksia suomalaiselle cleantech-teollisuudelle. [Satu Hassi: Juuri näin!] Sama koskee niitä, jotka uskaltavat tarkastella objektiivisesti nyt edessämme olevia haasteita.

Se polku, jolle tänään astumme, ei vie perille, vaan lisätoimenpiteet ovat tarpeen.

Ärade talman! Klimatplanen redogör förtjänstfullt för de olika alternativen. Det gäller att ha både ett kort och ett långt perspektiv. Trafiken är den enskilt största frågan inom ansvarsfördelningssektorn. Regeringen tror på sina bioenergisatsningar. Men frågan är om volymen och omfattningen är realistisk. Att med låg verkningsgrad producera ett bränsle för motorer med låg verkningsgrad är inte en hållbar väg.

Biobränslen behövs för den tunga industrin. De behövs för flygtrafiken. Men personbilstrafiken måste stödja sig på andra lösningar. Samtidigt är det klart att biobränsle i ett kort perspektiv inte är klimatneutralt. Vi måste så snabbt som möjligt få ner alla utsläpp.

Svenska riksdagsgruppen och SFP anser att vår personbilspark utan dröjsmål borde övergå från förbränningsmotorer till elmotorer. Regeringens mål på 250 000 elbilar år 2030 är inte speciellt ambitiöst om man jämför med föregångslandet Norge, som samma år siktar på att 60 till 100 procent av alla personbilar som kommer ut på marknaden är elbilar. Därför är det viktigt att vi så snabbt som möjligt bygger upp ett laddningsnät.

Arvoisa puhemies! 50 prosenttia perusresursseistamme käytetään rakentamiseen. 40 prosenttia päästöistämme liittyy rakennuksiin. Sillä on suuri merkitys, miten ja mistä materiaalista rakennamme ja miten asumme. Kilo puuta sitoo itseensä 1,8 kiloa hiilidioksidia. Puurakenteinen pientalo on sitonut itseensä yhtä paljon hiilidioksidia kuin keskimääräisestä kymmenen vuoden autolla ajamisesta syntyy. Puurakentamiseen panostaminen on ilmastotoimi. Tämän vuoksi on mitä tärkeintä, että hallitus tarkistaa lainsäädäntöä ja höllentää puurakentamisen normeja. Kun on ilmeistä, että tulemme lisäämään metsiemme hakkuita tavalla, joka lyhyellä aikavälillä puolittaa hiilinielumme, on erittäin tärkeää, että metsästä ottamamme puu menee pitkäikäisiin puutuotteisiin.

Till sist: För att vi ska kunna anpassa oss till jordens bärkraft måste vi globalt övergå till en kolneutral cirkulär ekonomi. Som vi konstaterat kräver detta en radikal omvälvning av trafiken, inte minst. Men också mindre åtgärder i klimatplanen är viktiga, som exempelvis det gemensamma programmet för att främja mobilitet till fots och med cykel. I våra städer be-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

höver vi högklassig planering, fortsatt god nivå på kollektivtrafiken och andra åtgärder som bygger på en ökad klimatmedvetenhet.

Åtgärder krävs, men det är klimatförändringen vi ska vara rädda för, inte klimatåtgärderna, för att citera ledamot Vartia.

15.13 Sari Tanus kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilmastopolitiikan suunnitelman on toteutettava kestävä kehityksen Agenda 2030 -toimenpideohjelman ja pyrittävä siinä määriteltyyn edelläkävijyyteen, aktiivisuuteen toimenpiteiden käynnistämisessä, pitkäjänteisyyteen ja politiikkajohdonmukaisuuteen. Kestävä kehityksen haasteet on muutettava kestävä, työllistävän kasvun mahdollisuuksiksi. Tämä tarkoittaa muun muassa ympäristöliiketoiminnan, bio- ja kiertotalouden sekä erilaisten ekosysteemipalvelujen määrätietoista ja pitkäjänteistä kehittämistä.

Uusi teknologia korostaa alhaalta ylös tapahtuvaa kuluttajalähtöistä toimintaa, mikä on huomioitu tässä suunnitelmassa aiempaa paremmin. Energia- ja teknologiamurros tekee meistä energiemarkkinoiden aktiivisia toimijoita monissa eri rooleissa: kuluttajina, tuottajina ja investoijina, myös kysyntäjoustoissa ja energiavarastoinnissa. On muistettava, että myös kotitalouksissa on merkittävä energiansäästö- ja tehokkuuspotentiaali. Kuluttajalähtöisten mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää kuitenkin älykkään sähköverkon ja energiajärjestelmän määrätietoista kehittämistä sekä kuluttajien tarpeita ja uusia käyttökulttuureita ymmärtävää palvelumuotoilua. Ratkaisut on tehtävä kuluttajalähtöisesti.

Tieliikenteen päästöjen vähentämiseksi yhtenä tavoitteena on edistää biokaasun tuotantoa ja käyttöä. Tästä KD on tehnyt useita aloitteita. Myös työkoneissa toivotaan biokaasua käyttövoimaksi, mikä edellyttää satoja biokaasulaitoksia maataloille. Selonteossa on kuitenkin epäsuhta tavoitteiden ja rahoituksen välillä. Esimerkiksi autojen sähkö-, etanoli- ja kaasukonversioihin sijoitetaan ensi vuonna vain 6 miljoonaa euroa ja niiden liikennekäytön infraan vain 3 miljoonaa euroa. Suunnitelmat ovat hyvät, mutta näillä panostuksilla niiden toteuttaminen uhkaa jäädä seuraaville hallituksille.

Selonteossa laitetaan paljon painoa lämmitysöljyn, työkoneiden ja liikenteen biopolttoaineiden lisääntyvään osuuteen. Siirryttäessä laajalti biomateriaaleihin on samalla huolehdittava metsien ja merien biodiversiteetistä, ruokaturvasta ja luonnon monimuotoisuudesta.

Jätehuollon kehittämisen päästövähennysarvio on liikenteen jälkeen toiseksi suurin. Jätehuoltolaissa onkin mahdollistettava kunnallisten jätehuoltoyhtiöiden markkinaehtoinen myynti vähintään 10 prosentin osuudella, jotta ne voivat tehokkaasti kehittää toimintaansa. Suomella on myös merkittävää vientipotentiaalia jätteitä hyödyntävässä kiertotaloudessa. Viennin edistämiseksi suomalaiselle energia- ja ympäristöosaamiselle tarvitaan kansallisia referenssejä, joita voidaan ja joita pitää edistää innovatiivisilla julkisilla hankinnoilla. Tarvitaan myös demonstraatiolaitoksia ja rohkeita yksityisiä ja julkisia investointeja. Hyviä hankinta- ja toimintamalleja on levitettävä käytäntöön.

Vientipotentiaalit on huomioitava myös koulutus- ja tiedepolitiikassa osaamisen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi. Tekniikan kehitys monilla eri aloilla mahdollistaa parhaat ja kustannustehokkaimmat ilmastotoimet. Juuri nyt sekä yritysten että julkisen vallan on sijoitettava tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. On suuri virhe, että tutkimus- ja kehitysrahoitus suhteessa bruttokansantuotteeseen on laskenut 3,8:sta 2,6 prosenttiin viimeisten kahdeksan vuoden aikana. Meidän ei pidä vaarantaa kotimaisen puhdasta teknolo-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

giaa käyttävän ja sitä kehittävän teollisuuden kilpailukykyä, muutoin tuotanto siirtyy saatuttavammille laitoksille ulkomaille.

Arvoisa rouva puhemies! Kuluttajaperäisistä päästöistä 75 prosenttia on peräisin ruuasta, asumisesta ja henkilöliikenteestä. Kun erityisesti pientaloasukkaat joutuvat tekemään investointeja asuntojensa energiatehokkuuden parantamiseksi, investoimaan uusiin energiaratkaisuihin ja maksamaan enemmän lämmitysöljystä, on entistä tärkeämpää, että tuloeroja ei päästetä repeämään ja nämä toimet mahdollistetaan myös vähävaraisemmille kotitalouksille.

Selonteossa todetaan myös, että energiaremontteihin soveltuvia taloudellisia ohjaus- ja rahoitusmalleja ei ole kehitetty. Myöskään kotitalousvähennyksen laajentamista ei ole selvitetty. Energiakatselmus, kuntoarvio, kuntotutkimus ja korjaussuunnitelman teettäminen tulee saattaa kotitalousvähennyksen piiriin. Näihin asioihin odotamme pikaisimmin korjausta. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Ennen debattia vielä puheenvuorot ministereille. Ministeri Berner ensin, 5 minuuttia.

15.19 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! EU:n päästövähennystavoite koskee koko taakanjakosektoria. Liikenteellä on katsottu tällä hetkellä olevan suurin päästövähennyspotentiaali. Taakanjakopäätös koskee ainoastaan kotimaan liikennettä. Kansainvälinen liikenne ei kuulu sen soveltamisalaan. Kotimaan liikenteessä tieliikenteen osuus on päästöistä suurin eli 90 prosenttia. Siksi myös päästövähennystoimet täytyy kohdentaa tieliikenteeseen. Keskeisimpiä keinoja ovat kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnitelmat, kävelyä ja pyöräilyä ja joukkoliikennettä edistävät toimet sekä maankäytön ja liikenteen yhteensovittaminen.

Erittäin keskeinen toimi on myös henkilöauton vaihtoehtojen tarjonnan parantaminen liikennemarkkinoita uudistamalla, muun muassa edistämällä liikenteen palveluista annetun lain mahdollistamia palveluita. Lain tavoitteena on edistää uusien palvelumallien syntymistä ja näin vastata entistä paremmin käyttäjien tarpeisiin. Lain kautta edistetään uuden teknologian, digitalisaation ja uusien liiketoimintamallien käyttöönottoa. Avoimella datalla ja tietovarantojen paremmalla hyödyntämisellä luodaan edellytyksiä uusille liiketoimintamalleille. Samalla luodaan houkuttelevia vaihtoehtoja henkilöauton omistamiselle ja käytölle.

Liikkumisvapautta ei ole kuitenkaan tarkoitus rajoittaa. Olemassa olevat ja tulevat liikumistarpeet toteutetaan entistä tehokkaammin, taloudellisemmin ja pienemmällä energiankulutuksella muilla tavoin kuin yksin ajamalla. Liikenne- ja viestintäministeriö käynnisti keväällä 2017 hankkeen kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi. Hankkeen aikana ministeriössä valmistellaan valtioneuvoston periaatepäätös kävelyn ja pyöräilyn edistämisestä, ja edistämishjelma sisältää myös kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman kunnille. Laki liikenteen palveluista on keskeisin keino joukkoliikenteen edistämiseksi. Kuluttajaa entistä paremmin palveleva tarjonta sekä erilaiset digitalisoidut ja yhteensopivat reitti- ja maksupalvelumallit ovat jo nyt tuoneet uusia käyttäjiä joukkoliikenteeseen. KAISUssa on myös linjattu, että ihmisten liikkumistottumuksien muutosta pyritään edistämään suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kehittämisen ja raideliikenteen lisäämisen kautta.

Suomen autokanta uudistuu hyvin hitaasti. Jo energia- ja ilmastostrategian kautta 250 000 sähköauton tavoite vaatii toteutuakseen noin 20 prosentin myyntiosuuksia uusista

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

autosta joka vuosi vuodesta 2020 eteenpäin. KAISUssa todetaan, että valtion vuoden 2018 talousarvioon varattaisiin 6 miljoonaa täyssähköautojen hankintaan ja kaasu- ja etanoli-konversion tekemiseen vanhoihin autoihin. Ehdotus perustuu liikenteen päästövähennyksiä pohtineen parlamentaarisen työryhmän ehdotukseen. KAISUssa ehdotetaan myös romutuspalkkion paluuta vuodeksi 2018. Syksyn budjettiriihessä romutuspalkkioon varattiinkin yhteensä 8 miljoonaa euroa. Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön jakeluinfran edistämiseen on KAISUssa ja valtion vuoden 2018 talousarviossa varattu 4,5 miljoonaa euroa. Tänä onkin annettu hallituksen esitykset lausuntokierrokselle.

Suomi sijoittuu EU-vertailussa tällä hetkellä kolmanneksi, kun katsotaan sähköautojen osuutta uusien autojen myynnistä. Edellä ovat vain Ruotsi ja Belgia. Ongelmana on kuitenkin ollut hidas liikkeellelähtö sekä autokannan uusiutumisen hitaus kaiken kaikkiaan. Biopolttoaineita voidaan sekoittaa nykyisiin polttoaineisiin ja käyttää nykyisissä autoissa. Biopolttoaineella on siis saavutettavissa nopeita päästövähennyksiä suhteessa muihin vaihtoehtoihin. Vuoden 2030 jälkeen biopolttoaineiden suhteellinen merkitys päästöjen vähentämisessä kuitenkin pienenee, kun taas sähköautojen ja liikennejärjestelmän tehostamiseen liittyvien toimien merkitys kasvaa.

Näin ollen kaikki toimet ovat tarpeellisia. Liikenteen päästövähennystavoitteet ovat erittäin kunnianhimoisia, ja mitä enemmän niihin syvennyy, sen haasteellisempaan myös näytetään se kokonaisuus, joka meidän täytyisi pystyä hahmottamaan ja jonka osalta meidän täytyisi pystyä tekemään päätöksiä. Aikaa meillä on 12 vuotta. Se tarkoittaa sitä, että meidän jokaisen mutta myöskin jokaisen elinkeinoelämän järjestön, yhteiskunnan, kunnan, kaupungin on osallistuttava näihin päätöksiin ja ratkaisuihin. Suurimmat vaikuttajat olemme me henkilöt ja ihmiset, jotka teemme päivittäisiä valintoja liikenteemme ääressä. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Tiilikainen, 3 minuuttia.

15.24 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Kiitan eduskuntaryhmiä puheenvuoroista. Kävi selvästi ilmi, että Suomen aktiivinen kansainvälinen ote ja konkreettiset omat toimet ilmastonmuutoksen torjumiseksi nauttivat varauksetonta kannatusta eduskuntapuolueitten joukossa. Se oli miellyttävää huomata. Moni teistä tunnisti puheenvuoroissaan nuo maailmanlaajuiset ongelmat, mitä ilmastonmuutoksen hillitsemättömyys toisi ilmastopakolaisuuden, ruuan- ja vedenpuutteen muodossa, ja niitten heijastumisen myös yhteiskuntia heiluttavina tekijöinä noitten kriisi-alueitten ulkopuolelle. Hyvä niin, se korostaa niiden toimien merkitystä, mihin meidän täytyy ryhtyä.

Kun hallitus esittelee suunnitelmassa 57 toimenpidettä, niin korviini ei oikeastaan tarttunut konkreettisia ehdotuksia, mitä kukaan olisi tehnyt lisää tai toisin. Edustaja Tanus esitti kotitalousvähennyksen hieman laveampaa käyttöä joihinkin toimiin. Se oli ehkä lisätoimi, hyvä näin. Mutta hyvä, että moni korosti niitä asioita, joihin hallitus on jo ryhtynyt. Esimerkiksi puurakentamista useissa puheenvuoroissa haluttiin vauhdittaa, ja kyllä, tulemme muuttamaan nuo rakennusmääräykset siten, että puu on samalla viivalla muitten rakennusmateriaalien kanssa ensi vuoden alusta. Hallituksen esittelemät lisäsatsaukset puurakentamista palvelevan osaamisen kehittämiseen ensi vuoden budjetista alkaen ovat tervetulleita. Tässä meillä on hyvä vauhti, ja sitä vauhtia on syytä laittaa eteenkinpäin, koska puura-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

kennus toimii hiilivarastona. Siinä se puun sitoma hiili ei todellakaan vapaudu yhtään mihinkään vaan pysyy pitkään, niin kauan kuin rakennus on pystyssä tallessa.

Yhteen hieman virheelliseen näkökulmaan haluan puuttua. Edustaja Modig, sinällään hyvä puheenvuoro, voimakas puolustus ilmastopolitiikalle, mutta siihen, että uusiutuvat liikennepolttonesteet olisivat jotenkin puupohjaisia tai puuperäisiä, totean, että käytännössä kaikki Suomessa tällä hetkellä tuotettavat uusiutuvat liikennepolttonesteet pohjaavat jätemateriaaleihin, erilaisiin jäterasvoihin, tai sitten puupohjaista on toki selluteollisuuden sivutuotteena syntyvä mäntyöljy. Mutta tarkoitus on, että juuri kiertotalouden hengessä, mitä moni teistä korosti, näitten jätemateriaalien mahdollisimman tehokas hyväksikäyttö uusiutuviissa liikennepolttonesteissä jatkuu.

Kiitän ryhmiä vahvasta tuesta tälle kunnianhimoiselle ilmastotyölle, jota hallitus tekee.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollisuus käyttää vastauspuheenvuoroja tässä keskustelussa. Pyydän teitä edustajia ilmoittautumaan.

15.27 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sipilän hallituksen ilmastopolitiikka on kunnianhimoista, kuten tässä kuulimme. Ilmastoministeri Tiilikainen juuri totesi omassa puheenvuorossaan, että Ruotsi ja Suomi ovat tällä pallolla ainoita maita, jotka ovat päättäneet tehdä oman maansa hiilineutraaliksi vuoteen 2045 mennessä. Meidän tulee muistaa tämä pitkän tähtäimen kunnianhimoinen tavoite, johonka nyt myös tällä lyhyen tähtäimen ohjelmalla pyritään.

Näissä puheenvuoroissa on paljon nyt tullut keskustelua biopolttoaineista. Suomen linjahan on sekä—että. Mahdollistamme sähköautojen määrän kasvattamisen ja sitten nopean päästöjen vähentämisen biopolttoaineiden sekoitevelvoitteella. Ymmärsinkö nyt oikein, että sekä vihreillä että vasemmistolla on linjana se, että lyhyellä tähtäimellä jatkamme fossiilisen öljyn käyttöä nykyiseen malliin emmekä pyri nopeisiin päästövähennyksiin, jotka ovat mahdollisia nimenomaan tämän sekoitevelvoitteen laajentamisen kautta? [Satu Hassi: Olisi kannattanut kuunnella puheenvuorot!]

15.28 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille Berner ja Tiilikainen tärkeän asian eteenpäinviemisestä. Tämä liikenneasia tässä on tullut monesta eri näkökulmasta esille, ja sehän on aivan ratkaisevassa roolissa. Yhtenä yksityiskohtana liikenteestä nostan pyöräilyn eteenpäinviemisestä, mihin myös jonkin verran puutuitte.

Vierailimme eilen ympäristövaliokunnan kanssa Tampereen teknillisellä yliopistolla, ja siellä liikenteen tutkimuksen Verne-yksikössä käytiin myös kaupunkipyöräilyä lävitse. Kun tämä kaupunkipyöräjärjestelmä on täällä pääkaupunkiseudulla ja Helsingissä saanut hyvän vastaanoton, kansalaiset tykkäävät siitä, ilkeävaltaa ei juuri esiinny, kilometrejä tulee paljon, niin olen huolestunut siitä, että tämä järjestelmä ei ikään kuin pirstaloituisi sillä lailla, että se on eri kaupungeissa erilainen — vai olisiko mahdollista, että se järjestelmä olisi skaalattavissa koko maahan? Pyörät voivat olla erimerkkisiä, mutta se lippu, PIN-koodit ynnä muut olisivat kaikkialla samanlaisia.

15.30 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin tässä myös kysymyksen siitä, että kun muutosta tehdään ja tarvitaan muutosta siihen, että syntyy vihreitä laadukkaita työpaikkoja, ja kun halutaan investoida vähähiiliseen tek-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

nologiaan ja tutkimukseen, niin pitää kiinnittää huomiota myös näihin työpaikkoihin ja niiden laatuun. Samalla myös korostan sitä, että pitäisi puhua myös siitä, miten työntekijöiden osaamiseen täytyy satsata. Eli kun maailma muuttuu, tarvitaan myös osaamisen päivittämistä, ja tästä syystä ilmaston näkökulmasta on tärkeää kiinnittää huomiota myös niiden työntekijöiden osaamisen päivittämiseen, joiden elanto riippuu fossiilisesta taloudesta. Tällä haluan peräänkuuluttaa sitä, että tämä muutos on myös sosiaalisesti kestävä, ja toivoisin, että tämä olisi hallituksen toimenpideohjelmassa myös keskeisesti mukana.

15.31 Kaj Turunen si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin nämä ryhmäpuheet, niin lopputulos on kuitenkin se, että se johtopäätös on, että kaikki eduskuntaryhmät ovat näissä ilmastotalkoissa mukana ja tämän ilmastosuunnitelmankin puolella. Ehkä tietysti ovat tällaiset aikataulukysymykset tai painotuseroja hiukan.

Tuohon vihreitten puheenvuoroon ei voi olla kommentoimatta sitä, että kyllä Suomen päästöt ovat kuitenkin niin pienet, että se ei auta mitään, vaikka me sammutamme Suomesta valot. Maailma ei sillä kyllä pelastu.

Meidän pitää muistaa se, että Suomi on osa Eurooppaa ja EU:ta, ja EU on yksi Pariisin ilmastopimuksen osapuoli. Siksi korostin omassa ryhmäpuheessanikin sitä, että nämä päästöjen vähennykset täytyy tehdä oikea-aikaisesti ja oikearytmisesti niin, ettei tule mitään hiilivuotoa. Kun nyt tässä edustaja Haatainenkin viittasi näihin työpaikkoihin, niin tämä on suuri mahdollisuus saada cleantech-alalta uusia työpaikkoja. Mutta ei tehdä sitä rakennemuutosta kuitenkaan liian nopeasti, niin että menetetään perinteiset työpaikat ja sitten jäädään odottamaan näitä cleantechin työpaikkoja, vaan tämä rakennemuutos näissäkin [Puhemies koputtaa] täytyy tehdä hallitusti.

15.32 Lea Mäkipää si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todeta ensin, että tätä kiertotaloutta tulee edistää joka tavalla, ja sanotaan usein, että toisen jäte on toisen raaka-aine.

Sitten toiseksi otan esille tämän, että nyt kaikkien pitäisi luopua 2030-luvulla kivihiilestä. Otan vain yhden näkökulman tähän: onko meillä energiahuoltoa. Juuri huoltovarmuuden osalta tiedämme tänäkin päivänä, että jos on kovia pakkasia tammikuulla, niin energiapiikki on korkealla, eli tiedetään, että tällaisiin poikkeusoloihin kivihiieltä on hyvä varastoida, niin ettei nyt aivan laiteta sitä kivihiihtäkään loppuun.

Kolmanneksi haluan ottaa esiin nämä metsänhakkuut. Sehän on tänä päivänä totisinta totta, mutta sanon myös, että kunnollinen metsänhoitaja ei jätä sitä aukkoa vaan istuttaa sen aikansa. Esimerkiksi mänty kulminoituu jo 50—60 vuoden perästä, eli teollisuus [Puhemies koputtaa] voi ostaa, ja tulevat sukupolvet voivat nauttia tästä vihreästä kullasta.

15.33 Martti Mölsä si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä selonteossa tavoitteet ovat hyvät, [Eduskunnasta: Miten tämä näin menee? — Ryhmäkierros ensin!] mutta strategioissa on ainakin kaksi eri suuntaa tai vikaa: ne joko toteutuvat eri tavalla tai jäävät kokonaan toteutumatta. Toivotaan, ettei ainakaan näin kävisi.

Oma tavoitteeni oli Punkalaitumella kotikunnassani, että jo vuonna 2015 Punkalaidun olisi [Silvia Modig: Työjärjestykseen, puhemies, ryhmäkierros!] kokonaan omavarainen, mutta toisin kävi, tuli jytty 2011, jolloin jouduin lähtemään tänne eduskuntaan. Toinen vielä suurempi asia oli, että öljyn hinta romahti eli kilpailukyky menetettiin tässä asiassa. Mutta tällä hetkelläkin kotikuntani Punkalaidun on 65-prosenttisesti omavarainen tässä ko-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

timaisessa energiassa, kaikki kotitaloudet ja kiinteistöt mukaan lukien, eli työ jatkuu. Hallituksen biotalous ja puhtaat ratkaisut tukevat tätä strategiaa voimakkaasti, ja se on erittäin hyvä asia.

15.34 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Tiilikainen, kun sanoitte, että näissä ryhmäpuheenvuoroissa ei kuulunut ehdotuksia, mitä tulisi tehdä, niin sanoin, että turvetta verotetaan edelleen kevyesti, vaikka se on haitallisempaa kuin kivihiili, sanoin, että juuri luotiin uusi saastutustuki, päästökauppakompensatio, sanoin, että fossiilisen energian verotuotot ovat yhä satoja miljoonia vuosittain. Ehdotukseni nyt siis on: tehkää täysin päinvastoin, koska näillä on kuitenkin huomattavasti suurempi vaikutus, ja kuvaamaan mittakaavaa: päästökaupan kompensatio ja energiaveron palautus on yhteensä vuosittain 257 miljoonaa, kun energia- ja ilmastostrategian toimeenpanoon on varattu 48 miljoonaa, ja nämä ohjaavat päinvastaisiin suuntiin. Tässä on kyse arvovalinnasta, jota en usko, että tehtäisiin, jos tässä salissa ymmärrettäisiin paremmin, millaiset seuraukset ilmastonmuutoksella pahimmillaan on.

Edustaja Turuselle kysymys: jos Kiina jaettaisiin sataan osaan, niin voisimmeko todeta, että kiinalaisten valtioiden päästöillä ei olisi mitään väliä, [Puhemies koputtaa] koska ne ovat niin pieniä jokainen?

15.36 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Tiilikaiselle: Juuri biopolttoainetta käytin esimerkkinä juuri tämän takia, mihin edustaja Vartia viittasi. Panostuksen pitää olla siellä, missä hyöty on kaikkein suurin. Siitä olen hallituksen valintojen kanssa eri mieltä.

Edustaja Honkonen kysyi sitä, mikä olisi sitten vasemmistoliiton lyhyen aikavälin visio liikenteen suhteen. Me ilmeisesti olemme kunnianhimoisempia kuin te. Katsotaan, miten sähköautojen teknologia kehittyy, miten akut kehittyvät, miten sähköauton valmistuksen hinta tulee alas päin. [Anne Kalmari: Ostaako, vasemmistoliitto, köyhät sähköauton?] Se mahdollistaa paljon kunnianhimoisemman polun kuin mitä nytten on valittu.

Mutta siitä haluan antaa kiitosta Tiilikaiselle, että olen aivan samaa mieltä kuntien roolistä. Ilokseni voin kertoa, että Helsinki hyväksyi tänään oman strategiansa, jossa hiilineutraaliustavoite on 2035, Espoo pisti paremmaksi, 2030, joten kunnista löytyy kunnianhimoa ja mahdollisuutta vaikuttaa. Mutta se globaali näkökulma on hallituksen vastuulla, ja sen takia tämä hiilinielujen vertailutason määrittäminen on niin olennainen kysymys. Se on sama keskustelu kuin aikoinaan käytiin päästövähennystavoitteesta, kun päästiin siihen, että vuosi 90 on se vertailutaso. Kyllähän me ymmärrämme, että ilman tuota vuosilukua emme me pystyisi vertailemaan päästövähennyksiä keskenään. [Hanna Halmeenpää: Hyvä, Silvia!]

15.37 Olli Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pariisin ilmastokoukussa on tehty viimeisin maailmanlaajuinen ilmastopöytäkirja, jonka tavoitteena on rajoittaa maapallon keskilämpötilan nousu alle 2 asteeseen. Tämä vaatii radikaaleja toimenpiteitä, joista voi herätä huoli kotimaisen teollisuuden pärjäämisestä alati kiristyvien määrysten keskellä. Tämän lisäksi Euroopan unionista tulevat direktiivit ja kiristyvät päästötavoitteet voivat johtaa siihen, että esimerkiksi rakennuskustannukset alkavat karata käsis-tä, jos sääntely on liian tiukkaa alalla.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Arvoisa puhemies! Kysyisinkin asianosaiselta ministeriltä: miten suomalaisen teollisuuden pärjääminen ja rakennuskustannusten pysyminen kohtuullisena aiotaan ottaa huomioon esimerkiksi tulevien alaa koskevien lakien valmistelussa?

15.38 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Ilmastotyöhän on toki kansallinen asia, mutta mitä suurimmassa määrin myöskin kansainvälinen. Ilmastokestävyyttä edistävän kehitysyhteistyön toteutuma 2015 oli 245 miljoonaa, seuraavana vuonna 189 miljoonaa, ja tälle vuodelle se näyttää pysähtyvän 165 miljoonan euron lukemaan — suuntahan tässä on selkeästi väärä. Pariisin ilmastopöytäkirjasta huolimatta Suomen ilmastokestävyyttä edistävän kehitysyhteistyön rahoitus on laskenut. Pudotusta on ollut 80 miljoonaa euroa viimeisten vuosien aikana. Miten hallitus vastaa tähän? Miten te näette nämä kansainväliset velvoitteet osana tätä ilmastopoliittista ohjelmaa? Onko meillä tässä asiassa kansainvälinen vastuu, kansainvälinen tehtävä, vai katsoimmeko tilannetta pelkästään oman maamme rajojen sisäpuolella?

15.39 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on energia- ja ympäristöosaamista. Viennin edistämiseksi suomalaiselle energia- ja ympäristöosaamiselle tarvitaan kuitenkin kansallisia referenssejä. Referenssejä voidaan edistää innovatiivisilla julkisilla hankinnoilla, ja hyviä kokemuksia tällaisista uusista hankinta- ja toimintamalleista on saatu esimerkiksi Suomen ympäristökeskuksen vetämässä Hinku- eli Kohti hiili-neutraalia kuntaa -hankkeessa ja myös Sitran vaikuttavuusinvestointeja tukevilla SIB-rahoilla. Kysyisinkin ministeriltä: miten hallitus edistää ja pyrkii levittämään näitä hyviä hankinta- ja toimintamalleja hyvinä käytänteinä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustajat, äsken oli tarkoitus käydä kierros ryhmäpuhujien mukaisessa järjestyksessä. Tässä minun papereissani oli eräällä ryhmällä kaksi puheenvuoroa peräkkäin, mutta toivottavasti ei hirveän suurta vahinkoa tapahtunut, [Eduskunnasta: Kolme!] eikä varmaan tapahtunutkaan.

Nyt siirrytään jatkamaan debattia. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

15.40 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me puhumme kylä sekä Suomen että Euroopan että maailman kohtalonkysymyksestä, kun puhumme siitä, miten tässä ilmastomuutoksessa otetaan asiat haltuun. Haluan tällä kertaa antaa tunnustusta hallitukselle. Usein sanotaan, että oppositiosta esitetään aina ne kaikki puutteet. Ei tämäkään täydellinen ole, mutta kyllä perusura, jonka hallitus on tässä valinnut, on sinällänsä oikea, ja tärkeätä on myös se, että tämä käsittely täällä voi tapahtua varsin laajan yhteisymmärryksen oloissa. Mikään näistä toimista ei ole sellainen, jossa vaalikausi olisi riittävä, vaan tämä on usean vaalikauden urakka, ja kun tämä tavoiteasetanta on yhteinen, niin uskon, että siitä seuraa myös käytännön toimia tämän vaalikauden jälkeenkin.

15.41 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun tässä nyt on nostettu tämä nieluasia myös esille, haluan todeta sen, että Suomen pitkä linja ilmastopolitiikassa eri ympäristöministerien, niin Hassin, Niinistön kuin Tiilikaisen, aikana on ollut sama eli se, että pyritään nielujen kasvattamiseen ja kuitenkin siten, että pystymme osan tästä kasvavasta puumäärästä hyödyntämään.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

On mielenkiintoista nyt tämä keskustelu siinä mielessä, että [Satu Hassin välihuuto] täällä sanotaan, että hallitus lisää puun käyttöä. Suomen hallitus ei hakkaa puuta metsästä. Suomen hallitus ei valmista sellua, ei paperia, vaan suomalaisten metsäteollisuustuotteiden kysyntä maailmalla kasvaa, ja siitä tulee voimakkaan kiertotalouden käyttöön ylijäämää, erilaisia jakeita, joista sitten voidaan valmistaa edistyneitä biopolttoaineita. Tämä jos mikään on mielestäni resurssiviisautta ja ilmaston kannalta hyvä: hyödynnetään tarkkaan se, [Puhemies koputtaa] mitä metsästä milloinkin otetaan.

15.43 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarvitsemme erilaisia toimenpiteitä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, ja nyt liikenteen muuntamisessa vähäpäästöiseksi ja päästöttömäksi pitkällä aikavälillä erinomainen toimenpide on esimerkiksi tukea sähköautoihin ja biokaasumuunteisiin autoihin siirtymistä. Olen kuitenkin ymmärtänyt, että tällä alalla ei ole kovin paljon toimijoita, jotka tätä tekevät. Miten ministeri arvioi: minkälaisiin volyyymeihin voidaan päästä tällä saralla?

Toinen kysymykseni koskee tavoitetta kävely- ja pyöräilymatkojen lisäämisestä. Tämän edistämiseksi ollaan tekemässä toimenpideohjelmaa yhteistyössä kuntien kanssa. Mitä toimenpiteitä tämä tulee pitämään sisällään?

15.43 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää liikenteen biopolttoaineiden sekoitevelvoitteen nostamista 30 prosenttiin sekä 10 prosentin sekoitevelvoitetta työkoneille ja erillislämmitykselle. Nämä toimet pidentävät öljyn nojaavien teknologioiden käyttöä sen sijaan, että liikenteessä vaihdettaisiin nopeammin sähköön ja biokaasuun [Anne Kalmarin välihuuto] ja lämmityksessä nopeammin esimerkiksi maalämpöön ja lämpöpumppuihin.

Edustaja Honkoselle aikaisempaan huomioon vastauksena myös, että vihreät ovat sitä mieltä, että biopolttoaineet tulisi ohjata ensisijaisesti kohteisiin, joissa vaihtoehtoisia käyttövoimia ei vielä ole, kuten raskaaseen maantieliikenteeseen ja lentoliikenteeseen. Arvoisa ministeri, miten hallitus on ottanut nämä näkökulmat huomioon biopolttoaineiden kohdalla?

15.44 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maankäytön ilmastovaikutusten laskentasääntöä päätettäessä tulee pitää mielessä Immanuel Kantin kategorinen imperatiivi: toimi siten, että toimintatavastasi voitaisiin tehdä yleinen, kaikkia koskeva laki. Tässä tapauksessa se tarkoittaa, että Suomen kannan maankäytön ilmastovaikutusten laskentasäännöksi tulee olla sellainen, että se on kestävä ilmastonmuutoksen torjunnan näkökulmasta, vaikka kaikki maailman maat toimisivat sen mukaisesti. [Satu Hassi: Juuri niin!] Kyse ei ole vain moraalisesta pohdinnasta, sillä EU:n LULUCF-laskennat tulevat todennäköisesti vaikuttamaan globaaleihin normeihin, eli myös sademetsävaltio Brasilia toimii niiden mukaisesti.

Arvoisa puhemies! On esitettävä kysymys, onko ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta kestävä normi se, jos maat saavat käytännössä itse määritellä vertailutason ja jos nettopäästöjä ei tarvitse lainkaan vähentää ennen vuotta 2030.

15.45 Anne Kalmar kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin vihreiltä kysyä: Mitä he esimerkiksi Helsingissä yhdistettyyn lämmön- ja sähköntuotannon kattilaan haluaisivat laittaa? Miksi on jotain pahaa siinä, että auto liikkuu Nestein kier-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

rätettävällä biopolttoaineella versus kivihiilellä tai Hanhikiven tulevalla ydinvoimalla tuotetulla sähköllä?

Haluaisin tälle salille selventää metsien monimuotoisuusasiaa seuraavasti: Suomessa on 20 miljoonaa hehtaaria hyvää talousmetsää. Jos meillä on noin 100 000 metsähehtaaria, joita korjataan, meillä on 19 900 000 metsähehtaaria, joihin ei kosketa, ja sen lisäksi kaikki suojelukohteet. Miettikää, miten pientä osaa siitä metsästä loppujen lopuksi käytetään. [Puhemies koputtaa] Totta kai monimuotoisuuden turvaaminen on tärkeää, ja siksi on hyvä, että Metso sai rahaa. [Satu Hassi: Hiilinielut pienenevät, jos hakkuut kasvavat!]

15.47 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tietysti näin Pohjois-Pohjanmaan Kalajoen kuntapäättäjänä on vähän vaikea ottaa Helsingin kuntapolitiikkaan kantaa, [Silvia Modig: Siitä vaan!] mutta jos olen oikein ymmärtänyt, niin käsittääkseni täällä Helsingin kaupunginvaltuustossa juuri vihreiden aloitteesta on ajettu läpi päätös sulkea kivihiilivoimala, arvoisa edustaja Kalmari. Omassa kotikunnassani Kalajoella käytetään kyllä kaukolämpöverkossa yli 80-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, ja henkilökohtaisesti käytän sitä 100-prosenttisesti oman taloni lämmityksessä.

Mitä tulee tuohon metsien monimuotoisuuteen, arvoisa herra puhemies, valitettavasti on todettava, että Etelä-Suomen metsien suojeluohjelma Metson rahoitus ei ole sellainen, että sillä voitaisiin kuitata koko Suomen metsien monimuotoisuuden turvaaminen. Metso-rahoja on leikattu toistuvasti, eikä niitä ole tälläkään hallituskaudella oikeasta suunnasta huolimatta palautettu ennalleen, ja tulee muistaa, että metsää kasvaa Etelä-Suomen ulkopuolella, Pohjois-Suomessakin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä tähän ehdottomasti viimeinen puheenvuoro.

15.48 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todellakin hyvä, että Metso-rahoja lisättiin, mutta haluan myös kertoa sen faktan, että noin 33 prosenttia suojeltavista lajeista on Suomen metsissä. Lähes yhtä paljon on esimerkiksi luonnonniityillä. Minä toivoisin, että vihreät olisivat yhtä kiinnostuneita esimerkiksi kotieläintalouden turvaamisesta, jolla saamme näitä erittäin uhanalaisia lajeja suojeltua. [Hanna Halmeenpää: Olemme kiinnostuneita!] Esimerkiksi lahoppuun määrä kasvaa Suomen maakunnissa, lähes jokaisessa maakunnassa, ja kovakuoriaisten määrä lisääntyy, ja totta kai töitä näissäkin asioissa lisää pitää tehdä, mutta ei pidä maalata sellaisia uhkakuvia, että metsät loppuvat tai monimuotoisuus katoaa, jos metsien käyttöä [Puhemies koputtaa] kestävästi lisätään. Se on sekä Suomen etu että Suomen ja [Puhemies koputtaa] koko maailman hiilinielulle etu.

15.49 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Olli Immosta, joka toi hyvin esille perussuomalaisten huolenaiheita ja myös sen, että meidän tulee huolehtia siitä, että meillä Suomessa säilyy työtä ihmisillä. Olisin oikeastaan siksi kysynyt ministeriltä: Kuinka paljon tehdään töitä sen eteen — kuuluu varmaan toisenkin ministeriön alalle — että me saisimme tämän win-win-tilanteen? Elikkä kun meillä on, juurikin niin kuin kerroitte, tätä polttoaineen tekoa jätemateriaalista ja muun muassa Afrikan maissa on valtava jäteongelma, niin kuinka me saisimme sinne vietyä teknologiaa? Sehän olisi paras ta kehitysapua: kumpikin voittaa. Ei tarvitsisi aina viedä pelkkää rahaa. Miten tämmöiset

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

hankkeet edistyvät? Tuntuu jotenkin, että niistä ei oikein puhuta vaan puhutaan aina vain siitä, kuinka paljon euroja bruttokansantuotteesta annetaan kehitysapua. Tulisivatko nämä hankkeet kysymykseen, ja miten niitä voisi edistää? Meillä on varmasti ihan mielettömästi osaamista. Voisiko ministeri nyt kertoa, miten kaikki voittavat, sekä Suomi että Afrikka ja ilmastonmuutos myöskin?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä debatin tässä vaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Paatero ja Kiuru ja sen jälkeen ministerille 3 minuuttia.

15.50 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hienoa keskustella täällä nyt ilmastoon liittyvistä asioista, koska toissa viikolla keskusteltiin kestävän kehityksen 2030-linjauksista ja nämä liittyvät erittäin kiinteästi yhteen.

Meillä on paljon tehtävää kuluttajien erilaisen tietotaidon ja ymmärryksen parantamisessa, jotta meidän kaikkien käyttäytyminen muuttuu, mutta poliittiset päätökset ovat ne, jotka ohjaavat myöskin kuluttajien toimintaa. Tästä syystä on erittäin hyvä esimerkki, että saatiin ilmastolaki voimaan 2015, ja tästä syystä sosiaalidemokraatit ovat pitäneet hyvin tiiviisti esillä kiertotalouden teemoja ja siihen tehtäviä uusia linjauksia, jotta kaikki jätevirrat ja muut saataisiin mahdollisimman hyvään kiertoon.

Huolissani olen hieman siitä — kun meillä on kuitenkin kansainvälinen vastuu myöskin tässä ilmastoasiassa — mitenkä ovat meidän ilmastorahastoihin laitettavat osuutemme meidän kehitysyhteistyössämme ja toisaalta kehitysyhteistyörahamme, niin että niissä maissa, joissa itse asiassa ollaan paljon pienemmillä päästöillä nykyisin, pystyttäisiin ruoantuotantoa, työpaikkoja ynnä muuta luomaan [Puhemies koputtaa] niin, että se voidaan tehdä ilman päästöjä.

15.51 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pyöräilyä vielä jatkan. Ministeri Tiilikainen, mitkä keinot teidän mielestänne voisivat olla sellaisia, jotka auttaisivat pyöräilyn edistämistä nopeiten ja tehokkaimmin? Olen kuullut ajatuksia kotitalousvähennyksen laajentamisesta pyörähuollon osalle ja kilometrikorvauksen tarkistamisesta. Ja sitten kaupunkipyöräjärjestelmään vielä: jos sitä skaalataan laajemmin, niin voisiko siihen ajatella sähköpyörän mukaan tuomista jollain tavalla?

Sitten edustaja Modig toi esille tämän, että hallituksen tavoite sähköautoilun edistämisestä on kunnianhimoton. 250 000 autoa vuonna 2030 on hyvä minimitaloite. Mielelläni kuulisin, mikä on teidän mielestänne oikea tavoite. [Petri Honkosen välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministeri, 3 minuuttia.

15.52 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Muutamia vastauksia konkreettisiin kysymyksiin:

Edustaja Kiuru kysyi pyöräilyn edistämisestä ja kaupunkipyörä-asiasta. Ministeri Berner lähtiessään pyysi toteamaan, että tuohon seuraavaan liikennelakipakettiuudistukseen sisältyy ajatus velvoittaa yhteensopivat kaupunkipyöräjärjestelmät eri puolille maata. Muita keinoja edistää pyöräilyä ovat tietenkin kevyen liikenteen väylien rakentaminen ja informaatio. Tuleeko erilaisia taloudellisia kannusteita esimerkiksi työmatkajuttuihin tai näin, sen aika näyttää. Mielenkiinnolla otamme ideoita vastaan.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Kiitan edustajia Heinäluoma ja Paatero, toitte mainiosti esille pitkäjänteisyyden. Nyt ilmastolaki on tehty, se nautti laajaa tukea viime kaudella, nyt sen mukaan on tehty ilmastosuunnitelma, ja, kuten täällä todettiin, tarvitsemme pitkäjänteisiä toimia tästä eteenpäin. Juuri näin.

Teollisuuden kilpailukyvyistä, rakennuskustannuksista edustaja Immonen kysyi. Rakennuskustannusten hillintä, jos energiatehokkuusvaatimuksia tiukennettaisiin, on aiheellinen kysymys. Senpä takia olemme lanseeranneet ympäristöministeriössä ajatuksen lähteä kehittämään rakentamiseen normistoa, missä katsotaan koko elinkaaren aikaista hiilijalanjälkeä. Tämä energiatehokkuuden tie on tietyllä lailla käyty loppuun. Nyt täytyy katsoa, miten voidaan rakennusmateriaalien ja sen tuotannon ja myös purkuvaiheen osalta alentaa vielä hiilijalanjälkeä kokonaisuutena jatkossa.

Teollisuuden kilpailukyvyistä muutama oli täällä huolissaan. Se liittyy tietysti päästökauppaan, mutta vastaanpa nyt siihenkin. Eli olen erittäin tyytyväinen tuohon päästökaupparatkaisuun, mikä EU:n sisällä on saatu, koska se vähentää riittävän nopeasti päästöjä mutta samalla meille suomalaisille tärkeät energiantensiivisen teollisuuden alat saavat riittävästi ilmaisia päästöoikeuksia. Tämä hyvä.

Uudet teknologiat ja niiden vientimahdollisuudet toki toivottavasti tulevat realisoitumaan. Itse lähdän esimerkiksi ensi viikolla Intiaan bisnesdelegaation kanssa nimenomaan energiateknologiaan liittyvälle reissulle.

Mutta sitten edustaja Vartia, pohditte eri polttoainemuotojen verotusta. Sekin menee nyt etupäässä ehkä tuonne päästökaupasektorille, mutta kyllä olen huolissani tästä, miten päästökaupasektorilla voitaisiin myös nopeasti päästöjä vähentää. Nimittäin 2016 kaukolämmön tuotannossa päästöt kasvoivat sen takia, että kivihiilen käyttö lisääntyi. Se korostaa sitä, että hallituksen täytyy edetä tässä hiilenkieltolaissa vuoteen 2030, koska muuten kaupungit eivät näköjään riittävän ripeästi etene.

Mutta samalla joudun valitettavasti toteamaan sen, että vihreät ja vasemmistoliitto, te yhdessä olitte viime kaudella korottamassa sähköveron palautusta, laajentamassa sitä yhä uusille aloille, ja nyt kritisoihte sitä ympäristölle haitallisena tukena. Mutta miksi korotitte sitä viime kaudella?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tälle keskustelulle oli varattu tässä vaiheessa 2 tuntia aikaa. Keskustelua jatketaan sitten päiväjärjestyksen muiden asioiden tultua käsitellyiksi, mutta koska keskusteluun päästiin välikysymysesittelyn vuoksi vartin myöhässä, nyt jatkamme vielä vajaat 15 minuuttia.

15.56 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä otettiin esille pohjoisen metsät ja niiden suojelu. Täytyy lappilaisena todeta, että kun meidän maakunnassamme pinta-alasta on kolmasosa suojeltu, niin me ajattelemme, että kun siitä jäljellä olevasta maasta osa on metsämaata ja siitäkin hyödynnetään vain noin 50 prosenttia, niin meille kyllä mahtuu yksiköitä, biotalouden tehtaita, jotka muun muassa liikennepolttoaineita tuottaisivat biotaloudesta ja hyödyntäisivät hieman enemmän sitä vuotuista metsän kasvua, joka koko ajan lisääntyy siellä pohjoisessakin.

Jos me aiomme näinkin kovan tavoitteen ottaa kuin nyt on hallitus ottanut, että Suomi hiilineutraaliksi, niin tähän tarvitaan pitkäjänteinen kokonaissuunnitelma, ja jos siihen sisältyy vaikkapa puurakentamisen lisääminen, joka on erittäin hyvä tavoite, niin ei voi olla niin, että ajatellaan, ettei metsiä hakata yhtään, kun puutavarahan saadaan sieltä sahalta. Ei

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

tarvita maataloutta, kun maitoa saa kaupasta — tällöinen ajattelu ei voi sisältyä tähän. Sen takia minä erittäin ilolla kyllä otan vastaan tämän [Puhemies koputtaa] hallituksen linjan, mikä täällä on.

15.57 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tavoite hiilineutraalista Suomesta 2045 on hyvä. Ratkaisua ei voi siirtää 2030:n jälkeiseen aikaan. On ihan selvää, että lähivuodet 2018—2020 ovat aivan kriittisiä. Nyt on tärkeää panostaa ihmisten asenteitten muutokseen, ja tärkeää on se, miten kuluttajan näkemystä ilmastoviisaista päätöksistä vahvistetaan. Kotimaisuus on tärkeää nostaa kärkeen, myös asunto- ja aluerakentaminen, tiivis asuminen, joukkoliikenteen kehittäminen ja kaupunkipolitiikan mahdollisuudet.

Mutta, arvoisa ministeri, olen kiinnostunut siitä, että kun nyt näyttää siltä, että sähköautoilu on se voittajaenergiamuoto autoissa, voittajateknologia, niin useat maat ovat kieltämässä polttomootoriautot. Tässä kun nyt Suomi niin vahvasti biopolttoaineisiin henkilöautoilunkin osalta varustautuu, miten näette tämän sähköautoilun [Puhemies koputtaa] tulevaisuuden?

15.58 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Istun talousvaliokunnassa, ja käsittelemme siellä usein asioita, jotka liittyvät energiapolitiikkaan. Siellä puhutaan muun muassa päästökaupasta — olkoonkin, että se on tämän ulkopuolella, mutta nyt kun siitä on mainittu, niin sanon tämän — ja yhteen ääneen toistamme, että ilmastomuutos on aikamme suurin uhka. Yhteen ääneen sanomme, että päästökauppa on pakko saada toimimaan, jotta päästöt laskisivat nopeammin. Mutta aina enemmistö sanoo, että emme saa tehdä mitään semmoista, mikä nostaa teollisuuden energian hintaa. Jos me haluamme, että päästökauppa toimii, meidän on vähennettävä päästöoikeuksien määrää, jotta päästöoikeuden hinta nousee, jotta sillä olisi jokin ohjaava vaikutus. Tämä on se ongelma. Me päädymme aina vastustamaan niitä toimenpiteitä, joilla päästöjä vähennetään. Sama koskee tämän päivän keskustelua: metsiä saa hakata, mutta jos niitä hakataan niin paljon, että tosiasiaassa meidän päästömme eivät vähene sinä aikana, kun niiden vähentämisellä on kiire, se täytyy kompensoida konkreettisilla toimilla muualla.

16.00 Kaj Turunen si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä jo aiemmin edustaja Vartia kysyi minulta kysymyksen, joka ei ole enää ajankohtainen — mutta itse asiassa äsken käytetty puheenvuoro on ajankohtainen. Minä korostaisin sitä, että kun näitä päästöjä vähennetään, tämä yhtäaikaisuus on tässä isossa roolissa, niin että ei tule sitä hiilivuotoa. Tai jos Suomi esimerkiksi etuajassa kunnianhimoisesti tekee sellaisia ratkaisuja, jotka käytännössä vievät kansainvälisen kilpailukyyn, niin kyllä meille suomalaisille jää sitten luv käteen. Suomi on osa EU:ta, ja Pariisin ilmastopöytäkirjassa EU on se yksi osapuoli, ja kun me sitten EU:n sisällä neuvottelemme näistä päästörajoituksista, -vähennyksistä — no okei, nyt on pikkuisen epäoikeudenmukainen prosentti meillä, mutta sen kanssa tullaan toimeen — niin tämän päästöjen vähentämisen täytyy tapahtua jo EU:n sisällä yhtäaikaisesti [Puhemies koputtaa] ja globaalisti yhtäaikaisesti, niin ettei siellä ole niitä tahoja, joille jää se luv käteen.

16.01 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman parhaisiin yliopistoihin lukeutuvan MIT:n tekemän laskelman mukaan Pariisissa ilmoitetuilla toimenpiteillä ilmaston arvioitu lämpeneminen hidastuisi 0,2 astetta vuoteen 2100 men-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

nessä. Suomen teollisuuden, kotitalouksien ja maatalouden sekä liikenteen päästöt ovat jo minimaaliset verrattuna Puolaan, Romaniaan ja Bulgariaan, jopa Saksaan ja Tanskaan. Ja tällä esityksellä on kova hintalappu. Pellervon taloustutkimuksen mukaan kaukolämmityksen hinta nousee asukkaille noin 40 prosenttia, kotitalouksille vuositasolla 400—600 miljoonaa euroa, teollisuudelle 800—1 200 miljoonaa euroa, ja lisälasku liikenteessä on LM:n oman arvion mukaan vielä 800 miljoonaa euroa vuositasolla, joten näiden pitää olla reiluja ja oikeudenmukaisia. Kysyisinkin nyt ministeriltä, kun hän on paikalla: voisimmeko me korvata kivihiilen turpeella?

16.02 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä pitkän aikavälin ilmastopoliittinen suunnitelma sisältää paljon, paljon tärkeitä painopisteitä. Tieliikenteen osuus on tietysti merkittävä, ja ministeri Berner hyvin kävi toimia liikenteen osalta läpi. Olisin kysynyt häneltä vielä — kun hän totesi, että liikkumisvapautta ei ole tarkoitus rajoittaa — mikä on suhtautuminen ruuhkamaksuihin tulevaisuudessa ja toisaalta, kun oli keskustelua myös autokannan ympäristöystävällisemmästä suunnasta, mikä on ajatus työsuuhdeautokannan muuttamiseksi vähäpäästöiseksi, mutta hän kerkesi jo lähteä.

Toisaalta ruokahävikin merkitys nousi esiin ja se, mikä on tärkeää, että ihmisille saataisiin kannustusta ja asennemuutosta siihen suuntaan, että voitaisiin toimia itsekkin tämän ruokahävikin vähentämiseksi. Olisin kuitenkin kysynyt ministeri Tiilikaiselta: onko meillä näitä sääntelyyn liittyviä asioita, normeja, jotka estävät jollain tavoin tätä ruokahävikin [Puhemies koputtaa] vähentämistä, vai onko tämä vain kaupunkitarinaa, että sikaloihin ei voida enää viedä koulujen ruokajäämiä?

16.03 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tosiaan toiminut määrätietoisesti ja johdonmukaisesti ja ottanut kovat tavoitteet ja päättänyt myös käytännön keinoja, miten päästöjä saadaan vähennettyä. Tämä on tärkeää, että on puheitten lisäksi myös tekoja.

Vielä olisin tuohon vihreitten linjaan tästä hiilinieluasiasta hieman palannut. On harmi, että nyt tämä linja on vaihtunut hallitusajoista vihreillä, koska viime kaudella ja aikaisempien hallituksien aikana kaikki Suomen ympäristöministerit, myös Hassi ja Niinistö, ovat ajaneet tätä Suomen mallia sen osalta, että hakkuita pitää pystyä lisäämään, jos tämä hiilinieluasia ei heikkene. Eli meidän metsät kasvavat enemmän kuin niitä käytetään myös jatkossa, myös hakkuutasoa nostettaessa, ja on ihmeellistä, että tämä linja on nyt oppositiossa vaihtunut. Ihmettelen kyllä, mikä tässä on. Samalla myös Ruotsin vihreät tukivat Suomen mallia, niin että mikä tämä tilanne Suomen vihreillä on? [Puhemies koputtaa] Miksi näin eri linja? Myös energiaveron palautuksesta [Puhemies koputtaa] tosiaan olitte päättämässä viime kaudella.

16.04 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän väitteeseen, että minun linjani ympäristöministerinä metsänieluissa olisi ollut sama kuin nykyhallituksen: Olen netissä kirjoittanut seikkaperäisen selonteon. Vuosina 1999—2002, kun olin ympäristöministeri, Suomen metsien hiilinielu kasvoi, [Välihuuto keskustan ryhmästä] ja silloin oli kysymys siitä, että kun meidän hiilinielumme ja myöskin metsien hiilivarasto kasvoi, saimme sellaisen Kioto-ratkaisun, jossa ei näyttäisi siltä, että ne pienenevät. Nyt Suomen hallitus haluaa, että kun nykyiset hakkuiden kasvatussuunnitelmat johtavat hiilinielun pienemiseen, tämä ei näkyisi meidän ilmastoraportoinnissamme.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Kivihiilestä haluaisin todeta, että tämän vuoden alkupuoliskolla kivihiilen käyttö oli Tilastokeskuksen mukaan 3 prosenttia yli viime vuoden tason, vaikka vuosituhannen alusta se on alentunut 24 prosenttia. Toivoisin, että hallitus olisi oikeasti johdonmukainen toimissaan. Ihmettelen myöskin sitä, että [Puhemies koputtaa] valtioenemmistöinen Fortum [Puhemies koputtaa] on juuri ilmoittanut ostavansa Uniper-yhtiön, [Puhemies koputtaa] josta 83 prosenttia on kivihiilienergiaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt olisi vastauspuheenvuoro edustaja Haataisella.

16.06 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Julkisia hankintoja tehdään monilla kymmenillä miljardeilla euroilla, ja olisin toivonut, että tässä hyvässä selonteossa olisi painokkaammin painotettu julkisten hankintojen merkitystä. Siellä edellytetään näitä innovatiivisia hankintoja, 5 prosentin osuutta julkisista hankinnoista, ja näillä voitaisiin sitten turvata myös laadukkaita, kestäviä ja innovatiivisia hankintoja, jotka myös palvelevat näitä ilmastotavoitteita. Toivoisin, että tämän hallitus ottaisi voimallisesti nyt esiin, koska kunnat, valtio, julkinen taho, on todella merkittävä toimija monilla eri elämänalueilla. Kaiken kaikkiaan näiden hankintojen koko eettinen elämäнкаari voisi painokkaammin näissä hankinnoissa olla mukana. Kunnat tietysti päättävät itse, mutta siinä tämmöinen valtiovallan hyvä ohjaus ja patistaminen on aina paikallaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä debatin tässä vaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Modig ja Adlercreutz ja sen jälkeen ministerille 2 minuuttia, ja sen jälkeen siirrymme lisätalousarvioon.

16.07 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiurulle haluan todeta, kun kysytte, eikö tämä tavoite ole tarpeeksi kunnianhimoinen: no, Norjassa on tällä hetkellä 100 000 sähköautoa.

Se, missä vasemmistoliiton näkemys ehkä eroaa hallituksen näkemyksestä, on se, että se latausverkko, jotta sen sähköautonsa saa ladattua, on aivan olennainen, jotta sähköautot yleistyvät. Hallitus on päättänyt, että se tulee tapahtumaan ja sen verkon pitää syntyä pääsääntöisesti markkinaehtoisesti. Uskon sen täällä tiiviisti asutussa Helsingissä, pääkaupunkiseudulla, onnistuvan, mutta mietin sitä syrjäseutujen asukasta. Kyllä siinä tarvittaisiin isompia julkisia panostuksia, jotta se sitten olisi oikeasti kaikille asuinpaikasta ja tulotasosta riippumatta mahdollista.

Täällä maalataan taas tätä kuvaa, että koko meidän teollisuutemme kuolee ja me menemme konkurssiin, jos me nyt tartumme tähän haasteeseen, joka on itse asiassa viemässä meiltä elinolosuhteiden mahdollisuuden. Jos aidosti kantaa huolta suomalaisista työpaikoista, on nähtävä se tosiasia, että metsäsektorin työpaikat eivät ole samannäköisiä tulevaisuudessa kuin ne ovat nyt. Meillä on paljon uusia innovaatioita, uusia tapoja, uusia tuotteita puusta, ja näitä tulee tukea — tätä tutkimusta, kehitystä ja innovaatiota. [Marisanna Jarva pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, myönnänpä tässä vastauspuheenvuoron edustaja Jarvalle.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

16.08 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onneksi hallitus on juuri toimimassa tässä investointien edistämisessä, jotta saadaan kehitettyä varsinkin metsäteollisuuden toimintaa ja tuotteita. Ympäristön kannalta on kestävämpiä, että tällä hetkellä meidän puutamme viedään pyöreänä, varsinkin tuolta pohjoisilta alueilta, pitkiä matkoja teollisuuslaitoksiin. Tämän takia nimenomaan jalostusta pitäisi tuoda sinne kasvupaikkojen lähelle, missä puu kasvaa, ja nimenomaan tehdä sellaisia tuotteita, joita ollaan tekemässä esimerkiksi Kainuuseen suunnitellun biotuotetehtaan yhteydessä, jotta niillä tuotteilla voidaan korvata esimerkiksi vettä paljon kuluttavaa puuvillaa ja jatkossa voidaan Kiinan viskoositeollisuuden prosessissa korvata rikkihiili — merkittävä globaali ongelma, voitaisiin auttaa siinä — ja voidaan korvata öljystä tehtävää muovia ja näin edespäin. Tämä edellyttää, että myös hakkuutasoa pitää pystyä nostamaan. Ne hiilinielut palautuvat, ja ne rupeavat kasvamaan 2030 jälkeen [Silvia Modig: Se on liian myöhäistä!] tällä nykyisellä ohjelmalla ja politiikalla, ja toivon, että tälle annettaisiin vahva tuki. [Puhemies koputtaa] Tämä olisi kestävä työllisyyden kehittämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Adlercreutz, ja vielä hänen jälkeensä myönnän vastauspuheenvuoron edustaja Kiurulle, ja sitten ministerille.

16.09 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Välillä tuntuu siltä, että käsitteet hiilinielu ja hiilivarasto menevät sekaisin. Nythän me olemme omin toimin luomassa linjausta, jossa puolitetaan tosiaankin hiilinielu, ja se on ehkä ihan ok, mutta silloin se pitää kompensoida jollain muulla tavalla. Tämä on pelkästään matematiikkaa. Se pitää hyväksyä ja uskaltaa nähdä. Hiilivuoto teoriana — siitähän eivät kaikki ole ihan yhtä ja samaa mieltä, onko sitä vai ei.

Edustaja Kiuru mainitsi eilisen vierailun Tampereelle, ja siellä kuulimme liikenne-esitelyä, jossa esittelijä totesi, että yksityisautoilua tuetaan piilotuin, ja mainitsi muun muassa sen, että työmatkavähennyksessä on eri taksat yksityisautoille ja vaikka joukkoliikennevälineille. Hän piti tätä tukena yksityisautoilulle ja oli sitä mieltä, että taksan pitäisi olla matkariippuvainen eikä riippuvainen siitä, mitä kulkuvälinettä käyttää. Onko teillä jotain pohdintaa tässä asiassa? Voisiko tällä edistää joukkoliikenteen käyttöä?

16.10 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta, kuten edustaja Modig sanoi, Norjassa ollaan huomattavan paljon pidemmällä sähköisessä autoilussa, mutta, kuten edustaja Modig myös hyvin tietää, Norjassa ollaan huomattavasti pidemmällä öljyn pumppaamisessa kuin Suomessa, ja tämä taloudellinen liikkumatila, mikä Norjalla on, mahdollistaa aivan erilaiset valtion panokset mihin tahansa hyvään asiaan. Siinä suhteessa emme ole aivan tasavertaisessa asemassa.

Mutta korostan edelleen: 2030 tavoitteena 250 000 sähkökäyttöistä autoa. Se on todella merkittävä paradigman muutos, ja kun se lähtee käyntiin, kehitys on huimaa. Muistutan edelleen, että valtion talousarvioon ensi vuodelle on varattu määräraha sähköisen liikenteen edistämiseen, eli kyllä ponnisteluja tehdään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja, ministeri Tiilikainen, 2 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

16.12 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Moni edustaja on puhunut tehtävien toimien nopeuden tarpeesta. Liikenteessä nopeus on juuri sitä, että uusiutuvaa komponenttia sekoitetaan kaikkeen liikennepolttonesteseen, jotta Suomessa lähes 3 miljoonaa teillä rassaavaa autoa saavat päästöjään alas.

Jos ajatellaan, että — kiitos nykyisen varapuhemies Pekkarisen aikoinaan päättämän kunnianhimoisen sekoitevelvoitelainsäädännön — meillä on joinain vuosina jo yli 10 prosenttia polttoaineista ollut biokomponenttia, se tarkoittaa, että meillä olisi 300 000 täysin päästötöntä autoa verrattuna siihen, että sähköautoja on nyt vajaa 2 000. Juuri tuon sekoitevelvoitteen kautta olemme pystyneet tähän saakka ja pystymme myös tulevan 10—20 vuoden aikana nopeasti ajamaan päästöjä alas, samalla kun annamme tilaa sähköautojen kasvuille, piristysruisketta sille. Ja uskon, että markkina kääntyy sähköautojen eduksi ehkä nopeammin kuin arvaammekaan, jolloin tuo tavoite voi osoittautua liian alhaiseksi. [Silvia Modig: Juuri näin!] Se onkin minimitaloite, mutta tarvitsemme ne uusiutuvat polttoaineet ennen sitä.

Sitten tämä metsien hiilinielulukysymys. Tuodaan nyt vähän konkretiaa tähän: Maailmanlaajuisesti ilmakehä ei tunnista sitä, mistä se hiilidioksidimolekyyli on lähtöisin tai missä se sidotaan. Äänekoskella avautui juuri uusi biojalostamo. Se tulee käyttämään puuta 6 miljoonaa kuutiota enemmän kuin Suomessa on aiemmin käytetty. Saammeko hakata nuo puut Suomen metsistä, joitten kasvu on kiihtynyt tuntuvasti viimeisten vuosikymmenten aikana? Mieluiten näin, että voimme ottaa raaka-aineen Suomen metsistä. Nimittäin jos tuo 6 miljoonaa kuutiota tuotaisiin Venäjältä, kuinka paljon vähemmän hiilidioksidia pääsisi ilmaan tai olisiko meillä suurempi maailmanlaajuinen hiilinielu? Ei olisi. Ainoastaan työpaikat ja hyöty karkaisivat maahan, jossa esimerkiksi luonnon monimuotoisuutta ei hakkuissa aivan samalla tavalla oteta huomioon. Sen takia on järkevää, että käytämme järkevällä, kestäväällä tavalla Suomen metsien kasvua hyödyksi myös jatkossa. [Puhemies koputtaa] Suomen hiilinielu tulee olemaan Euroopan suurimpia tulevana vuosikymmeninä edelleen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Asian käsittely keskeytetään. Keskustelua jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.15.

Keskustelua jatkettiin kello 18.07.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohdan 3. käsittelyä. Keskustelu asiasta jatkuu, ja puheenvuorojen maksimikesto siis 5 minuuttia.

18.07 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi tarvitaan nopeita toimia — nyt. Tärkein tavoite on kokonaispäästöjen saaminen nolnaan. Tavoite ei ole tehdä kompromisseja, jotta saastuttavaa toimintaa voitaisiin jatkaa mahdollisimman pitkään ja jotta päästöjä leikkaavia ratkaisuja ei tarvitsisi kokonaisuudessaan toteuttaa. Tavoite on ilmaston lämpenemisen pysäyttäminen. Valtion tehtävä on ohjata koko

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

yhteiskuntaa, koko julkista sektoria ja yksityistä elinkeinoelämää tehokkaisiin ilmastotoimiin, ei pelkästään toivoa sitä.

Arvoisa puhemies! Viime viikkoina on pidetty suurta ääntä siitä, että vielä lopullisesti ratkaisematta oleva Euroopan komission päästötaakanjako sekä maa- ja metsäsektorin laskeeminen mukaan ilmastomuutoksen torjuntaan aiheuttaisivat suuria riskejä koko kansakunnallemme.

Arvoisa puhemies! Suurin riskeistä on ilmaston lämpenemisen kiihtyminen. Nyt on tehtävä ratkaisuja, jotka johtavat parhaaseen tulokseen koko maapallon elinehtojen kannalta. Metsät ja niiden ilmakehästä sitomat hiilivarastot uusiutuvat Suomessa hitaasti, noin 60—100 vuodessa. Sitä aikaa ei voida odotella. Hakkuutavoitteet on asetettava järkeviin mittasuhteisiin maltillisesti. Tärkeää on käyttää metsiämme pitkäikäisiin ja korkean jalostusasteen tuotteisiin, kuten puurakentamiseen. Metsäenergiaakin tarvitaan. Hallitus pohjaa siihen kuitenkin jo liian voimakkaasti ja ajaa EU:ssa pelimerkkejä, joilla EU:n jäsenmaiden ei tarvitsisi korvata hiilinielun pienenemistä muiden sektorien päästövähennyksillä lainkaan. Ei siinä ole järkeä. Näin sanoivat tällä viikolla lähes 200 ympäristö- ja ilmastotieteilijän tutkijaa vedotessaan EU-ministereihin, jotta metsähakkuiden ja maankäytön ilmastovaikutusten huomioimista ei vesitettäisi täysimääräisesti. Hiilineutraalius vuoteen 2045 mennessä tarkoittaa sekä päästöjen nopeaa vähentämistä että hiilinielujen vahvistamista, ei niiden heikentämistä vielä parikymmentä vuotta.

Arvoisa puhemies! Kun YK:n ilmastomuutosta koskeva puitesopimus tuli voimaan vuonna 94, valmistauduin seuraavan kevään ylioppilaskirjoituksiin maapallon tulevaisuusmielessäni. Kun päästöjen vähentämisestä solmittu Kioton pöytäkirja tuli voimaan vuonna 2005, maailmalla tuntui olevan toivoa. Minä odotin esikoistani. Jotta maailman maat nyt pysyisivät vuonna 2015 Pariisissa sovitussa tavoitteissa, jotta lämpötilan nousu saadaan rajattua 1,5 asteeseen suhteessa esiteolliseen aikaan, mikään keskinkertainen ei riitä. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran mukaan enintään 1,5 asteen lämpenemisessä pysyminen vaatisi Suomelta vuoteen 2050 mennessä vähintään 130 prosentin päästövähennykset verrattuna vuoden 90 tasoon. Uusien panosten tulee vastata korkeinta mahdollista tavoitetasoa. Olemme luvanneet, että yhteistyö tässä perustuu läpinäkyvyyteen eikä se saa vesittää päästövähennystavoitteita. Olemme Pariisissa luvanneet näin.

Arvoisa puhemies! Meistä monet tekevät lupauksia myös lapsilleen. Niitä on kuultu tämän salin puheenvuoroissa tänään useita. Minäkin olen luvannut tehdä parhaani. Vuonna 2050, jolloin päästöjen ja nielujen tulee olla tasapainossa ilmastokatastrofin estämiseksi, lapseni ovat 45-, 43-, 40- ja 34-vuotiaita. Itse olen ehkä eläköitynyt 74-vuotias.

Arvoisa puhemies! Kukin meistä tässäkin salissa tehköön parhaansa yhteisen maapallopomme ja ihmiskunnan elinmahdollisuuksien turvaamiseksi. Tulevaisuus tehdään nyt. Meille kuuluu vastuu omasta osuudestamme, ei vähempää.

18.13 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Nyt on 11 vuotta siitä, kun Maailmanpankin entinen pääekonomisti Sir Nicholas Stern julkaisi raportin, joka kertoi, että ilmastomuutoksen hillintä tulee verrattomasti, paljon halvemmaksi kuin sen päästäminen ryöstäytymään. Tämä raportti sai monet yritykset kansainvälisiä suuryrityksiä myöten havahtumaan siihen, että on tosi kyseessä, ja myös monien hallitusten ekonomistit. Nyt on 10 vuotta siitä, kun hallitustenvälinen ilmastomuutospaneeli IPCC julkaisi neljännen raporttinsa, jonka pääviesti oli, että tieteellinen kiista ilmastomuutoksesta on ohi: viime vuosikymmeni-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

nä edenneille muutoksille ei löydy muuta selitystä kuin ihmiskunnan aiheuttamat päästöt. Nyt on viisi vuotta siitä, kun Maailmanpankki julkaisi Turn Down the Heat -raportin, jonka mukaan nykymenolla olemme menossa 4 astetta lämpimämpään maailmaan, jossa ilmastomuutos on käynyt yhteiskunnille tuhoisaksi. Tällainen ilmastomuutos voi myös Suomessa tehdä tyhjäksi aivan kaikki haaveemme ja tavoitteemme. Kohta on kolme vuotta siitä, kun maailman hallitukset pääsivät Pariisissa yksimielisyyteen siitä, että ilmastomuutos on hillittävä alle 2 asteen, lähemmäs 1,5:tä astetta. Samat hallitukset totesivat, että maailman maiden yhteenlasketut päästölupaukset eivät tähän riitä vaan kaikkien maiden pitää tiukentaa siihenastisia päästötavoitteitaan. Tämä koskee myös EU:ta. Tämän allekirjoitti sama Sipilän hallitus, joka edelleen istuu. Saman hallituksen aikana on koettu kaksi perättäistä mittaushistorian kuuminta vuotta, joita edeltänytkin vuosi oli ennätysvuosi.

Kaikesta tästä huolimatta keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta eli KAISUsta paistaa edelleen läpi asenne, että hallitus pelkää enemmän ilmastonsuojelun hintaa kuin itse ilmastomuutosta. Tehdään vain se, mihin olemme jo EU:ssa sitoutuneet, ja sekin vain rimaa hipoen kaikki niin sanotut joustot käyttäen. Hallitus ei puhu mitään siitä, mitä oikeasti pitäisi tehdä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi 1,5 asteeseen.

Kun Suomen itsenäisyys täytti 50 vuotta, perustettiin Sitra, Suomen itsenäisyyden juhluvuosirahasto. Nyt 100-vuotisjuhlavuonna sama Sitra neuvoa meitä poliittisia päättäjiä, että ilmastomuutoksen hillitseminen 1,5 asteeseen vaatisi Suomelta jo 60 prosentin päästövähennyksiä vuoteen 2030 ja siirtymistä negatiivisiin päästöihin vuosisadan puoleenväliin mennessä eli sitä, että vuosisadan puolivälissä hiilinielumme ovat isommat kuin päästömme. Tästä hallituksen selonteko ei puhu mitään. Sen sijaan hallitus keskittyy EU:ssa käyttämään maamme kaiken vaikutusvallan siihen, että voimme piilottaa hakkuiden rajusta, suunnitellusta kasvattamisesta aiheutuvan metsien hiilinielun pienenemisen, joka tekisi tyhjäksi valtaosan muilla sektoreilla tapahtuvista päästövähennyksistä. Hallitus tekee näin siitä huolimatta, että 68 suomalaista tutkijaa, kotimainen ilmastopaneelimme, eurooppalaiset tiedeakatemit ja viimeksi lähes 200 huippututkijaa Euroopasta ja muualta maailmasta ovat varoittaneet hakkuiden liiallisen kasvattamisen vaikutuksesta ilmastoon ja myös metsäluonnon monimuotoisuuteen.

Hallituksen selonteko sisältää suuren joukon hyviä ja tarpeellisia asioita, mutta valitettavasti ei tarpeeksi. Lisäksi selontekoa, kuten myös viimevuotista energia- ja ilmastostrategiaa, leimaa liian suuri nojaaminen metsäbiomassaan, biopolttoneisteisiin ja uhkapeliin sillä, että nämä jatkossakin katsotaan päästöttömiksi.

Arvoisa puhemies! Muistuttaisin siitä, että meillä on hieno kokemus edelläkävijyyden voimasta. Suomi oli yksi maailman ensimmäisiä maita, jotka avasivat matkapuhelut kilpailulle, mitä ilman Nokian puhelimista tuskin olisi tullut menestystä, joka nosti maamme 90-luvun lamasta ja on tuonut pitkän aikaa maallemme suurta taloudellista hyötyä. Seuratesani kotimaista ilmastokeskustelua olen ihmetellyt sitä, olisiko tätä niin sanottua Nokian ihmettä koskaan voinut tapahtua, jos esimerkiksi Metsäteollisuus tai MTK olisivat kokeineet matkapuhelujen kilpailuttamisen omien etujensa vastaisiksi.

Arvoisa puhemies! Biopolttoaineilla ja biopolttoneisteilla on oma paikkansa. Niitä tarvitaan jatkossakin. Mutta luonnon monimuotoisuus ja hiilinielujen säilyttäminen asettavat rajat sille, minkä suuruinen käyttö on vastuullista. Nyt tarvitaan katsetta ja uskoa tulevaan ja uskallusta ottaa käyttöön myös sellaisia keinoja, jotka pakottavat monia vakiintuneita toimijoita muuttamaan toimintamallejaan.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

18.18 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin tähän edustaja Hassin puheenvuoroon vielä jatkoksi käydä läpi hieman tätä monimuotoisuuskeskustelua, jota nostitte esille ja joka on erittäin tärkeä aihealue, mutta jossa minusta ei tullut ehkä riittävästi näkyviin, mitä kaikkia toimenpiteitä myös hallitus on tehnyt sen osalta.

Kun selvitettiin sitä, miten jo itse asiassa viime vaalikaudella lisääntyneet hakkuumäärät pystyttäisiin metsien monimuotoisuudesta huolehtimalla jotenkin täyttämään, niin Suomen ympäristökeskus ja Luonnonvarakeskus tekivät selvitystä, että kyllä, metsien monimuotoisuudesta pystytään huolehtimaan, vaikka hakkuumääriä kasvatetaan, mutta se vaatii, totta kai, toimenpiteitä. Ja sellainen on esimerkiksi se, että metsälajiston uhanalaistamiskehitystä on saatu hidastettua. Se vaatii kuolleen puuston nykyistä parempaa säästämistä hakkuissa, eräiden elävien säästöpuiden lisäämistä uudistushakkuissa, luonnonhoidollista kulutusta, tietenkin puun korjuun välttämistä arvokkaista luontokohteista ja Metso-rahoista [Puhemies koputtaa] huolehtimista. Ja näistä kaikista hallitus on tehnyt toimenpiteitä, että ne etenevät.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Hassi, ja sen jälkeen puhujalistaan.

18.19 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä edustaja Kulmuni luetteli, ei muuta yhtään miksikään sitä, että luetteleman arvovaltaiset ja isot tutkijajoukot ovat varoittaneet sen suuruudesta hakkuiden lisääntymisestä, jota Suomen hallitus suunnittelee ja johon monet hallituksen tukemat suunnitelmat perustuvat. Se ei muuta myöskään sitä tosiasiaa, että tämä hallitus on suhteellisesti kaikkein suurimmat määräraha-aleikkaukset tehnyt toisaalta kehitysapuun ja toisaalta juuri nimenomaan luonnonsuojeluun ja metsäluonnonsuojeluun, joka on yksi niistä asioista, joista ensin kauhalla otettiin ja sen jälkeen lusikalla vähän annettiin takaisin.

18.20 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä selonteko on laaja kokonaisuus, joka täydentää aiempaa energia- ja ilmastopoliittista selontekoa, josta myös tulevaisuusvaliokunta antoi aikanaan lausuntonsa. Otan kantaa tähän selontekoon lähinnä tulevaisuusvaliokunnan näkökulmasta.

Tulevaisuusvaliokunnan perusviesti on jo pitkään ollut se, että kestävä kehityksen haasteet on muutettava kestävä työllistävän kasvun mahdollisuuksiksi. Tämä tarkoittaa muun muassa ympäristöliiketoiminnan, cleantechin, bio- ja kiertotalouden sekä erilaisten ekosysteemipalvelujen määrätietoista ja pitkäjänteistä kehittämistä. Työllistävän kasvun ja kestävyuden yhdistämiseen tarvitaan luovuutta ja rohkeaa edelläkävijyyttä, Uskalluksen politiikka -ohjelmaa, jolla ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen haasteet käännetään työllistävän edelläkävijyyden mahdollisuuksiksi ja kestäväksi elämäntavaksi. Agenda 2030 -mietinnössä tulevaisuusvaliokunta ilmaisi asian näin: "Agenda 2030 voi olla aikakautemme merkittävin päätös, joka muuttaa koko ihmiskunnan kehityssuunnan. Päätöksen merkitys riippuu kuitenkin siitä, miten päättäväisesti kansakunnat sitoutuvat toimintaohjelman toteuttamiseen. Siksi Suomen ja myös EU:n edelläkävijyys ja aktiivisuus toimenpiteiden käynnistämisessä ovat merkittävä esimerkki koko maailmalle."

Nyt lähetekeskustelussa oleva suunnitelma edistää kyllä kestävä kehitystä, mutta se ei kuitenkaan riitä, vaan tavoitteena pitää olla sellainen edelläkävijyys, jolla kestävä kehi-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

tyksen investoinnit muuttuvat kestäväksi työllistäväksi kasvuksi. Suomessa esimerkiksi aurinko- ja tuulienergiaan, älyliikenteeseen, fotonikkaan ja älykkäisiin sähköverkkoihin liittyvät ratkaisut voidaan huomioida paremmin viennin edistämässä ja kestävä työllistävän kasvun tavoitteissa, vaikka niiden painoarvo Suomen kotimarkkinoilla olisikin vielä kovin marginaalinen. Suomella on merkittävää vientipotentiaalia myös jätteitä hyödyntävässä kiertotaloudessa. Vientipotentiaalit on huomioitava lisäksi koulutus- ja tiedepolitiikassa osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvoisa puhemies! Suunnitelmassa todetaan, että se on tehty rinnakkain vuoden 2016 lopulla valmistuneen energia- ja ilmastostrategian kanssa ja tämän avulla pannaan toimeen hallitusohjelman ilmastopolitiikan tavoitteet. Keskipitkän aikavälin tavoitteissa tulisi lisäksi huomioida Agenda 2030 -selonteon ja eduskunnan Agenda 2030 -mietinnön toimenpiteet. Keskeinen kysymys kuuluukin, toteuttaako keskipitkän aikavälin suunnitelma myös Agenda 2030 -toimenpideohjelmalla. Pyrkikö se Agenda 2030 -toimenpideohjelmassa määriteltyyn edelläkävijyyteen, ja edistääkö se kestävä kehityksen politiikkajohdonmukaisuutta?

Agenda 2030 -tavoitteet mainitaan selonteossa ruokahävikin vähentämisen yhteydessä, ei paljon muualla. Lisäksi mainitaan, että ilmastovuosikertomuksen seurantatietoja hyödynnetään Agenda 2030 -toimeenpanossa, mutta eikö tämän keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman vuoteen 2030 tulisi toteuttaa Agenda 2030 -toimenpideohjelmalla? Nyt tämä yhteys käy epäselväksi. Kysynkin: mikä merkitys Agenda 2030:llä on hallituksen mielestä, ja mitä siinä korostettu politiikkajohdonmukaisuus oikein tarkoittaa? Toivon valiokunnassa mietittävän näiden kahden ohjelman yhteyksiä tarkemmin, se jää nimittäin tässä kovin epäselväksi.

Arvoisa puhemies! Suunnitelmassa on paljon hyviäkin asioita, ja erityisesti kiitän siitä, että siinä korostetaan kuluttajalähtöistä toimintaa. Kuluttajathan eivät ole ainoastaan passiivisia tiedon vastaanottajia ja palvelujen käyttäjiä, vaan teknologia- ja energiamurros tekee heistä aktiivisia toimijoita energiemarkkinoilla monissa eri rooleissa: kuluttajana, tuottajana ja jopa investoijana. Kotitalouksissa on merkittävä energiansäästö- ja tehokkuuspotentiaali: esimerkiksi lämmönvaihtimilla, lämpöpumpuilla, eristeillä ja älykkäillä ohjausjärjestelmillä on mahdollisuus saada aikaan suuria säästöjä kotitalouksien sähkön- ja lämmönkulutuksessa. Kansalaisille jalkauttamisen lisäksi kuntien ja maakuntien on otettava tämä asia omakseen. Kestävä kehitys ja siihen liittyvä ilmastopolitiikka on saatava kuntien ja maakuntien strategioihin ja toimintatapoihin. Hiilineutraali kunta eli Hinku-kuntakonsepti on hyvä esimerkki tästä.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: Käsittelyssä olevassa selonteossa pohjoismainen yhteistyö liittyy lähinnä kestävä liikenteen kehittämiseen. Pohjoismaisen yhteistyön tarpeet ja haasteet ovat kuitenkin suurempia. Tulevaisuusvaliokunnan kuulemisissa asiantuntijat korostivat muun muassa Pohjoismaiden yhteisen sähköverkon kehittämisen ja ylläpitämisen tärkeyttä osana kestävä kehitystä.

18.26 Kari Kulmala si: Arvoisa puhemies! Yhdessä jo hyväksytyn energia- ja ilmastostrategian kanssa selonteko määrittelee ne keinot, joilla saavutetaan hallitusohjelmassa, EU:ssa ja Pariisin ilmastopöytäkirjassa sovitut ilmastotavoitteet. Selonteossa keskitytään kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen taakanjakosektorilla, johon kuuluvat muun muassa liikenne, maatalous, lämmitys ja jätehuolto. Selonteko on lisäksi merkittävä askel kohti hiilineutraaliutta.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Suomen pitkän aikavälin tavoite on vähentää päästöjä vähintään 80 prosenttia vuoteen 2050 mennessä vuoden 1990 tasosta. On selvää, että päästöjen vähentämiseksi tehtävien toimien tulee olla maailmanlaajuisesti oikeudenmukaisesti toteutettuja, oikea-aikaisia, taloudellisia ja oikein kohdennettuja. Päästöjen vähentämiseen tulee sitouttaa myös USA. Yhtä tärkeää on päästövähennystoimien yhtäaikainen ajoitus. Tällöin voimme mahdollisimman hyvin estää hiilivuodon eli teollisuuden siirtymisen maihin, missä päästöistä rangaistaan vähemmän tai ei ollenkaan. Päästöjen osalta tuntuu erikoiselta, mikäli Suomi joutuu vähentämään päästöjään 39 prosenttia ja Virossa riittää 13 prosentin päästöjenleikkaus ja esimerkiksi Puolan ja Kroatian täytyy vähentää päästöjään vain 7 prosenttia vuoden 2005 tasosta. [Laura Huhtasaari: Niinpä!] Tällaisen hyväksyminen ei ole oikeudenmukaista. Pidän myös tärkeänä, että tässä selonteossa esitetyt toimet eivät saa merkittävästi heikentää talouskasvuamme, koska olemme vihdoin päässeet vakaalle talouskasvun tielle.

Maataloudessa lisätoimet koskevat pääasiassa eloperäisten maiden päästöjen hillintää. Tällöin päästöjä vähennetään muun muassa nostamalla pohjaveden pintaa säätösalaajituksen avulla, metsittämällä ja kosteikkometsittämällä eloperäisiä maita ja edistämällä biokaasun tuotantoa maataloudessa. Selonteon mukaan tutkimus- ja kokeilutoiminnalla pyritään edistämään hiilen sitomista maaperään, ja tämä on osa Suomen tukemaa kansainvälisistä aloitetta maaperän hiilivarastojen lisäämisestä vuosittain 4 promillen verran.

Arvoisa puhemies! Liikenteessä on suurin päästövähennyspotentiali. Liikenne aiheuttaa noin viidenneksen Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Tästä huolimatta haluan onnitella kaikkia Saudi-Arabian naisia. Olette maailmassa viimeisinä saaneet oikeuden ajaa itse autolla. Toivottavasti teidän ajokortin saamistanne ei muilla tavoilla hankaloiteta. Olette ajo-oikeutenne todellakin ansainneet. [Teuvo Hakkarainen: Toimiikohan käytännössä?]

18.29 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Tänään, kun käsittelemme keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa, kysymys ei itse asiassa ole siitä, miten teollisuudessa tai energiapuolella pitäisi tehdä ilmastopolitiikkaa, vaan kysymys on siitä, mitä me kaikki, jokainen, voimme tehdä omassa elämässämme, niitä päätöksiä, jotka vaikuttavat oman kulutuksen kautta myös ilmastoon.

Kun miettii sitä pitkää kaarta, että Pariisinkin ilmastopöytäkirjasta on pian kaksi vuotta kulunut, ja vaikkapa tätä keskustelua, jonka kävimme, itse asiassa niitä Suomen linjauksia, kun me asumme metsäisessä maassa metsien keskellä, niin Pariisin ilmastopöytäkirja pystytään kyllä Suomen tavoitteilla ja nykyisillä linjauksilla täyttämään erinomaisesti meidän toimestamme, ja me pystymme myös tarjoamaan monille, monille muille valtioille uusiutuvan energian osaamista ja fossiilisista polttoaineista eroon pääsemisen osaamista.

Arvoisa puhemies! Ajattelin puhua ensin liikenteestä, koska se on kuitenkin kaikista suurin osa päästökaupan ulkopuolisista sektoreista, ja jokainen joka päivä käyttää liikennettä jollain tavalla.

Se, että ollaan ensimmäistä kertaa saatu esimerkiksi sähköautoihin erittäin merkittävät panostukset, kertoo siitä, että nyt ollaan siirrytty puheista konkretiaan ja laitetaan miljoonia euroja siihen, että saisimme meidän autokantamme myös sähköistettyä. Mutta toki se ei yksistään riitä. Meidän täytyy tehdä nopeita toimia, meidän täytyy tehdä ne taloudellisesti, sosiaalisesti, kaikin puolin kestävästi, ekologisesti, ja se vaatii myös sitä, että me pystymme vaikkapa biopolttoaineiden sekoitevelvoitetta nostamaan. Kysymys on ennen kaikkea siitä, että raskaalla teollisuudella ja lentoliikenteellä ei ole olemassa sellaista akkuteknologiaa. Jos ajatellaan, että 25 EU-maassa on olemassa jonkinlainen sekoitevelvoite, niin Suo-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

messä se on varsin kunnianhimoinen, kuten naapurimaallamme Ruotsilla myös, ja jos ajatellaan maailman ehkä edistyksellisimpiä alueita ilmastokysymyksissä, vaikkapa Kaliforniaa, niin San Francisco ja Sacramento taitavat olla suomalaisen Nesteen suurimmat asiakkaat siksi, että ne ovat päättäneet siirtyä sataprosenttisesti uusiutuviin polttoaineisiin.

Mitä tulee sitten siihen, kuinka merkittäviä biopolttoaineet ovat Suomessa ja kuinka merkittäviä biokaasun tuotantomahdollisuudet ja autojen konvertointi ovat, niin ennen kaikkea maaseudulla ja harvaan asutuilla alueilla tällä on erittäin suuri merkitys. Ja ei sekään ole vähäpätöinen asia, että myös globaalisti isot toimijat, suuryritykset, rahavirrat ovat kiinnostuneita investoimaan Suomeen. Se, että omalle kotiseudulleni kiinalainen Kaidi suunnittelee isoa biojalostamoja, kertoo siitä, miten kysymys on globaalisti niin merkittävä, että myös kiinalainen pääoma hakeutuu Suomeen ja suomalaisten teknologian osaamisen resurssien keskele.

On paljon myös keskusteltu siitä, kuinka paljon ilmastomuutoksen hillitseminen ja talouden edut jotenkin olisivat ristiriidassa. Eivät ne mielestäni ole ristiriidassa, jos me toimimme fiksusti ja pidämme huolta kaikenlaisesta kestävydestä. Mutta kyllä täytyy miettiä myös sitä, minkä ilmastoministeri Tiilikainenkin tässä sanoi, että kun meidän ilmakemämme ei tiedä, missä vaikkapa se metsien hakkuu tehdään, niin täytyy pitää huolta siitä, että se tehdään semmoisilla alueilla, joissa metsät kasvavat koko ajan enemmän kuin niitä käytetään ja joissa itse asiassa hiilivarasto, hiilinielut koko ajan kasvavat, eli vaikka tulee hiilinielussa notkahdusta, niin silti se kasvu jatkuu. Ei ole suomalaisen työntekijän, suomalaisen teollisuuden tai suomalaisen talouden kannalta järkevää siirtää niitä toimintoja jonnekin muualle, missä ei ympäristöllisestä kestävydestä ollenkaan samalla tavalla kanneta huolta.

Lopuksi haluan todeta vielä sen, että jokainen pystyy tekemään myös omassa asumisessa ja vaikkapa ruokailutottumuksissa päivittäin ilmastotekoja. Se, että hävikkiruokaa pystytään vähentämään, on erittäin tärkeä asia, ja kyllä myös se, että kaupungit, kuten tuossa KAISUSSA tuli esille, pystyisivät siirtymään uusiutuvan energian käyttöön. Minusta on ollut suoraan sanottuna surullista seurata sitä, miten oman maani pääkaupungissa, aina kun tänne tulen, on kivihiihikasa tervehtimässä. Naapurimaassa on Tukholmassa jo aikaa sitten siirrytty siihen, että 80-prosenttisesti se on hiilivapaa. Ja investoipa toisen naapurimaan Tanskankin Kööpenhamina aivan uuden bio-CHP-laitoksen, jonka investoinnin sai rakentaa suomalainen Valmet. Nämä ovat hyviä uutisia muista naapurimaista. Toivottavasti myös Suomessa seurataan samalla linjalla.

18.35 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kulmuni totesi, että Suomessa metsät kasvavat enemmän kuin niitä hakataan, mutta hallituksen omassa ilmasto- ja energiastrategiassahan on tavoitteena puolittaa metsien hiilinielut vuoteen 2030 mennessä. Vaikka elämme täällä pohjoisten metsien keskellä, mihin itse viittasitte, niin emmehän me voi saavuttaa Pariisin ilmastotavoitteita, jos me emme noudata Pariisin ilmastovelvoitteisiin kuuluvia hiilinielun säilyttämissääntöjä. Kysymyshän on siitä, että sääntöjen tulee olla globaalisti kestävät, kaikille samat, perustua todellisiin päästöihin ja hiilinielujen kehitykseen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kulmuni, ja sen jälkeen puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

18.35 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Kuten edustaja Karimäki hyvin tietää, niin Suomen hiilinielu, Suomen hiilivarasto tulee kasvamaan, mutta se, että me lisäämme hakkuita sen edellisen vaalikauden metsästrategian päätöksen pohjaisesti, tarkoittaa sitä, että kyllä hieman aikaa hiilinielumme odotetusta kasvusta pienenevät mutta ne palautuvat. Itse asiassa kokonaisuudessaan ne kasvavat koko ajan. Tuoreimpien lukemien mukaan esimerkiksi Luonnonvarakeskus on arvioinut, että Suomen metsien hiilinielu olisi 20—30 miljoonaa hiilidioksiditonnia vuonna 2030 eikä esimerkiksi 13,5 miljoonaa hiilidioksiditonnia, kuten esimerkiksi Luonnonvarakeskuskin on aikaisemmin arvioinut.

On erittäin tärkeää, että Suomessa pystyy olemaan metsäteollisuutta, että Suomessa pystyy olemaan puurakentamista, ja ne asiat, jätteetkin, jotka eivät sitten mene sinne puurakentamiseen tai pitkäaikaiseksi tuotteeksi, täytyy kyllä pystyä johonkin kiertotalouden nimissä käyttämään.

18.37 **Laura Huhtasaari ps**: Arvoisa puhemies! Minä olenkin ekaa kertaa nytten täällä. Kiva katsoa, tämä on upea sali — ja siellä on komeita kansanedustajia paikalla.

EU:n ilmastopimuksen soveltamisneuvotteluissa Suomi unohti oman ohjelmansa. Hallitus on sitoutunut vuodelle 2030 päätetyn ilmasto- ja energiapaketin markkinaehtoiseen toteuttamiseen. Teollisuuden kansainvälinen kilpailukyky ja hiilivuodon torjunta ovat ilmastopolitiikan keskeisiä lähtökohtia. Komission esitystä ei voida toteuttaa markkinaehtoisesti, ja se vaarantaisi teollisuutemme kilpailukyvyn sekä kiihdyttäisi EU:ssa edelleen suomalaisen teollisuuden ulosliputusta, eli suomeksi: hiilivuoto kiihtyisi EU:n sisällä, suomalaiset työntekijät joutuisivat kilometritehtaalte ja maksaisivat tästä lisäveroa ja korkeampaa bensen ja sähkönen hintaa.

Kahden edellisen hallituksen lepsuuden johdosta suomalaisen teollisuuden kilpailukyky on uhrattu EU:n ilmastopolitiikan alttarille jo 30 prosenttia suhteessa tärkeimpiin kilpailijamaihin nähden. Tässä on yksi keskeinen syy, miksi nyt jouduttiin kilpailukykyämme parantamaan sisäisellä devalvaatiolla, palkkoja alentavalla kiky-sopimuksella. Tämä tie on nyt käyty loppuun, ja Suomen on puolustettava teollisuutemme kilpailukykyä EU:n ilmastoneuvottelupöydissä. EU:n ilmastopolitiikan taloudellinen mielettömyys jatkuu ja pahenee. Niissä maissa, joissa päästöjä vähentävät investoinnit olisivat suhteessa edullisimpia, pyritään minimaalisiin päästövähennyksiin. Niissä maissa, joissa investoinnit ovat suhteessa kaikkein kalleimpia, pyritään maksimaalisiin päästövähennyksiin. Perussuomalaiset ovat olleet ainoa poliittinen voima, joka on yrittänyt estää tämän katastrofin. Suomen teollisuuden, kotitalouksien, maatalouden sekä liikenteen päästöt ovat jo minimaaliset verrattuna Puolaan, Romaniaan, Bulgariaan ja jopa Saksaan ja Tanskaan.

Miksi hallitus ei julkaise esityksensä todellista hintalappua? Pellervon taloustutkimuksen mukaan kaukolämmityksen hinta nousee asukkaille noin 40 prosenttia. Kotitalouksille tulee vuositasolla 400—600 miljoonan euron, teollisuudelle 800—1 200 miljoonan euron lisälaskut. Ja vielä liikenteestä: LVM:n oman arvion mukaan se on 800 miljoonaa euroa vuositasolla.

Arvoisa puhemies! Maailman parhaisiin yliopistoihin lukeutuvan MIT:n tekemän laskelman mukaan Pariisissa ilmoitetuilla toimenpiteillä ilmaston arvioitu lämpeneminen hidastuisi 0,2 astetta vuoteen 2100 mennessä.

18.40 **Johanna Karimäki vihr**: Arvoisa puhemies! Jo monta talvea on ollut Etelä-Suomessa vähälumista. Hiihtokausi on jäänyt lyhyeen ja lasten lumileikit vähiin. Hirmumyrsk-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

kyt Irma ja Harvey ovat pyyhkäisseet laajaa tuhoa Amerikassa. Niiden aiheuttama inhimillinen hätä on suurta, ja jälkeen jäi miljardien jälleenrakennuslasku. Silti ihmiskunta hidas-telee ilmastonmuutoksen torjunnassa. Ihmettelen, onko Sternin raportin viisaat opetukset unohdettu. Ilmastonmuutosta on torjuttava mahdollisimman aikaisin. Muuten sen kustannukset ovat mittavat.

Yksi kohtalonkysymys on Pariisin ilmastopimuksen toimeenpano. Uutena toimena sopimus tuo globaalin hiilinielujen suojelun. Metsien nieluja pitää kasvattaa, ei vähentää. Metsien käytön vertailutason määrittelyssä tulee huomioida maankäytön todelliset ilmastovaikutukset. Maiden ei tule voida asettaa vertailutasoja kansallisesti omin päin, sillä se on luonnontieteen näkökulmasta mielivaltaista ja globaalisti kestäväntöntä. Laskentasaäntöjen tulee perustua päästöjen todelliseen kehitykseen. Mutta Sipilän hallitus aikoo puolittaa Suomen metsien hiilinielut vuoteen 2030 mennessä.

Monet metsä- ja ilmastotutkijat ovat esittäneet huolen hallituksen ylimitoitetuista bioenergiatavoitteista. Niiden toteutuessa ilmastopäästöt eivät vähene lähivuosina ja luonnon monimuotoisuus on uhattuna. Suomella on korkean teknologian maana mahdollista edistää vihreää teknologiaa, pitkäkestoisten puutuotteiden valmistamista sekä tuuli- ja aurinkoenergian lisäämistä. Kestävä biotalous on myös osa ratkaisua — kohtuullisuuden ja kestävyysrajoissa. Autoilun viherryttäminen ei voi pohjautua vain biopolttoaineisiin, vaan lisätukea tarvitaan sähkö- ja biokaasuautoiluun.

Hallituksen energia- ja ilmastostrategiassa ei ehdoteta nopeasti vaikuttavia keinoja kivihiilen käytön vähentämiseksi, ja hallitus aikoo jopa lisätä turpeen polttoa. Hiilineutraali Suomi on mahdollinen jo 2030-luvulla, ja kivihiilen käytöstä lämmityksessä on luovuttava jo vuonna 2025. Hallitus ei esitä sähkön pientuotannolle konkreettista tukea. Vihreiden pienenergiaohjelma vauhdittaisi maatalojen biokaasulaitoksia, maalämpöä ja aurinkoenergian pientuotantoa. Erityisesti julkisten rakennusten maalämpöön siirtymisessä on potentiaalia, ja aurinkoenergiasta on tehtävä houkutteleva vaihtoehto myös taloyhtiöille, kerrostaloille ja rivitaloille. Se vaatii muutoksia sähkömarkkinalakiin sekä kotitalousvähennyksen laajennusta.

Kunnissa tehtävä ilmastotyö on keskeistä. Panostetaan kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen sekä tehokkaaseen joukkoliikenteeseen. Tarvitaan lisää vuoroja ja yhteyksiä julkiseen liikenteeseen sekä lisää raideliikennettä kaupunkeihin ja kaupunkien välille. Ihmisten ilmastoystävälliset valinnat, kuten kierrätys, on tehtävä helpoiksi.

Ministeri Tiilikainen mainitsi ruokahävikin vähentämisen keskeisenä ilmastotekona. Toivon ministerin edistävän ruokapoliittisen selonteon yhteydessä hyväksytyjä ponsia ruokahävikin vähentämiseksi. On syytä asettaa elintarvikeketjun eri osien ruokahävikin vähentämiseksi numeeriset tavoitteet sekä selvittää elintarvikkeiden päiväysmerkintöjä koskevat uusimistarpeet hävikin vähentämiseksi.

Se, mitä syömme, on myös olennaista ilmastopäästöjen vähentämisessä. Kasvisproteiinien hiilijalanjälki on paljon pienempi kuin lihan. Valtakunnallisesti kouluissa järjestettävällä viikoittaisella kasvisruokapäivällä olisi iso ilmastovaikutus.

Ilmastonmuutoksen torjunnassa on kysymys siitä, että lapsillamme ja heidän lapsillaan on hyvä elää maapallolla. Aikaa ei ole hukattavaksi, sillä globaali puolentoista asteen lämpeneminen saavutetaan jo vuonna 2024, jos päästöjä ei nopeasti leikata. Tässä on, arvoisat edustajat, myös selitys sille, minkä takia myöskään metsien hiilinieluja ei pidä vähentää: meillä ei ole aikaa odotella puuston kasvua, kun päästöjä pitää vähentää jo tänä päivänä.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Suomen ja EU:n pitää leikata päästöjä 60 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, jotta Pariisin velvoite saavutetaan.

18.45 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, kuulinko aivan oikein, mutta jäi sen verran harmittamaan, että täytyy kommentoida tätä kivihiili-asiaa. Kuitenkin kun hallitus on esittämässä lakia, joka kieltää kivihiilen käytön, niin en nyt kyllä ensimmäisenä olisi hallitusta kritisoinut siitä, ettei kivihiilen käytön estämiseksi tehdä toimenpiteitä. Ensimmäinen maa maailmassa, joka tulee kieltämään sen lainsäädännöllä.

Tästä metsien monimuotoisuudesta haluaisin vielä ottaa esille erään erittäin mielenkiintoisen Greenpeacen tekemän tutkimuksen tämän vuosituhannen alusta, 2000—2013. Siinä vertailtiin pohjoisten koskemattomien metsien metsäkatoa, ja tällä ajanjaksolla Suomessa metsäkato oli 0,2 prosenttia. Sama luku oli Venäjällä 7,2, Alaskassa 5,9 ja Kanadassa 4,5. Metsäteollisuus siirtyy kuitenkin johonkin, kun tuotteille on kysyntää. Me emme varmastiakaan halua, että se siirtyy Suomesta pois.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Karimäki, ja sen jälkeen puhujalistaan.

18.46 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite luopua kivihiilestä on tärkeä ja kannatettava, mutta se on edennyt kovin hitaasti. Hallitus ei ole tehnyt asian eteen yhtään mitään tähän mennessä, ja kivihiilen käyttö on tämänkin vuoden alusta lisääntynyt 3 prosenttia. Tämä on todella valitettavaa, kun on ollut jo kaksi vuotta aikaa valmistella laki ja tuoda se tänne käsittelyyn.

Metsäluonnon monimuotoisuus valitettavasti hupenee kovaa vauhtia. Tutkijat ovat keroneet kuudennesta sukupuuttoaallost. Erityisesti lahoppuista riippuvainen lajisto kärsii, ja populaatioiden välinen geenivaihtelu on uhattuna, kun alueet ovat pieniä ja pirstoutuneita. Täällä Etelä-Suomessa varsinkin on hyvin vähän luonnontilaista, suojeltua vanhaa metsää, ja sen takia vihreät esittävätkin luonnonsuojelualueiden hankintamäärärahoihin merkittäviä lisäpanoksia muun muassa tulevan vuoden budjettiin.

18.48 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Tuntuu siltä, että kaikki muut paitsi perussuomalaiset ovat kompastuneet tuohon vihreään lankaan ja kaikki tuntuvat uskovan, että Suomi pelastaa koko maailman. Mutta minä olen sitä mieltä, että täällä voi lyödä ja hyppiä korkealle, lyödä karvattomaan rintaan ja sanoa, että täältä pesee — ei tapahdu mitään. Ihan sama vaikka tehtäisiin reservaatti tästä Suomesta — ilmastonmuutokselle sillä ei ole mitään merkitystä. Suomessa on maailman puhtain teollisuus, mitä päästöihin tulee, ja jos se siirtyy vaikka Venäjälle, sinnehan voidaan tehdä vaikka Suomen kokoinen aukko — siis kaikki puut pois — ja silloin niitä haittoja saattaa tulla. Mutta eihän semmoisesta välitä varsinkaan vihervasemmisto, koska se haluaa, että täällä on työttömyyttä ja kurjuutta, ja sitten toveripopulismi ja vihreä populismi purevat nimenomaan tänne.

Hallitusohjelmassa sovittiin perussuomalaisten vaatimuksesta, että Pariisin ilmastositomuksen tavoitteisiin Suomi osallistuu vain markkinaehtoisesti. Tämän piti tarkoittaa, että Suomi ei ryhdy taakanjakoihin eikä energiantuotantotukipaketteihin. Suomi otti kuitenkin kantaakseen EU:n eniten saastuttavien maiden Puolan, Romanian ja Bulgarian päästövel-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

voitteet, koska ne eivät muuten olisi ratifioineet Pariisin sopimusta ja EU olisi jäänyt silloin sopimuksen ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Tämä solidaarisuus merkitsee suomalaisille kotitalouksille 500 miljoonan euron ja teollisuudelle 800—1 200 miljoonan euron lisälaskua vuositasolla Peller-von taloudellisen tutkimuslaitoksen mukaan. Kalliita suomalaisille työntekijöille ja yrittäjille tämmöiset sopimukset. Eivätkä lisälaskut jää tähän, koska keskustavetoinen hallitus ilmastopopimukseen vedoten suunnittelee toteuttavansa miljardiluokan veroeurojen tulonsiirron yksityisille toimijoille. Kuinka ollakaan ne ovat päättäjien lähipiiristä. Esimerkiksi tuulivoimalle ollaan etsimässä uutta noin miljardin euron tukipakettia, joka tulee syöttötariffien, 2—3 miljardin euron lisäksi. Siksi Suomi otti kantaakseen Puolan, Romanian ja Bulgarian päästöosuudet. Löytyykö maastamme rohkeaa tutkivaa journalismia, joka paljastaisi tämän rakenteellisen korruption?

Mielenkiintoista on nyt todeta, että ennen kesäkuuta hallituksessa olleet puolueet sopivat, että uusiutuvan energian tukipakettien lainvalmisteluakaan ei aloiteta ennen kuin tuulivoiman infraäänien terveystutkimukset on tehty. Niistä on vasta ykkösvaihe toteutunut. Kakkosvaihehan vasta selvittää, onko infraääni aiheuttanut tuulivoimalan lähellä asuville oireet vai ei. Tällainenko arvo- ja moraalipohja on nyt hallituksessa, ettei se edes noudata omia päätöksiään, kun kiirehtii jakamaan omalle hyvä veli -verkostolleen miljardikaupalla euroja? Mistä leikataan lisämiljardit?

18.53 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Hienoa, että täällä ovat edustajat Savio, Hakkarainen ja Mäkelä, perussuomalaiset, paikalla, ettei tarvitse ihan tyhjiä seinille puhua.

Tulevaisuuden varalle olisi aina hyvä olla suunnitelma. Aiheena on tänään ilmastopoliitiikan suunnitelma vuoteen 2030. Selkeät tavoitteet auttavat tekemään oikeansuuntaisia asioita ja päätöksiä myös politiikan saralla. Hallituksen toimintasuunnitelma "Kestävän kehityksen Suomi" tavoittelee parempaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta, ympäristöystävällisempää tulevaisuutta sekä kestävämpää taloutta. Kestävä kehitys on valtavan tärkeä teema. On pyrittävä löytämään ympäristöystävällisiä ratkaisuja, mutta samanaikaisesti tulee huolehtia talouden rattaiden pyörimisestä ja ihmisten hyvinvoinnista. Edellinen virke tiivistää oikein hyvin perussuomalaisten näkemyksen energia- ja ilmastopoliitiikan osalta. Kestävään kehitykseen on panostettava kansallista etua valvoen. Tässä suhteessa Suomen on suhtauduttava varauksella EU-alueen laajoihin ilmastopoliittisiin hankkeisiin, ettei meillä nieltäisi purematta erityisen haitallisia esityksiä.

Me perussuomalaiset kannatamme kotimaisten energianlähteiden käytön vahvistamista. Esimerkiksi turve ja puu ovat keskeisiä palasia suomalaisen energiapolitiikan saralla. On perusteltua pyrkiä mahdollisimman korkeaan energiaomavaraisuuteen. Myöskään huoltovarmuustekijänä kotimaisten energianlähteiden merkitystä ei voi kyllin korostaa. Mitä tulee energianlähteiden uusiutuvuuteen, hyvällä suunnittelulla kotimaisia luonnollisia energianlähteitä kyetään hyödyntämään kätevästi. Erilaisten energiantuotantoon liittyvien tukien osalta tulee suomalaisten elinkeinonharjoittajien asemaa puolustaa. Tuet eivät saa johtaa vinoutuneeseen jakaumaan eri energiantuotantomenetelmien osalta. Kasvihuonepäästöjen osalta nykyisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvilla biopolttoaineilla on järkevää politiikkaa, ja tällä saralla Suomella on osaaminen hyvällä tasolla. Kotimainen cleantech-ala on kehittynyt viime vuosina harppauksin, ja suomalaisyrityksiä on kannustettava tarttumaan ilmastopoliittikaan nivoutuviin liiketoimintamahdollisuuksiin.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Sähköautot ovat tulevaisuutta, ja siellä meillä Uudenkaupungin autotehtaalla mielellään valmistetaan tulevaisuudessakin sähköautoja. Tulee suomalaisille töitä ja vienti vetää, jos vain on kysyntää sähköautoilla. Sähköautoilua ja muuta ympäristöystävällisempää liikummista on edistettävä, mutta tällä saralla ei pidä mennä liiallisuuksiin esimerkiksi kohdentamalla suomalaisille autoilijoille ylisuuria veroja tai leikkaamalla ympäristönsuojelun perusteella kilometrikorvauksia.

Arvoisa puhemies! Globaalisti ajateltuna väestönkasvu varsinkin köyhissä maissa jatkuu edelleen. Maapallo ei kestä myöskään tätä kehitystä loputtomiin. Nälkään kuolee valtavat määrät ihmisiä joka päivä. Ilmastomuutoksesta puhutaan, päästövähennysten pitäisi olla jokaisen maan velvollisuus. Jotkut maat Euroopassakin ovat vapaamatkustajia tässä asiassa. Suomi kantaa vastuunsa ilmastopolitiikassa, mutta meidän hartioillemme ei voi laittaa toisten velvoitteita.

Edustaja Immonen otti esille myös puurakentamisen puheessaan. Suomi voisi olla todella puurakentamisen mallimaa. Samoin perussuomalaisten ryhmän puheessa tuli esille maatalouden tärkeä merkitys ja asema maassamme. Suomen maataloutta päästöjen suhteen syytetään usein rankasti. Usein maataloutemme kohdalla on kuitenkin tehty viime vuosien ajan erittäin hyviä uudistuksia muun muassa vesistöjämme ajatellen. — Kiitos.

18.58 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämän ilmastopolitiikan suhteen meidän ongelmamme näissä sitoumuksissa, mitä olemme tehneet, on juurikin tämä lähtötaso, joka Suomessa on ollut jo varsin hyvin ennaltaan. Nyt kun me lähdemme toteuttamaan entistä tiukempia päästövaatimuksia, niin olemme ongelmissa erityisesti liikenteen suhteen. Vähänkin asiaan perehtyneenä kuulostaa mahdottomalta, että niihin tavoitteisiin liikenteen päästöistä voitaisiin millään realismilla päästä, koska se autokanta, mitä me tällä hetkellä ostamme uutena, on vasta elinkaarensa puolessavälissä vuonna 2030. Voidaan puhua esimerkiksi dieselistä luopumisesta, mutta eihän siitä dieselistä luovuta vielä ennen kuin vuoteen 2040 mennessä, vaikka tänä päivänä ei myytäisi yhtään dieselautoa.

Jos kaikkiin autoihin asennetaan vuodesta 2020 lähtien erään valmistajan toimesta sähkömoottori eli myöskin lasketaan hybridit, niin eihän se autokanta sitä kautta ole uusiutunut kuin vuosikymmenten kuluessa. Sähköautojen teknologia on kallista, puolivalmistaa, ja on kyseenalaista, miten ympäristöystävällinen se koko elinkaarensa matkalta on. Toisaalta, mistä niitä satojatuhansia sähköautoja tulisi, kun ne ovat niin kalliita, että vain pienellä kansanosalla on varaa niitä uusina ostaa, ja käytettyinä niitä ei ole markkinoilla? On tiettyjä epäilyksiä siitä, miten se akkuteknologia kestää esimerkiksi 10—15 vuoden kuluttua edes kierrättää niitä autoja uusille omistajille käytettyinä.

Kuitenkin Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jossa auto on välttämättömyyshyödyke. Se on edellytys liikkumiselle ja työnteolle, ja ilman sitä liikkumista ja työnteoa meillä ei ole rahaa myöskään ympäristönsuojeluun. Nämä edellytykset meidän täytyy välttämättä suomalaisilla säilyttää, että me voimme autoilla.

19.00 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Energiapolitiikka on Suomen teollisuudelle, taloudelle, kehitykselle erittäin tärkeä, ja se tulee jatkossakin hoitaa järkevästi ja taloudellisesti.

Edustaja Hakkarainen otti täällä äsken esille muun muassa tuulivoiman syöttötariffin. Tämä syöttötariffi on tullut valitettavan kalliiksi veronmaksajille vuosien myötä. Se on onneksi hieman laskenut, mutta sen taso on edelleen 83 euroa 50 senttiä megawattituntia koh-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

ti, ja tämäkin huolimatta siitä, että tuulivoima on erittäin epävarma energianlähde. Hallitusohjelmassa syöttötariffikiintiö päätettiin rajata 2 500 megavolttiampeeriin, mutta tämäkin kiintiö edelleen aiheuttaa kansalaisille, veronmaksajille, satojen miljoonien eurojen lisälaskun vielä vuosikausien ajan. Kuten edustaja Hakkarainen äsken totesi, niin hallitus suunnittelee edelleen uusia uusiutuvan energian tuotantotukia.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti myös tuulivoimaan liittyviä infraäänien vaikutuksia kansalaisille on vähätelty. Monet ihmiset kokevat tuulivoiman tuotantoalueilla sairastuneensa, kokevansa terveyshaittoja. Heille on vuosikausien ajan ehkä jopa naureskeltu, ainakin heidän ongelmiaan on vähätelty, ja tämä on aiheuttanut kyllä oireita kärsiville ihmisille suurta tuskaa. Perussuomalaiset kuitenkin suhtautuvat näiden ihmisten ongelmiin vakavasti, ja vaadimme, että näistä infraäänien vaikutuksista, varsinkin terveysvaikutuksista, tehdään laajamittainen, puolueeton selvitys.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: on tietysti selvää minulle tekniikan alan koulutuksen saaneena, että uutta teknologiaa on syytä jatkossakin kehittää, mutta sen täytyy jatkossakin olla markkinaehtoista, ei yhteiskunnan tukiin perustuvaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 127/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

16.15 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me käsittelemme nyt vuoden toista lisätalousarviota, ja sitä käsitellään paljon paremmissa tunnelmissa kuin näitä edellisiä, joita tässä on tehty. VM:n ennusteen mukaan talouskasvu yltää tänä vuonna 2,9 prosenttiin, ja tämä talouskasvu, joka on, voisi sanoa, väkevää ja laaja-alaista, näkyy nyt siinä, että me korotamme tulojen kokonaisarviota noin miljardilla, hieman yli, ja tämä tarkoittaa taas sitä, että lainanottotarve vähenee tällä noin miljardilla, mikä on aivan erinomainen uutinen. Sieltä taustalta löytyy verotuloarvion korotus 1,35 miljardiin, sieltä sisältä taas löytyvät suurimmat erät: yhteisöveroarvion korotus 810 miljoonaa euroa ja perintö- ja lahjavero 200 miljoonaa euroa. Lisäksi arvonlisäveroarviota korotetaan 158 miljoonalla eurolla ja autoveron kertymää 32:lla. Nämä ovat erinomaisia uutisia tietysti siitä näkökulmasta, että tämä kertoo toisaalta siitä kasvusta mutta toisaalta siitä, että velanoton tarve vähenee. Miljardi vähemmän velkaa on valtava summa, kun ajatellaan niinpäin, mitä sillä miljardilla tulevaisuudessa voidaan tehdä suomalaisten ihmisten palveluiden eteen.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Mutta, arvoisa puhemies, ehkä isoin yksittäinen asia tässä lisätalousarviossa on veteraanien määrärahasen korotus ja turvaaminen. Uskon, että tässä salissa meillä on hyvin vankka yksimielisyys siitä, että tämän maan itsenäisyyden puolesta taistelleet veteraanit ansaitsevat arvokkaan ja hyvän hoidon elämän viimeisinä vuosina ja heille taataan se. Eduskunta teki juhlapäätöksensä, ja päätimme yhdessä lisätä veteraanien kotihoidon palveluihin 20 miljoonaa euroa vuodelle 2017. Alkuperäisen talousarvion mukaan veteraanien kuntoutus- ja avopalvelujen määrärahat olivat yhteensä 41 miljoonaa euroa tälle vuodelle, mutta kun eduskunta viisaudessaan teki tämän päätöksen, se edellytti, että hallitus seuraa veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin osoitettujen määrärahojen riittävyyttä, palvelujen toimivuutta ja että hallitus ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, jotta kaikilla veteraaneilla on mahdollisuus päästä heille tarkoitettujen palveluiden piiriin. Valtionkonttorin selvityksen perusteella on käynyt ilmi, että tälle vuodelle budjetoidut määrärahat eivät tule riittämään kaikille palvelutarpeessa oleville veteraaneille, ja siksi lisätalousarviossa esitetään 11,6 miljoonaa euroa lisämäärärahaa veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin siten, että rahasta noin 3 miljoonaa euroa kohdennetaan rintamaveteraanien kuntoutukseen ja noin 8,5 miljoonaa euroa veteraanien kotona asumista tukeviin palveluihin.

Arvoisa puhemies! Maksamme tässä kunniavelkaa. Mielestäni tämä on erinomaisen tärkeä asia, ja olen ylpeä siitä, että eduskunta on yhdessä tämän juhlapäätöksen tehnyt, ja totean, että hallitus toteuttaa tässä eduskunnan sille antamaa tehtävää huolehtien siitä, että nämä rahat riittävät siihen tärkeimpään eli veteraanien kotiin vietävien palveluiden toteuttamiseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Mikäli valtiovarainministerin puhe antaa aihetta pieneen debattiin, siihen on nyt tilaisuus. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.19 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että verotuloarviot nousevat ylöspäin, ja se vaikuttaa tietenkin velanottoon. Toivottavasti hallitus miettii myös näitten rahojen osittaista käyttämistä eriarvoisuuden torjumiseen.

On myös hienoa, että valtioneuvosto satsaa veteraanien kotipalveluihin. Pikkuisen huolta herättää se, että onkohan tämän juhluvuoden jälkeen karu arki tulossa, koska ensi vuoden talousarviossa hallitus vähentää veteraanien kokonaisuudesta 42 miljoonaa. Loppuukohan tämä juhluvuosi sitten siihen, että alkaa karu arki ja veteraanien kokonaisrahoitus heikkenee 42 miljoonaa euroa? Tähän pyytäisin kommenttia ministeriltä.

16.20 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällaista näin myönteistä lisätalousarviota ei ole tainnut olla aikoihin. Verotulojen arvioidaan kasvavan lisää nyt yli miljardin, ja vastaavasti nettovelanottoa voidaan suurin piirtein samalla summalla pienentää. Talouskasvun hedelmät näkyvät yhteisöveron vahvana kasvuna. Saattaa olla, että tuo kasvu tänä vuonna jopa ylittää 3 prosenttia ja nämä yhteisöveroarviot vieläkin tästä nousevat.

Kaiken kaikkiaan tämä budjetti on loistava uutinen pitkään taantumassa kituuttaneelle Suomelle ja meille kaikille. Monet verotulot ovat kasvussa. Yhteisöveron lisäksi arvonnäisveron, varainsiirtoveron ja autoveron tuottoarviota tässä lisätalousarviossa nostetaan. Erit-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

täin tärkeää on tietysti tämä rintamaveteraanien kuntoutukseen ja kotipalveluihin lisättävä [Puhemies koputtaa] 11,6 miljoonaa euroa.

16.21 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Isäni, joka oli viisi vuotta sodassa ja kuoli pari vuotta sitten, katkeroitui — ei sodasta vaan siitä, että hän kuuli televisiossa erään merkittävän turkulaisen poliitikon, joka ei ollut Orpo, toteavan, että miksi menitte sinne. Tänään voimme viettää sen takia, miksi sinne mentiin, 100-vuotispäivää. Haluan kiittää toista turkulaispoliitikkoa siitä, että olette valmistellut asian oikeaan suuntaan.

16.22 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen lisätalousarviossa todetaan, että valtiontalous kasvaa ripeässä tahdissa ja tämä heijastuu myös verotuloihin. Tämä on hyvä asia. Samaan aikaan hallitus kuitenkin esittää budjetissaan uusia leikkauksia pienituloisille, esimerkkinä yleiseen asumistukeen kohdistuvat 30 miljoonan euron leikkaukset, jotka osuvat juuri kaikista pienempituloisiin. Arvoisa ministeri, aiotteko edelleen pitää kiinni muun muassa asumistuen uusista leikkauksista, vaikka taloustilanne soisi uudenlaisen vaihtoehdon?

16.22 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi 100 vuotta itenäisenä — se on hieno, upea asia, jota on syytäkin juhlistaa. Sotiemme veteraanien uhraukset tiedostetaan varmasti. Minkälainen maa meillä olisi ilman heidän panostaan? Tiedämme kaikki, ettei ainakaan parempi. Se on erittäin hienoa, että kotiin vietäviin palveluihin ja kuntoutukseen tulee lisärahoitusta. Mutta todellisuus on se, että eilen, kun veteraanijärjestöt kävivät taas kerran — he tulevat joka vuosi — he sanoivat, että nämä rahat, mitkä nyt luvataan, eivät vielä riitä riittäviin palveluihin. Nyt on lakiesitys tuolla odottamassa. Toivonkin, että edustajat runsaslukuisesti siihen allekirjoittavat nimensä, jotta poistetaan haitta-asteprosentit, jotka estävät sen, että jokainen saisi kaikki palvelut, mitä tarvitsee. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: miten ministeri on ajatellut, jos tämä haittaprosentti poistetaan sotavammalaista?

16.24 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että vihdoinkin talouden käänne on tapahtunut. Kuten huomaamme tästä lisätalousarvioesityksestä, lähes miljardilla pystytään verotulokertymää korottamaan [Kokoomuksen ryhmästä: Yli!] — yli, yli miljardilla pystytään verotulokertymää korottamaan — millä on erittäin suuria vaikutuksia siihen, miten esimerkiksi maan velkaantuminen pystytään taittamaan. Se, että ensi vuodelle otetaan 2,5 miljardia euroa vähemmän velkaa kuin kuluvalla vuodelle, kertoo siitä, että kaikki ne monet vaikeat toimenpiteet ovat auttaneet siihen, että työllisyys on lähtenyt nousuun ja samalla pystytään velkaantumistakin taittamaan.

Kuinka, arvoisa ministeri, arvioitte tuota loppuvuoden verokertymää sitten, kun tiedetään, että työllisyys kuitenkin on lähtenyt kasvuun ja meillä on työttömiä työnhakijoita [Puhemies koputtaa] yli 50 000 vähemmän ja pitkäaikaistyöttömiä yli 20 000 vähemmän ja nuorisotyöttömyyskin on kääntynyt laskuun? Todennäköisesti me pääsemme myös seuraavissa lisätalousarvioissa tekemään verotulokertymän osalta muutoksia parempaan.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

16.25 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Talouden hyvä kasvuvauhti ei johdu, kuten tiedämme, yksinomaan nykyisestä hallituksesta, mutta kyllä hallituksen politiikalla on ollut oma talouden tilannetta vakauttava ja kasvua tukeva merkityksensä. Me näemme, että se työn linja, jota kokoomus on vaatinut ja jota hallitus on noudattanut — eli työntekoa ja yrittäjyyttä tuetaan muun muassa verotuksen keinoin — toimii ja verotulot kasvavat. Siis verotulot kasvavat, vaikka on tehty veronkevennyksiä, kun talouskasvu tuo lisää työtä ja sitä kautta lisää verotuloja. Näin ollen on hyvä, että myös ensi vuonna palkansaajien — tavallisten työssäkäyvien, ahkerien, keskituloisten palkansaajien — verotusta kevennetään ja kompensoidaan maksujen kautta syntyvä kiristys. Tätä kautta, edustaja Rinne, tätä kautta kun saamme työllisyyttä eteenpäin, saamme myös tuloja eriarvoisuuden [Puhemies koputtaa] torjumiseen.

16.26 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että verotulot ovat kasvaneet ja talous menee ennustettua paremmin. Nyt on nähtävissä, että opiskelijat ovat ihmisryhmänä se, jolta nyt viime vuosina on leikattu kaikista eniten ja jonka toimeentulo on euromääräisesti eniten heikentynyt. Kuitenkin nyt on annettu uusi asumistuen leikkausesitys, jossa ollaan tekemässä asumistukeen lisäleikkauksia, jotka kohdistuisivat erityisesti, ja mielestäni myöskin aika absurdisti, kimppa-asujiin, joita ovat usein nimenomaan nuoret ja opiskelijat.

On myös kyseenalaista, koituuko tästä lopulta edes valtiontalouteen säästöjä, jos nuoret ja opiskelijat vaihtavat kimppa-asumisensa yksiöihin ja sitä kautta sitten myös yksiöiden kysyntä lisääntyy, vuokrankorotuspaineet entisestään nousevat ja yleisen asumistuen tarve lisääntyy. Eli kun taloustilanne on nyt näin hyvä, eikö näitä lisäleikkauksia opiskelijoiden asumistukeen voitaisi perua?

16.27 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisessa lisätalousarviossa on erityisen tärkeää nimenomaan tämä juhluvuoden päätös, että veteraanien kuntoutukseen annetaan lisämääräraha. Etenkin kun heidän määränsä laskee nyt merkittävästi korkean iän vuoksi, on ymmärrettävää, että näitä muita määrärahoja tarvitaan vähemmän, mutta heihin, jotka ovat jäljellä ja ovat pitkään ikään päässeet, satsataan nyt ja se kunniavelka maksetaan, mikä meillä heille on.

Mutta, arvoisa puhemies, tästä yleisestä asumistuesta ja näistä asumistukimenoista: Haluaisin muistuttaa edelleen erityisesti opiskelijoitten kohdalla siitä, että kun tehtiin hyvä päätös siitä, että opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin, niin nimenomaan pienituloisilla opiskelijoilla — näyttää siltä, että suurimmalla osalla opiskelijoista — heidän käteensä jäävä rahansa, tilille tuleva raha opintojen aikana ja tuki valtiolta, on isompi kuin aiemmin, myös erityisesti tähän asumistukeen liittyen. Vaikka tämmöinen toimenpide nyt tässä yhteydessä tehdään, niin opiskelijat tulevat saamaan enemmän tukea — [Puhemies koputtaa] nimenomaan pienituloiset — kuin aiemmin viime keväänä he ovat saaneet.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä vaiheessa vastauspuheenvuoron ministeri Orpolle, josko hänellä olisi jotain sanottavaa. Jatketaan vielä debattia hetken verran, ei kovin pitkään, kovin monta vastauspuheenvuoroa enää ei ole listoilla.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

16.29 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin on hyvä, että eduskunta niin voimakkaasti yhtyy tähän veteraanien kuntoutuksen lisämäärärahaan. Tämä on asia, joka pitää hoitaa.

Edustaja Rinne kysyi näistä jatkovuosista. Mielestäni juhlapäätöksen henki on se ja eduskunnan tahto on se, että nämä asiat hoidetaan myöskin tulevinä vuosina. Tiedetään se, että sotiemme veteraanien ja meidän sankariemme määrä vähenee aika dramaattista vauhtia tällä hetkellä. Siksi tämä budjetoitu määrä laskennallisesti laskee. Mutta mielestäni sekä hallituksen että eduskunnan tulee tästä eteenpäin vuosittain arvioida se todellinen tarve, että se henki, joka jo 100-vuotisjuhlapäätöksessä on, toteutuu. Minusta tämä on se henki, mikä tässä talossa on vallinnut.

Sitten edelleen haluan muistuttaa siitä, että vaikka talous kasvaa todella ripeästi, mistä olen äärettömän iloinen, edelleen ensi vuoden budjetti rakennetaan 3 miljardin lainanotolle. Tämän vuoden lainanottoarviota pystyttiin nyt laskemaan miljardilla, mutta se on edelleen 4,4 miljardia. Aivan huikeita summia, kun ottaa huomioon, että meidän lapsemme niitä sitten maksavat takaisin. Siksi ei valitettavasti nyt ole aika säästöjen perumiselle. Jos me alamme perumaan säästöjä, niin silloin me irrotamme siitä tiukasta ja vastuullisesta finanssipolitiikan linjasta, jolla me olemme päässet siihen tilanteeseen, että lainanotto vähenee. Se ei johdu pelkästään talouskasvusta vaan myöskin siitä, että julkisia menoja on pyritty hillitsemään.

Asumistukimuutoksissa, joihin edustaja Yanar viittasi, on tarkoituksena nimenomaan se, että asumistukijärjestelmään tehtävät muutokset myöskin hillitsisivät asumistukimenojen huikeaa kasvua, jonka me olemme nähneet viimeisten vuosien aikana — asumistukimenot 2 miljardia. Samaan aikaan, kun hallitus teki tämän rakenteellisen päätöksen tähän asumistukijärjestelmään, päätettiin siitä, että kaikkein pienituloisimmille tämä kompensoidaan muuta tietä. Mielestäni tästä on pidetty ja pitää pitää kiinni. Opiskelijoiden osalta huomionarvoista on se, että kun opiskelijat siirtyivät opiskelijoiden asumistukijärjestelmästä yleisen asumistukijärjestelmän piiriin, niin tämä päätös tehtiin sillä ajatuksella, että se on kustannusneutraali. Muistikuvani mukaan se kuitenkin kasvatti menoja 50 miljoonalla eurolla, ja näen, että se on koitunut kuitenkin opiskelijoiden parhaaksi. Se on ollut opiskelijoiden ja heidän järjestöjensä mielestä erittäin hyvä päätös.

Mutta ehkä loppuyhteenvetona: meidän pitää pitää kiinni [Puhemies koputtaa] tiukasta finanssipolitiikan linjasta, pitää pitää kiinni tiukoista säästöistäkin, mutta kun liikkumavaraa on, pitää hakea sille ne kaikkein vaikuttavimmat kohteet.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tarvittaessa vielä myönnän pari kolme vastauspuheenvuoroa, jos aihetta niihin. Huomaan, että paikalla olijoilla on täällä varsinainen puheenvuoro pyydettyinä kutakuinkin kaikilla. Myönnän vielä vastauspuheenvuorot. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat välttämättä käyttää tässä yhteydessä vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.32 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä toinen lisätalousarvio osoittaa sen, että hallituksen työlinja puree. Tuskinpa enää edustaja Rinnekään haluaa täyskäännöstä, kun verotuloarvioita voidaan nostaa miljardilla eurolla ja velkaantumisen tarve vähenee noin miljardilla eurolla. Muistutan kuitenkin ministeri Orpoa siitä, että vuoden lopussa valtionvelka on 107 miljardia. Se on kallis lasku lapsillemme.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Kokoomuksen eduskuntaryhmälle on tärkeää, että on tapahtunut käänne taloudessa mutta myöskin käänne siinä, että valtiovarainministeri vahvasti kuuntelee eduskunnan toiveita. Lausumamme on kuultu. On loistavaa, että veteraanien kuntoutukseen tulee rahaa 11,6 miljoonaa, ja on erityisen tärkeää, kun veteraanit ikääntyvät, että tämä tulee kotiin vietäviin palveluihin. Kiitos siitä. Me seuraamme tätä tarkkaan valtiovarainvaliokunnassa, ja on tärkeää arvioida, että jokainen veteraani saa ne palvelut, jotka ansaitsee. Kiitos heille, ilman veteraaneja emme juhlistisi 100-vuotista Suomea. [Eduskunnasta: Näin se on!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä havaitsen pyydetyn puheenvuoron edustaja Yanarilla.

16.33 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toki velan lyhentäminen on tärkeä asia, mutta eriarvoistumisen torjuntaa ei saa unohtaa. Ja kuten äsken toin esille, nämä hallituksen esittämät yleisen asumistuen uudet leikkaukset osuvat kipeimmin pienituloisiin ja itse asiassa osa-asunnon normin kautta erityisesti soluasunnoissa asuviin opiskelijoihin eli siihen porukkaan, jonka perustoimeentulosta on jo leikattu isosti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Juvonen ja Heinonen, ja sen jälkeen siirrytään puhujalistaan.

16.34 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä lisätalousarvion yleisperusteluissa kerrotaan, että yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu työllisyyden kohenemisen tukemana. Kysyisin teiltä, hyvä ministeri, hieman tästä kikystä. Yksi sen tausta-ajatushan oli, että se luo työpaikkoja. Onko minkäänlaista käsitystä siitä, millä tavalla työpaikkoja on syntynyt, ja oikeastaan myös siitä, millä tavalla sitä 24 tunnin ylimääräistä työaikaa sitten siellä työpaikoilla käytetään?

Kiitos siitä, että muistatte sotaveteraaneja, rintamaveteraaneja. Se on erittäin tärkeä asia. Kaiken rahan, mitä heille kohdennetaan, he ovat ansainneet. Nyt huolena kuitenkin on se, että välttämättä, vaikka tätä rahaakin on annettu, palvelut eivät mene perille. Eli nyt olen saanut esimerkiksi itse viestiä siitä, että palveluja ei ole kuitenkaan antaa. Olisi toivottavaa, että rahaa riittää koko loppuvuodeksi ja sitä viestiä viedään myös sinne kuntiin ja kaupunkeihin, että niitä palveluja tulisi ja henkilöitä, jotka niitä palveluja tuottavat, olisi tarpeeksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jotta kaikki saavat vastauspuheenvuoron, niin vielä edustajat Heinonen ja Jarva, ja sitten poikki.

16.35 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän veteraanitalanteeseen. Tässä on selkeä muutos aiempaan tapaan, millä tavalla budjettia on tehty. Jos nyt katsoo tämän vuoden tapaa, niin tässä nimenomaan tehdään nyt niin, että kun näyttää siltä, että raha ei riitä, niin sitä eduskunnan valtiovarainvaliokunnan ponnen ja eduskunnan hyväksymän budjettilausuman mukaisesti lisätään. Näin on yhdessä sovittu, että jos raha ei riitä, sitä automaattisesti lisätään. Ja näin valtiovarainministeri Orpo tällä hetkellä toimii. Miten hän toimii ensi vuoden budjetin osalta? Hän toimii eri tavalla kuin edeltäjänsä. Hänen aikanaan ei leikata vaan tuodaan tismalleen se summa, mitä sosiaali- ja terveysministeriö esittää. Eli on kunnioitettu sitä laskelmaa, minkä he ovat asiantuntijoina tehneet riit-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

tävästä tasosta. Jos se ei riitä ensi vuonna, niin silloin jälleen kunnioitetaan tätä eduskunnan juhlapäätöstä ja lisätään rahoja niin, että joka ainoa [Puhemies koputtaa] veteraani ja hänen puolisonsa saavat nämä palvelut.

16.36 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän asumistukeen. On tosiaan hyvä huomioda se, että aikaisemmin opiskelijat ovat saaneet osana opintotukea tätä asumislisää ja se summa on ollut noin 200 euroa, mitä maksimissaan voi saada, ja nythän tosiaan esimerkiksi Helsingissäkin näköjään maksimituki, mitä voi saada nyt osa-asunnon puitteissa eli näissä kimppakämpissä, näyttää olevan 324 euroa jatkossa, Vantaalla 315 euroa. Eli opiskelijathan saavat todellakin... Asumiskustannuksethan ovat olleet se suurin menoerä opiskelijoille, niin että hyvää tässä muutoksessa, tässä kokonaisjärjestelmän muutoksessa, on nimenomaan se, että opiskelijat saavat asumiseen tukea jatkossa enemmän verrattuna aikaisempaan. Tämän muutoksen jälkeen, mikä nyt tehdään, ei toki niin paljon tule sitä tukea, mutta kokonaisuudessaan opiskelijoitten käteenjäävä raha tulee lisääntymään nyt jatkossa, elokuusta lähtien, ja nyt sitten tässä asumistukijärjestelmässä pienituloiset opiskelijat nimenomaan voittavat ja heidän tililleen jää enemmän rahaa [Puhemies koputtaa] jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministeri, minuutti, paikan päältä.

16.38 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, sehän on ollut haaste näissä veteraanien palveluiden heille asti viemisessä, että heitä ei ole kaikkia löydetty, ei ole pystytty niitä tarjoamaan. Tässä kuntia on erityisesti viimeisinä vuosina kannustettu — ja erityisesti nyt kannustetaan — tekemään kaikkensa, jotta nämä sotiemme veteraanit todella saavat nämä palvelut. Ja koska heitä on löydetty ja saatu niiden palveluiden piiriin, joihin he ovat todellakin oikeutettuja, niin siksi tämä määräraahatarve kasvaa ja siihen on vastattu tällä lisätalousarviolla.

Sitten tähän toiseen asiaa, kikyyn, lyhyesti. Varmaan aikanaan sitten saadaan tarkempia laskelmia tutkijoilta siitä, mikä on ollut kikyn vaikutus työpaikkojen määrän lisääntymiseen, mutta pidän aivan selvänä sitä, että kiky on aidosti parantanut meidän vientimme kilpailukykyä, ja kun meidän vienti lähti laaja-alaisesti ja vahvasti liikkeelle loppuvuodesta 2016, niin siinä on varmasti osaltaan selittävänä tekijänä [Puhemies koputtaa] se, että kilpailukyky oli parantunut.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

16.39 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri, kiitos tästä vastauksesta. Vastasitte liittyen kikyyn, josta kysyinkin.

Todellisuudessa se viesti, mitä kuitenkin meille päättäjille tulee jatkuvasti, on se, että se yksityistalouden käytettävissä oleva raha ei kuitenkaan välttämättä ole lisääntynyt. Se ei tunnu ehkä siellä kukkarossa, että olisi rahaa kuluttamiseen. Ja sen takia vain — kun tässä esittelytekstissä mainitaan, että kulutuksen kasvu jatkuu ja työllisyyden koheneminenkin lisääntyy — herää niitä kysymyksiä, onko työpaikkoja todellakin syntynyt, millä tavalla niitä tilastoidaan, millä tavalla mittaroidaan, kuinka paljon esimerkiksi on työvoimapolitiisissa koulutuksissa ihmisiä, ja miten se sitten siellä näkyy, onko työtä vai ei.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Veteraanien tilanne on todella huolestuttava tällä hetkellä. Minä mietin sitä, eikö jokainen — täällä edustaja Lehti kertoi omasta isästään, joka oli sodassa — sodan kokenut ole jollakin tavalla veteraani, on se sitten vaikka se pieni poika, pieni tyttö, joka on sodan pommitukset kokenut. Mielestäni myös heitä tulisi huomioida tulevaisuudessa entistään enemmän, niin että myös heille ohjataan ja annetaan palveluja, tavallaan ovi on auki, koska sodan traumat ja ajatukset kyllä seuraavat ihan loppuelämään saakka. Meidän kaikkien tulee pitää huolta myös kuntapäättäjinä siitä, että viemme viestiä sinne kuntiin, kaupunkeihin siitä, että niitä palveluja oikeasti viedään perille, sinne kotiin, ja että on resursseja niille, jotka palveluja vievät: siellä palkataan työntekijöitä, siellä palkataan kuntoutushenkilöstöä ja kotiaavustajia, jotta tämä hyvä menee sinne, minne se on tarkoitettu. Suomi täyttää 100 vuotta, ja todellakaan emme olisi tässä, jos eivät nuoret miehet silloin olisi uhranneet elämänsä sen eteen, että meillä on vapaa ja hyvä maa.

16.41 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Talous kasvaa. Tuorein ennuste on tuo 2,9 prosenttia, ja Palkansaajien tutkimuslaitos itse asiassa ennusti jopa niinkin kovaa kasvua kuin 3,6 prosenttia tälle vuodelle. Ensimmäistä kertaa seitsemään vuoteen tämä kasvu on nyt laaja-alaista, ja se näkyy myös työllisyyden paranemisena, ja viennin kasvuedellytykset myös ovat paranemassa. Tässä esityksessä tuloarviota korotetaan yli miljardilla, ja se tietysti tarkoittaa myös sitä, että lainanotto vähenee yli miljardilla tämän vuoden osalta. Nämä ovat hyviä viestejä ja myös se, että kuluttajien suhtautuminen, myönteisesti kehittynyt taloustilanne näkyy siinä, että arvonlisäverotuotot kasvavat, autoveron tuotot kasvavat, eli ihmiset kuluttavat ja luottavat omankin talouden myönteiseen kehitykseen.

Mitä tulee veteraanien kuntoutukseen, tuossa debatissa jo siitä lyhyesti totesin. Tässä lisätään nyt tuo 11,6 miljoonaa, jolla varmistetaan, että jokainen veteraani pääsee heille tarkoitettujen palveluiden piiriin. Budjettilausuma on tehty niin, että hallitukset jatkossa toimivat samalla lailla kuin nyt tässä lisätalousarviossa, että rahamäärää nostetaan tarpeen mukaan, ja se on oikein.

Edustaja Elomaa, teidän lakialoitteenne on hyvä. Itse olen nostanut samaa asiaa esille, ja tämä hallitushan muutti nyt siitä 15:stä 10 prosenttiin tämän haitta-asteen. Olen teidän kanssanne täysin samaa mieltä, että nyt ei enää tarvitsisi haitta-asteita katsoa vaan jokainen kunniakansalainen olisi samalla viivalla. Toivotaan, että saamme siitä seuraavan yhteisen juhlapäätöksen, että enää haitta-asteita ei veteraanien ja sotainvalidien kohdalla joudu katsomaan vaan luvataan jokaiselle heidän tarvitsemansa palvelut loppuelämän ajan.

16.43 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten jo vastauspuheenvuorossani totesin, niin tämä lisäbudjetti kertoo hallituksen talouspolitiikan onnistumisesta. Valtiovarainministeri Orpon johdolla on tehty talouspolitiikkaa, jossa on yhtäältä tehty välttämättömiä menoleikkauksia mutta toisaalta haluttu kannustaa työntekoa ja yrittäjyyttä veroratkaisuilla. Nyt tänä vuonna tulee verotuloja miljardi enemmän kuin mitä aikaisemmin on arvioitu. Hallituksen talouspolitiikka tuottaa tulosta. Itse asiassa uskallan väittää, että jos tämän politiikan sijaan olisi tehty vihreiden ja muun vasemmiston politiikkaa, jossa kavahdetaan menosäästöjä mutta ei kavahdeta veronkiristyksiä, niin talouspolitiikan tulokset eivät olisi ollenkaan näin myönteisiä. Siis samalla kun myönnän mielestäni aiheellisesti, että ei hallitus voi kaikkea talouskasvua ottaa piikkiinsä — totta kai ympäröivä maailma ja Eurooppa siihen vaikuttaa — samalla väitän, että sillä linjalla, että menoja ei uskalleta leikata mutta veroja kyllä korotetaan, ei olisi päästy tähän tilanteeseen.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Nyt täällä salissa halutaan perua tehtyjä säästöjä. Täällä on puhuttu opiskelijoista, täällä on puhuttu asumistuesta. Mitä asumistukeen tulee, [Hanna Sarkkinen: Uusia säästöjä!] niin noin 2 miljardia maksamme asumistukea vuositasolla. Tästä hyötyvät ennen kaikkea erilaiset asuntosijoittajat. Katsokaa Kojamoa, katsokaa Saton bisnestä, miten hyvää ja kannattavaa se on. Minä itse olisin valmis paljon tuntuvampiin säästöihin asumistuessa ja sitä kautta valtion menojen pienentämiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vastauspuheenvuorot edustajille Marin ja Sarkkinen, vaikka tilanne onkin vähän erikoinen, koska jäljellä on vain yksi pyydetty listapuheenvuoro. Tämän kerran näin.

16.45 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowieczin puheenvuoroon on pakko kommentoida, että itse asiassa meillä on jonkin verran tutkimusta siitä, että asumistuet eivät niinkään korota vuokria vaan vuokrien korottamiseen on aivan muita syitä. Päinvastoin asumistukien leikkaus nimenomaan heikentää niiden ihmisten asemaa, jotka asumistukia tällä hetkellä saavat, eli voidaan puhua siitä, että kun yleistä asumistukea nyt hallituksen toimesta jälleen heikennetään, niin tämä tulee näkymään näiden ihmisten ahdingon syventymisenä. Sen takia me olemmekin jatkuvasti esittäneet politiikan kurssin muutosta niin, että kaikista heikoimmassa ja vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten tilannetta pyrittäisiin helpottamaan, näitä orastavia talouskasvun eväitä pyrittäisiin jakamaan tasaisemmin ja nyt alettaisiin vihdoinkin tekemään sellaista politiikkaa, joka oikeasti myös auttaisi pienituloisten ihmisten, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi asumistukea saavien ihmisten asemaa.

16.46 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrataanpas nyt faktat: Lausuntokierroksella oleva uusi esitys asuntotuen leikkaamisesta leikkaisi kimppa-asujien asumistukea sillä tavalla, että jatkossa kimppa-asujan asumistuki olisi 80 prosenttia yksinasujan tuesta. Tämä koskettaisi nimenomaan halvoissa ja hyvissä kimppakämpissä asuvia opiskelijoita ja pakottaisi ja ajaisi heitä siirtymään yksiömarkkinoille, mikä voisi nostaa entisestään yksiöiden kysyntää ja sitä kautta myös yksiöiden hintoja ja sitä kautta myös asumistukikustannuksia. Eli tämä leikkaus ei ainoastaan kohdistu erittäin epäoikeudenmukaisesti opiskelijoihin ja kimppa-asujiin, vaan se ei ole myöskään välttämättä taloudellisesti järkevää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan takaisin.

16.47 Eero Lehti kok: Arvoisa herra puhemies! Talous kiistämättä kasvaa, mutta syistä voidaan jo olla vähän epävarmempia.

Aikanaan, kun Suomen talous syöksyi, tapana oli tehdä devalvaatio. Nyt euro suhteessa dollariin: Dollarilla käydään paitsi Amerikan kauppa myös pitkälti Kiinan kauppa, itse asiassa melkein kokonaisuudessaan. Devalvoitumisesta on riippunut, mikä euron kurssi suhteessa dollariin on. Kuitenkin devalvoitumista on tapahtunut parin vuoden aikana vähintään 10 prosenttia, todennäköisesti lähempänä 20:tä prosenttia. Suomi oli kansainvälisen buumin joukossa viimeinen maa, joka siihen pääsi mukaan. He, jotka ovat liike-elämässä, tietävät, että tilauskirjat täyttyvät niissä paikoissa, niissä yrityksissä, niissä maissa, joissa on eniten kilpailukykyä suhteessa laatuun ja hintaan. Kun Suomi on tässä viimeise-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

nä, se ei lupaa tulevaisuudelle kovin hyvää. Dollarin ja euron kurssilla on ollut tapana vaihdella. Se on pahimmillaan ollut 0,80 ja parhaimmillaan 1,60, riippuen kummalta puolelta sitä katsotaan, siis yhden suhde kahteen on jo ollut vaihteluväli. Ollaan oltu 1,04:ssä, nyt taidetaan olla 1,20:ssä, ja pitkän aikaa oltiin 1,40:ssä. Se, että Suomi on nyt päässyt siihen mukaan, tarkoittaa sitä, että olemme aika huojuvalla pohjalla ja emme voi vaikuttaa juuri lainkaan euron ja dollarin väliseen kurssiin. Omaan kilpailukykyymme olemme pyrkineet hallituksen toimenpiteillä yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa kyllä vaikuttamaan, mutta marginaalia se on suhteessa siihen, mikä on dollarin ja euron kurssi, mikä koskee tietysti koko euroaluetta, johonka Suomi vie. Suomi vie puolivalmisteita, laitteita, koneita, joita sitten jalostetaan muissa maissa pidemmälle ja viedään kohdemaahan.

Kun hallitusohjelmaa tehtiin, 110 000 uuden työpaikan luominen oli tietysti ihan oikeasuuntainen ratkaisu. Mutta eduskunnan salissa taitaa olla nähtävissä vain yksi henkilö, joka muistaa sellaisen ajan, kun Suomessa oli vain rakenteellista työttömyyttä, siis sellaista työttömyyttä, joka johtuu markkinoille tulevista opiskelijoista, jotka ovat valmistuneet, tai muusta työvoimasta, joka on päättänyt tulla työmarkkinoille ja jota Suomen kojoisessa maassa ja Suomen kaltaisessa maassa on työvoimasta ehkä 2, 3, 4 prosenttia korkeintaan. Sen jälkeen kun tämä 60—70-luvun taitteessa ollut tyypillinen tilanne alkoi muuttua, syntyi muutakin työttömyyttä, ja on syytä kysyä, mistä se johtui ja kenelle siitä kuuluvat ansiot tai kenelle se saavutuksena kuuluu.

Tällä hetkellä näiden vanhojen laskukaavojen mukaan meillä on todennäköisesti noin 600 000 ihmistä ilman työtä, joista 80 000 voidaan katsoa tähän rakenteellisen työttömyyden joukkoon. Se on kansallinen epäonnistuminen, joka on erittäin rankka taakka tälle taloudelle, tälle elinkeinoelämälle, tälle kansalle, joka tässä maassa asuu. Käytännössä se tarkoittaa, että nämä ihmiset on tavalla tai toisella kuitenkin ruokittava, hoidettava ja heille on annettava asunto ja varmasti monta muutakin palvelua. Jos niistä ihmisistä, jotka nyt ovat työttöminä, saataisiin 400 000 ihmistä työhön, Suomen taloudellinen tilanne olisi ylijäämäinen. Me pystyisimme välittömästi lyhentämään tätä 100 miljardin lainaa ihan toisessa tahdissa kuin nämä spekulatiot tällä hetkellä ovat. Miksi tähän ei aseteta todella tällaista tavoitetta, että hyväksymme rakenteellisen työttömyyden mutta muuta emme?

Eilen julkistettiin eräs kirje, jossa Lasse Laatonen, työnantajapuolen merkittävä neuvottelija, esitteli, kuinka hyvä järjestelmä meillä on. Tätä kuitenkin ei käytetä missään muussa maassa sellaisena kuin se Suomessa on, ja en ole huomannut myöskään, että työntekijäjärjestöt olisivat ryhtyneet kovin merkittäviin ponnisteluihin viedä tätä muihin maihin. Meidän kilpailijamaissamme tätä on purettu. Saksa purki tämän parikymmentä vuotta sitten ja sai työmarkkinansa toimimaan, sai talouselämänsä toimimaan ja on talouselämässä merkittävä veturi ja varmasti merkittävin Euroopan veturi. Me hyväksymme tämän kuin voisimme pitää sitä saavutettuna etuna tai sellaisena, jolle ei voi mitään tehdä. Todellisuudessa työmarkkinoita ei ole. Työn antamisen kynnys on noussut ihan moninkertaiseksi viimeisen 40 vuoden aikana. Myös työntekijän kannalta on tietyissä tilanteissa suunnilleen sama, ottaako työtä vastaan, ja monessa tapauksessa hän saa saman verran etuisuuksia palkkana kuin hän saa muuten tulonsiirtoina, jolloin moni ihminen ajattelee, että miksi tekisin töitä.

Suomi on vakaviin ongelmiin joutunut, niiden puristukseen, eikä näytä olevan sellaista joukkoa eduskunnassa eikä hallituksessa, joka aidosti uskaltaisi ryhtyä tätä merkittävintä taakkaa, joka rasittaa Suomen kansaa, purkamaan. Tämä on paha epäkohta.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

16.53 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Vielä veteraanasiaa.

Tilanne on se, että vieläkin kunnat palauttavat osan kuntoutusrahoista, kun veteraaneja ei ole saatu kiinni. Siihen pitää panostaa ja hakea heidät tai viedä tämä tieto heille kotiin. Siihen henkilökuntaan pitää panostaa, joka tämän tekee. Koska rahoja palautetaan, niitä ei sitten myönnetä taas vastaavasti tarpeeksi. Se vaje on suuri, ja veteraanijärjestöt kaikki ovat sen esittäneet. Heidän keski-ikänsä on tällä hetkellä vajaat 93 vuotta. Se tarkoittaa sitä, että tämä haattaprosenttiaste on ihan turha jo niin iäkkäille ihmisille. Ei pitäisi olla mitään esteitä palvelujen saamiseen enää.

Aivan kuten edustaja Lehti tässä esitti, niin myös oma isäni oli sodassa, ja sen takia tämä asia on hyvin läheinen myös. Monen isoisä on ollut sodassa, niin että minä uskon, että varmaan jokainen ajattelee asioista positiivisesti, mutta se jotenkin vieläkin loukkaa, että 60-, 70-, 80-luvulla vielä sanottiin todella näille henkilöille, jotka siellä rintamalla olivat, että mitäs sinne menitte. Osa poliitikoistakin jopa on sanonut näin. Mutta ne asiat ovat muuttuneet ja he ovat ottaneet sanojaan takaisin, mikä on hyvä.

Kiitos myös edustaja Heinospelä positiivisesta suhtautumisesta tähän lakialoitteeseen. Sen jo huomasi, että edustaja Kiviranta oli jo käynyt laittamassa oman nimensä siihen, niin että kiitos paljon.

16.54 Ben Zyskovicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Sarkkiselle on myönnettävä, että en tunne yksityiskohtia siitä esityksestä, jonka puheenvuorossanne esittelitte, mutta käsitykseni on, että jos opiskelijat olisivat edelleen olleet erillisen asumislisäjärjestelmän piirissä verrattuna siihen, että he ovat nyt tulleet yleisen asumistuen piiriin, niin opiskelijat olisivat saaneet miljoonia euroja vähemmän kuin mitä nyt saavat, kun he siirtyvät yleisen asumistuen piiriin ja esimerkiksi kesäkuukausiltakin maksetaan asumistukea toisin kuin vanhassa järjestelmässä.

Sitten edustaja Marinin puhe siitä, että asumisen tuet eivät korota vuokria: Minäkin olen näitä tutkimuksia nähnyt ja myös lukenut niissä olevista rajoitteista. On aivan selvää, että kysyntä ja tarjonta vaikuttavat erittäin keskeisesti vuokrien tasoon, mutta käsitys siitä, että kun me maksamme noin 2 miljardia veronmaksajien rahaa asumistukena, tämä ei vaikuttaisi yleiseen vuokratasoon, on minun mielestäni aivan pöyristyttävä. Sen verran minä olen kapitalismista ollut ymmärtävinäni, että jos 2 miljardilla vuositasolla tuemme vuokralaisten vuokranmaksukykyä, niin se totta kai vaikuttaa vuokriin. Olen lukenut useiden vuokralaisten haastatteluja, joissa he sanovat, että ei tämä asumistuki heitä auta, tähän auttaa vain Satoa tai Kojamoa tai sitä, kenen kämpässä nyt milloinkin asuvat.

Edustaja Lehti toi esiin isoa kuvaa, ja siitä on hyvä muistuttaa. Kuitenkin korostan sitä, että niissä puitteissa, missä tänä päivänä Suomen talouspolitiikkaa käytännössä tehdään, hallitus on tehnyt oikeita ratkaisuja. Jos tämä vihreiden ja muun vasemmiston veronkiristyslinja olisi voittanut, niin ei oltaisi näin hyvässä tilanteessa. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelun tässä vaiheessa minä myönnän puheenvuoron niille, jotka ovat täällä pitkään odottaneet varsinaista puheenvuoroa, ja vasta sen jälkeen sitten käymme myöhemmin debatin.

16.57 Veera Ruoho kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos hallitukselle vuoden 2017 toisesta lisätalousarvioesityksestä. Tästä talouden myönteisestä kehityksestä huolimatta

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

meillä talous jää edelleen alijäämäiseksi tämän vuosikymmenen loppuun saakka, ja väestön ikääntymisestä johtuen Suomen rahoitusaseman tulisi olla 2020 alkaen reilusti ylijäämäinen. Halusin tämän muistuttaa.

16.58 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz aloitti äskeisen puheenvuoron sanomalla, että ei ole tutustunut asian yksityiskohtiin, mutta kommentoi silti. Tämä osa-asunnon normin kautta erityisesti soluasunnoissa asuviin opiskelijoihin iskevä kimp-pa-asujien asumistukien leikkaus on epäoikeudenmukainen, siitä ei pääse mihinkään pois. Tämä on todella huono uudistus, jota on vaikea selittää asumistukimenojen nousulla. Onko tämä sitä kokoomuslaista uudistamispolitiikkaa, joka on näin eriarvoistavaa?

Ja vielä semmoinen, että jos vihreät olisivat olleet hallituksessa, olisimme uudistaneet taloutta, leikanneet tehostumista yritystuista, uudistaneet perhevapaita, keskittyneet kun-nianhimoiseen koulutus- ja tutkimuspolitiikkaan ja pitäneet huolen siitä, että talouspoli-tiikka ei ole epäoikeudenmukainen.

16.59 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiczille on pakko todeta asu-mistukiin liittyen, että ennen kaikkea huokioavat nostaneet muut syyt, esimerkiksi se, että kasvavilla kaupunkiseuduilla asuntoja ei olla rakennettu tarpeeksi [Timo Heinonen: Nythän niitä rakennetaan!] ja asuntojen rakentaminen on ollut sillä tavalla epätasa-arvoista, että kohtuuhintaisia koteja ei olla rakennettu tarpeeksi sellaisille sijainneille, joita ihmiset kipeästi kaipaavat, ja tämä ennen muuta on johtanut vuokrien nousuun. Siis se, että meillä on liian vähän asuntoja, jotka ovat kohtuuhintaisia ja joihin ihmisillä on varaa, si-jainneilla, joissa ihmiset oikeasti asuvat ja joihin ihmiset oikeasti sijoittuvat, ennen kaik-kea nostaa vuokria, ei se, että meillä on asumistukijärjestelmä. Vaikkakin varmasti myös asumistukijärjestelmässä on korjaamista, en puhuisi tästä ikään kuin syynä siihen, että vuokrat ovat nousseet, koska meillä on tutkimusta siitä, että näin ei ole, vaan nämä muut syyt vaikuttavat huomattavasti enemmän.

Sitten mitä tulee tähän opiskelijoiden asemaan esimerkiksi nyt näiden uusien asumistu-kiesitysten puitteissa, jotka siis heikentävät kimpakämpissä asuvien opiskelijoiden ase-maa, mikä on aivan järjetöntä myös tämän vaikean vuokramarkkinatilanteen vuoksi, niin onhan se nyt ihan älytöntä, että me siirrämme opiskelijoita asumaan entistä enemmän yk-siöihin, kun kimpakämpät olisivat ratkaisu myös vaikeaan asuntotilanteeseen. Ja jos olet-te lukeneet tänään Helsingin Sanomia, niin siellä ollaan todettu, että itse asiassa opiskelijat ovat yksi ryhmä, jonka asema on heikentynyt paitsi tällä hallituskaudella myös edellisellä hallituskaudella. Eli opiskelijoiden näkökulmasta se politiikka, jota pidemmänkin aikaa ol-laan harjoitettu ja jota tämä hallitus nyt tekee, jota se jatkaa, näyttää epäoikeudenmu-kaisena. Eli esimerkiksi opiskelijoiden toimeentulosta hallitus on leikannut todella merkit-tävän osan, kun se leikkasi opintorahaa niinkin merkittävästi kuin lähes [Puhemies koput-taa] 30 prosentilla. Eli kyllä minä olen huolissani opiskelijoiden toimeentulosta. Toivotta-vasti... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

17.01 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Myönnän edelleen, että en ole tähän kimpakämpäasiaan perehtynyt, enkä sitä kohtaa erikseen kommentoi, vaan totean, että käsitykseni mukaan — ja voitte korjata, jos tämä käsitys on väärä — opiskelijoiden koko-naishyöty siitä, että he siirtyvät erillisestä opintotuen asumislisäjärjestelmästä yleisen asu-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

mistuen piiriin, on plussamerkkinen. Tämä käsitys minulla on, mutta korjataan, jos olen väärässä.

Edustaja Yanar, mitä tulee sitten vihreiden politiikkaan, niin toden totta teidän linjanne tällä vaalikaudella on ollut se, että te vastustatte käytännössä kaikkia säästöjä [Satu Hassi: Me ollaan esitetty monia säästöjä!] ja sen sijaan te esitätte kaikenlaisia veronkiristyksiä. Myös osa näistä, mitä kutsutte yritystuiksi, on siis veronkiristyksiä. Ja vaikka tällainen kontrafaktuaalinen arvio on vähän vaikeata ja tapahtumattomilla tapahtumilla spekulointi on tietysti tässä suhteessa mahdotonta todistaa suuntaan tai toiseen, niin minä uskon ja uskallan väittää, että jos tämä hallitus ei olisi noudattanut tätä politiikkaa, jossa on pidetty tiukkaa menokuria ja veronkevennyksillä tuettu työntekeä ja yrittäjyyttä, vaan olisi noudatettu teidän politiikkaanne, jossa veronkiristyksillä lyödään työntekeä ja yrittäjyyttä päähän ja kaikkia menoja vain lisätään eikä mitään menoja pyritä vähentämään, niin taloudelliset tulokset olisivat olleet erittäin paljon huonompia kuin ne, mistä nyt saamme nauttia, vaikka — vielä kerran myönnän — tämä talouskasvu ei tietystikään ole yksin hallituksen ansiota.

Ja edustaja Marin, teille vastaan näistä asumiskustannuksista, että on ihan selvää, että kysyntä ja tarjonta vaikuttaa keskeisesti vuokriin, mutta edelleen olen vakaasti sitä mieltä, [Puhemies koputtaa] että asumistuella on oma osuutensa siinä, mihin vuokrataso asettuu.

17.03 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Käydään taas kerran läpi seurauksia opiskelijoiden siirtämisestä yleisen asumistuen piiriin. Yksi syy, minkä takia on ongelmallista arvioida seurauksia, on se, että ne ovat olleet erilaisia erilaisten opiskelijoiden kohdalla. Tarkistin vielä uudestaan Suomen ylioppilaskuntien liiton julkaisemat tiedot, joiden mukaan asumisen tuki säilyy nykyisellään tai nousee noin 120 000 opiskelijalla ja keskimäärin nousee 59 euroa, mikä siis on vähemmän kuin mitä keskimäärin leikattiin per opiskelija, kun opintotuen opintorahaa leikattiin. Silloin se leikkaus oli lähemmäksi 90 euroa kuussa per opiskelija. Noin 40 000 opiskelijaa menettää asumisen tuen kokonaan, menetti tämän uudistuksen myötä. Heihin kohdistuvat siis sekä opintorahan leikkaus että asumisen tuen menetys kokonaisuudessaan. [Puhemies koputtaa] Noin 70 000 opiskelijalla asumisen tuki heikkenee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset kansanedustajat! Ilmoitan, että Italian presidentti Sergio Mattarella seurueineen on saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta toivotan arvot vieraat tervetulleeksi tähän taloon, eduskuntaan. [Suosionosoituksia]

17.04 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on puhuttu asuntotuotannosta ja asuntopulasta. On totta, että asuntojen hinnat nousevat. Vuokrat nousevat silloin, jos asuntoja ei ole riittämiin. Mutta onneksi nyt tämän hallituksen aikana asuntotuotantoa on pystytty lisäämään. Maankäyttö, asuminen ja liikenne — MAL-sopimukset — on päivitetty. Niitä on tehty myös kasvukäytävälle. Valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristö-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

jaostossa on hyvin tullut esille, että tämä MAL-sopimusten päivittäminen on lisännyt tonttitarjontaa. Tonttitarjonta on parantunut, näin on saatu rakentamista liikkeelle.

Samaan aikaan yksi keskeinen sääntelyn purun kohde on ollut rakentaminen, ja se näkyy myös tässä. Kaavoitusta on helpotettu, mutta myös rakentamisen turhaa sääntelyä on purettu, ja se on helpottanut tilannetta. [Ben Zyskowiec: Sitäkään vihreät ei olisi tehnyt!] Nyt rakennetaan poikkeuksellisen paljon vuokra-asuntoja ja poikkeuksellisen paljon pieniä asuntoja, ja se helpottaa nimenomaan nyt asuntotilannetta kasvualueilla, Ruuhka-Suomessa, missä on paljon opiskelijoita ja nuoria.

Aiempina vuosina meillä on rakennettu asuntoja noin 30 000 yhteensä. Siinä ovat olleet kerrostalot, omakotitalot ja rivitalot. Nyt olemme 40 000:ssa, jopa yli sen menossa, ja tässä itse asiassa aivan tuoreessa kaaviossa näkyy kaksi kohtaa selkeästi: siinä näkyy asuntoministeri Jan Vapaavuoren aika, jolloin rakennettiin paljon asuntoja, ja siinä näkyy nykyisen asuntoministeri Tiilikaisen aika, jolloin myös rakennetaan paljon asuntoja. Tämän tyyppistä buumia ei ole ollut vuosikymmeniin, ja hyvä, että nyt näitä asuntoja saadaan sinne, missä niitä tarvitaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, tässä varsinaisia puheenvuoroja on pyydetty vielä: edustajat Hassi, Paloniemi, Marin, Räsänen ja Andersson. Jos sitten näiden jälkeen vielä on aihetta debattiin, käydään lyhyt debatti sen jälkeen.

17.07 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! En ole aivan varma, ehdinkö sanoa tämän kahdessa minuutissa, siksi nousin tänne pönttöön.

Ensinnäkin tästä opiskelijoiden asumistuesta. Edustaja Andersson tässä jo selvittikin sitä, että edustaja Zyskowiec on osittain oikeassa. Isolle osalle opiskelijoita hiljattain tehty muutos on nostanut asumistukea, mutta on myöskin merkittäviä opiskelijaryhmiä, joilta se on vienyt asumistuen kokonaan pois tai sitten heikentänyt sitä. Ympäristövaliokunta, joka oli mietintövaliokunta tässä asumistuen muutosasiassa, kiinnitti huomiota juuri tähän kimppekämpääsumiseen ja totesi, että ruokakunnan käsitettä pitäisi selventää, jotta asumistuki ei johda siihen, että ihmisille, jotka olisivat valmiit jakamaan asunnon — joita on opiskelijoiden lisäksi muitakin — tekee asumistuen rakenne tämän mahdottomaksi.

Meillähän ruokakunta on perinteisesti tarkoittanut suunnilleen samaa asiaa kuin perhe, ja laissa puhutaan "pysyvästi yhdessä asuvista ihmisistä". Tämä on totuttu muun muassa Kelassa tulkitsemaan siten, että ihmiset, jotka asuvat yhdessä, vaikka se yhdessä asuminen olisi sidottu tiettyyn asuntoon, tulkitaan yhdeksi ruokakunnaksi, jos näillä ihmisillä ei ole erillistä vuokrasopimusta. Perheet ovat kuitenkin ihmisryhmiä, jotka asuvat yhdessä normaalisti myöskin muuttaessaan asunnosta toiseen. Kuten esimerkiksi edustaja Marin tässä jo totesi, ei ole mitään järkeä siinä, että yhteiskunnan tukien rakenne pakottaa ihmisiä haakeutumaan yksiöihin. Mielestäni ei myöskään ole kohtuullista, että se, tulkitaanko ihmiset yhdessä asuviksi eli ruokakunnaksi, riippuu siitä, löytyykö joku vuokranantaja, joka suostuu tekemään jokaisen asukkaan kanssa erillisen vuokrasopimuksen. Nämä vuokralaiset-han ovat usein puun ja kuoren välissä. Heidän kannaltaan olisi edullista tehdä vuokrasopimus jokaiselle erikseen, mutta taas vuokranantajan kannalta on edullisempaa, että on vain yksi vuokrasopimus ja yksi päävuokralainen. Toivottavasti tämä nyt selvensi tätä asumistukiasiaa.

Ja sitten kun tässä on tullut aika paljon piikittelyä vihreiden suuntaan, niin haluaisin nyt vain todeta, että me olemme ensimmäinen eduskuntaryhmä, joka jo 80-luvun lopulla aloit-

ti sen, että me julkistimme aina ollessamme oppositiossa oman vaihtoehtobudjettimme, jossa oli näytetty se, mistä otamme rahat kompensoimaan ne menolisäysehdotukset, joita esitämme. Me olemme siis aloittaneet sen käytännön, josta on tullut sittemmin vakiintunut asia, että ylipäättänsä oppositioryhmät julkistavat oman varjobudjettinsa. Erinomainen uudistus, joka on tapahtunut 2000-luvun puolella, on se, että on käytettävissä eduskunnan tietopalvelu tarkistamaan näitä laskelmia. Mutta myös tänä vuonna vihreä eduskuntaryhmä tulee julkistamaan oman vaihtoehtobudjettinsa, ja se tulee, kuten aina ennenkin, olemaan sellainen vaihtoehtobudjetti, josta näkyy selvästi, mihin me käyttäisimme rahaa enemmän kuin hallitus esittää ja mistä ne rahat otetaan, ja jonka taustalaskelmat on eduskunnan tietopalvelussa tarkistettu. [Ben Zyskowitz: Ja joka sisältää paljon veronkiristyksiä!]

17.11 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! Muutama sana veteraaneista. Onneksi veteraanien kuntoutus- ja kotipalvelumäärärahoja on vuosien mittaan lisätty. Se on erittäin tärkeä asia, ja tietenkin pitää huolehtia edelleen, että nuo rahat riittävät. Mutta minä haluaisin sanoa — kun edustaja Elomaa totesi, että rahoja jää paljon käyttämättä — että muistutan, että eri kunnissa tilanne on hyvin erilainen ja tämä tilanne ei ole enää niin paha tässä mielessä kuin joitakin vuosia sitten. Tiedän sen, kun istun tuolla rintamaveteraanien neuvottelukunnassa ja muun muassa tätä asiaa siellä on pohdittu. Mutta haluan sanoa, että tässä tapauksessa palveluohjausta pitää kunnissa tehostaa. On kuntien asia löytää nämä palveluja tarvitsevat veteraanit. Ja mitä he itse haluavat? He haluavat, että omaisia pääsisi mukaan heidän palvelusuunnitelmansa tekemiseen, koska veteraanit ja heidän omaisensa tietävät parhaiten, minkä tyyppisiä palveluita veteraanit tänä päivänä tarvitsevat.

17.12 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää sekä edustaja Hassia että edustaja Anderssonia hyvistä puheenvuoroista. Toivottavasti nämäkin selvensivät edustaja Zyskowitzille sitä, mistä on kysymys. Mutta jotta tämä kimppa-asumisasiä ja ne ongelmat, joita tähän asumistukiesitykseen liittyy, teille selviäisivät, niin välitin teille Suomen ylioppilaskuntien liiton viime viikolla lähettämän tiedotteen aiheesta. Ja varmasti liiton puheenjohtaja Riina Lumme tai sosiaalipoliittinen asiantuntija Silja Silvasti voi kertoa teille lisätietoa tästä asiasta, jos jotain kysyttävää vielä herää. Tämä on huoli, joka on Suomen ylioppilaskuntien liitolle ja opiskelijoille tällä hetkellä mielen päällä oleva asia, ja toivottavasti tätä hallituksen esitystä saadaan järkevöitettyä niin, että emme aja pienituloisia opiskelijoita entistä syvempään ahdinkoon.

Mutta mitä tulee edustaja Heinosen puheenvuoroon, olen samaa mieltä siitä, että on erinomaista, että monilla kasvavilla kaupunkiseuduilla ja monissa kaupungeissa tehdään tällä hetkellä sellaista politiikkaa, joka on lisännyt asuntotuotantoa ja nimenomaan sellaisille sijainneille, jotka ovat kysyttyjä ja jotka ovat asuntopolitiikan näkökulmasta järkeviä. Esimerkiksi Tampereella Tampereen kaupunginvaltuuston päättämä raitioliikennehanke eli se, että kaupunkiin rakennetaan raitiotie, tukee meidän asuntotuotantoamme Tampereella merkittävästi. Me voimme yhdistää siinä niin joukkoliikenteen kuin maankäytön ja asuntopolitiikan tehokkaalla tavalla yhteen ja tätä kautta saada sitten ihmisille niitä kohtuuhintaisia koteja hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle ja näin kestävästä kaupunkikehityksestä laajemminkin tuettua — eli sitä, että kun ihmisiä muuttaa kasvaville kaupunkiseuduille, niin tämä kasvu pystytään ottamaan mahdollisimman kestävästi haltuun. Kaupungeissa tehdään tällä hetkellä hyvää politiikkaa, ja sitä kannattaa ehdottomasti tukea.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

17.14 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Toistan siis taas kerran ennen kuin hallituspuolueiden edustajat taas kerran pääsevät ääneen: On siis mahdollista, että on yksittäisiä yksin asuvia opiskelijoita, jotka ovat hyötynet kokonaisuudessaan taloudellisesti tästä siirrosta yleisen asumistuen piiriin, mutta silloin kyse on siis yksin asuvista henkilöistä, joilla todennäköisesti on melko iso asunto, luultavasti pääkaupunkiseudulla. Kun tarkastelee niiden päälle 120 000 opiskelijan tilannetta, jotka siis hyötывät tästä uudistuksesta, asumisen tuki on Kelankin arvion mukaan parantunut keskimäärin 59 euroa kuussa, joka siis on vähemmän kuin mitä opintorahan leikkaus kuukausittaisena tuen menetyksenä tarkoittaa opiskelijoille. Se oli lähemmäs 90 euroa.

Osa-asunnon normin palauttaminen asumistukeen on epäreilu ja huono esitys kahdesta syystä. Ensinnäkin se heikentää pienissä asunnoissa asuvien opiskelijoiden toimeentuloa, eli arvioidaan, että tämä leikkaus olisi Helsingissä päälle 80 euroa — eli siis enemmän kuin mitä keskimäärin opiskelijat ovat hyötynet tästä siirrosta — ja muilla isoilla yliopistopaikkakunnilla päälle 60 euroa eli edelleen enemmän kuin mitä opiskelijat keskimäärin ovat hyötynet tästä siirrosta yleisen asumistuen piiriin. Ennen kaikkea tämä esitys on järjetön sen takia, että se tosiaan heikentää asemaa niin kimppakämpissä asuvien opiskelijoiden kohdalla kuin alle 20 neliön pienissä asunnoissa asuvien opiskelijoiden kohdalla. Eli tämä muutos siis kannustaa opiskelijat muuttamaan suurempiin yksioihin isoissa kaupungeissa, ja se tarkoittaa tosiaan silloin sitä, että meillä asumistukimenot tämän muutoksen seurauksena hyvin todennäköisesti kasvavat.

17.16 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Olen saanut STM:stä tosiaan tietoa tästä asumistukeen liittyvästä muutoksesta, ja todellakin esimerkiksi Helsingissä noin 15 neliön asunnon hyväksyttävä asumismeno nyt olisi tässä muutoksessa... anteeksi, osa-asunnoissa tämä maksimituki on jatkossa 324 euroa, kun aikaisemmin opiskelija on voinut saada opintotuessa asumislisää sen 200 euroa. Vantaalla tämä maksimituki on jatkossa noin 315 euroa, kun tosiaan se on ollut 200 euroa suurin piirtein, mitä opiskelija on aikaisemmin saanut.

On totta, että opintorahaa leikataan, se on totta, se on yksi säästötoimenpide tässä säästökurimuksessa, jota on jouduttu tekemään. [Li Andersson: 120 miljoonaa!] Mutta niin kuin totesitte itsekin aikaisemmin, edustaja Andersson, suurin osa opiskelijoista on voittanut tässä yleiseen asumistukeen siirtymisessä. [Sari Sarkomaa: Sitä ei ole kukaan kieltänyt!] Nimenomaan pienituloiset ja korkeaa vuokraa maksavat opiskelijat erityisesti — varsinkin suurissa kaupungeissa mutta myös esimerkiksi ammattikorkeapaikkakunnilla — ovat olleet voittajia tässä yleisen asumistuen muutoksessa.

Tässä yhteydessä on nimenomaan ollut oikein, täysin oikeudenmukaista, että se tuki, minkä jaamme valtiolta tähän opiskelijoiden asumisen tukemiseen, on nimenomaan kohdistettu nyt pienituloisille, koska tulot lasketaan nyt jatkossa tässä yleisen asumistuen piirissä. On oikein, että niille, joilla on omia tuloja ennestään selvästi enemmän, tai esimerkiksi pariskunnille, joissa toisella puolisoilla on paljon tuloja, ei makseta sitä tukea niin paljon, vaan nimenomaan se käytössä oleva tuki on kohdistettu oikeudenmukaisesti pienituloisemmille opiskelijoille jatkossa. Tämä on oikein, että ei ole mitään automaattilistää. On voinut olla tulot vaikka 100 000 vuodessa opiskelijalla. Meillä on siis myös hyvätulaisia opiskelijoita olemassa. On myös hyvä tämä tunnustaa.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Räsänen, ja sen jälkeen, jos on aihetta, edetään sitten minuutin mittaisin debattipuheenvuoroin.

17.18 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Jarvan puheenvuoroon: kun sitä kuunteli, tuli sellainen olo, että tässä nyt hallituksen toimenpiteiden johdosta jotenkin pienituloisimmat opiskelijat olisivat sitten voittajien puolella. Mutta kun katsoo esimerkiksi tänään julkistettua selvitystä, jonka Nordean ekonomisti Kärkkäinen on tehnyt, hän toteaa aika yksiselitteisesti, että nimenomaisesti tästä hallituksen talouspolitiikasta eniten kärsivät juuri ne pienituloisimmat opiskelijat, joiden tulot vuositasona laskevat vajaat nelisen prosenttia eli sellaiset 279 euroa. Elikkä se tästä, että tässä nyt jotenkin hallitus pienituloisia opiskelijoita puolustaa.

Muutenkin hallituksen opintososiaalisia etuuksia koskevat leikkaukset ovat olleet vähän tämmöistä hullunkurista peiton jatkoa, niin kuin olemme täällä jo kuulleet. Ensin opintotuesta otetaan lähes 90 euroa pois, sen jälkeen osalle opiskelijoista palautetaan sitten yleisenä asumistukena vähän enemmän, mutta erittäin suuri osa siellä häviää nyt, kun tämä asumistukipäätös tehtiin näin, ja tämä johtaa juuri siihen, että opiskelijan kannattaa muuttaa pienemmästä soluasunnosta sitten esimerkiksi isompaan yksioön, jolloin kokonaisuudessaan meidän yleiset asumistukimenot kasvavat. Silloin täytyy kyllä kysyä, mikä ihmeen järki tässä taustalla on, mutta kun hallituksen puheenvuoroja kuuntelee ja nyt tätä kuiskuttelua, niin varmaan sieltä kohta joku nousee kertomaan, mikä järki tässä on, kun tosiasiaa muistetaan se, että näillä hallituksen päätöksillä nimenomaisesti kaikista pienituloisimmat opiskelijat häviävät.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt debattivaihe.

17.20 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistan vielä kerran, että jos hyötyjät — siis ne opiskelijat, jotka ovat hyöttyneet taloudellisesti — ovat hyöttyneet keskimäärin 59 euroa kuukaudessa, niin kun sen jälkeen opintorahan leikkaus oli noin 90 euroa kuukaudessa per opiskelija, niin ei se nyt kovin ruusuiselta näytä tämä kokonaisuus niiden pienituloisten opiskelijoiden näkökulmasta. Lisäksi itse kannan huolta opiskelijapariskunnista, siis niistä, jotka kokonaan nyt menettivät oikeuden asumistukeen tämän muutoksen seurauksena. Meillä on paljon pienipalkkaisia ruokakuntia myöskin, joista nyt oletetaan toisen osapuolen elättävän opiskelevaa osapuolta.

17.21 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, 59 voi olla se keskimääräinen summa, mutta ketkä ovat voittajia siellä toisessa päässä? Ne ovat pienituloiset opiskelijat. Koska tulot vaikuttavat nyt tähän yleisen asumistuen puitteissa sekä myös niillä pariskunnilla ja yksin asuvilla, niin eikö ole oikein, että jos pariskunnan yhteiset tulot menevät tietyn tulorajan yli niin kuin koko yleisessä asumistukijärjestelmässä, sitä valtion tukea tulee vähemmän siihen asumisen tukemiseen? Tämä on se yleisen asumistuen järjestelmä, jota opiskelijajärjestöt ovat täysin yksimielisesti tukeneet. Sitten myöskin on erilaisia arvioita siitä, miten tämä on vaikuttanut tulotasoihin. Nyt olemme pyytäneet eduskunnan tietopalvelulta nämä tiedot, miten nämä ovat eri tulotasoihin vaikuttaneet opiskelijoilla. Täältä sitten saamme sen faktan ja voimme sen jälkeen käydä tätä keskustelua ja näitä vääriä mielikuvia saada sitten poistettua.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

17.22 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jarva nyt selkeästi valikoi niitä hallituksen päätöksiä, mistä hän haluaa puhua, eikä halua katsoa sitä kokonaiskuvaan, [Marisanna Jarvan välihuuto] joka opiskelijoiden näkökulmasta kuitenkin on se oleellinen. Tämän hallituksen aikana on tehty merkittäviä heikennyksiä opiskelijoiden toimeentuloon, joista kaikkein merkittävin on nimenomaan tämä opintorahan heikennys, ja ollaan siirrytty entistä enemmän lainapainotteiseen opiskeluun näiden päätösten seurauksena. Toinen kokonaisuus liittyy tähän asumistukeen. On totta, että osa opiskelijoista on tähän yleisen asumistuen piiriin siirtymisestä hyötynyt, mutta on myös opiskelijaryhmiä, jotka ovat siitä siirtymästä kärsineet, ja tämä on ihan yhtä lailla todellisuutta näille ihmisille.

Myös se, että pienituloisten opiskelijoiden asema kokonaisuudessaan olisi ikään kuin parantunut — päinvastoin: juuri nyt tulleiden selvitysten mukaan kaikkein pienituloisimpien opiskelijoiden asema ja toimeentulo on heikentynyt, myös tämän hallituksen politiikan seurauksena mutta myös [Puhemies koputtaa] pidemmällä aikavälillä.

17.23 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän kokonaiskuvaan ja tähän, miten hallituksen päätökset sitten eri tuloluokissa kohtelevat eri ihmisiä. On hienoa, että eduskunnan tietopalvelulta on taas tilattu uusia laskelmia. Luultavasti ne uudetkin laskelmat ovat samanlaisia kuin ne vanhemmat laskelmat, joita esimerkiksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on tilannut, joissa aika hyvin on näytetty kyllä toteen nämä tulojakovaikutukset, joita tällä hallituksen politiikalla on.

Palaisin vielä tähän ekonomisti Kärkkäisen tänään julkistamaan selvitykseen, jossa ihan yksiselitteisesti todettiin, että todella kaikista pienituloisimmat opiskelijat ovat kärsineet kaikista eniten tästä hallituksen politiikasta. Jos pystytään osoittamaan, että vuositasolla semmoisen 280 euroa he menettävät, niin nyt en kyllä ihan käsitä, kun edustaja Jarva viittaa täällä siihen, että muka kaikista pienituloisimmat olisivat jotenkin voittaneet tässä. [Sari Sarkomaa: Hän puhui asumistuen muutoksista!] Oletteko te sitä mieltä, että ekonomisti Kärkkäisen selvitys on virheellinen? Onko siinä jätetty joitain asioita sitten selvittämättä, kun se kertoo [Puhemies koputtaa] ihan toista kuin edustaja Jarva täällä salissa?

17.24 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tehdä selväksi, että opiskelijajärjestöt toivat esiin myöskin huolia liittyen opiskelijoiden siirtämiseen yleisen asumistuen piiriin. Muun muassa ammattikorkeakouluopiskelijoiden edunvalvontajärjestö Samok toi hyvin selvästi esille sen, että he ovat huolissaan siitä, miten tämä vaikuttaa muun muassa niihin 40 000 opiskelijaan, jotka menettävät oikeuden asumisen tukeen kokonaisuudessaan. Sitten haluan myöskin muistuttaa hallituspuolueiden edustajia siitä, että opiskelijoiden siirto yleisen asumistuen piiriin rahoitettiin leikkaamalla yleistä asumistukea kaikilta muilta tuensaajilta, mikä kyllä kertoo paljon siitä, miten sitoutunut tämä hallitus on tekemään oikeudenmukaista tulonjakopolitiikkaa tai huolehtimaan pienituloisten suomalaisten pärjäämisestä.

17.25 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä luen nyt ensimmäistä kertaa tätä Kärkkäisen selvitystä. En ollut tosiaan tähän ehtinyt vielä perehtyä, kun tästä kuulin juuri, mutta aika mielenkiintoista, kun täällä pienituloisista opiskelijoista puhutaan, ketkä olisivat muka hävinneet eniten: tässäkin viitataan edelleen, niin kuin esimerkiksi edustaja Marinin puheenvuorossa, pelkästään opintorahan leikkaukseen tässä yhteydessä. Se on kummallista. Jos opintotuen muihin osiin tehdään parannuksia ja yhdes-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

tä osasta tehdään leikkaus ja jos se kokonaisuus on positiivinen, niin en ymmärrä, miten siitä voi saada negatiivisen, jos ihmisen tilille tuleva raha lisääntyy. Esimerkiksi nyt elokuun alusta lähtien, kun tämä muutos tehtiin, tosiaan pienituloisten opiskelijoitten tuki valtiolta — opintotuki plus tämä asumistuki — lisää käytettävissä olevia rahoja nimenomaan pienituloisille.

Myöskin siitä opintolainasta kun keskustellaan, niin sitä ei ole mikään pakko nostaa. Myös sitä saa enemmän, mutta tämä laskelma on tehty ilman tätä opintolainan osuutta. [Puhemies koputtaa] On todella tärkeää, että me saamme tästä nyt aidot laskelmat. [Puhemies koputtaa] Kaiken kaikkiaan tuen myös sosiaaliturvan uudistusta kokonaan muutenkin, että päästäisiin tästä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

17.26 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puhun nyt silmävarmuudella, minkä tietämättömyys ainakin yksityiskohdista pystyy antamaan.

Sehän on fakta, että opintotukea, tarkemmin sanottuna opintorahaa, on leikattu tuntuvasti, kukaan ei sitä kiistä. [Li Andersson: 120 miljoonaa!] Itse olen ymmärtänyt niin, että eri ratkaisuna on sitten päätetty, että opiskelijat siirretään yleisen asumistuen piiriin. Tätä minun käsittääkseni voi verrata siihen, että heitä ei olisi siirretty, mutta se opintorahan leikkaushan oli fakta, ja olen ymmärtänyt, että kun heidät siirretään opiskelijoiden asumislisän piiristä yleisen asumistuen piiriin, niin veronmaksajien rahaa käytetään aiempaa enemmän opiskelijoiden asumisen tukemiseen.

Mitä tulee perheellisiin opiskelijoihin — toinen tienaa, toinen opiskelee — minä olen niin vanhanaikainen, että minä ajattelen, että niitä rahoja ei ole tarkoitettu pelkästään hänelle itselleen, joka tienaa rahat, vaan myös hänen perheensä toimeentuloon. [Li Andersson: Se on tosiaan aika vanhanaikaista!]

17.27 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen samaa mieltä kuin edustaja Zyskowitz, että perheen kokonaisuus ratkaisee ja se, joka tienaa siinä vaiheessa kun toinen opiskelee, maksaa myös sen opiskelijan menoja niin paljon kuin pystyy. Kansallisesti voisi sanoa, että opintoajat ovat kiusallisen pitkiä myös sen opintojen suorittajan kannalta. Hän pääsee työmarkkinoille hitaasti, ja kansainvälisessä kilpailussa hänellä on työvuosia vähemmän, hän jää helposti kakkos- tai kolmossijalle. Ihmettelen, että opintojärjestöt eivät kiinnitä huomiota siihen, että yliopistojen pääsykokeet ynnä muut vievät aikaa, kun monissa maissa valinta tehdään suoraan ylioppilastutkinnolla, jolloin sitten helposti päästään yhtä vuotta nopeampaan valmistumisaikaankin.

17.28 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Marin syytti keskustalaisia kansanedustajia, että he kertovat vain osatotuuden — niin edustaja Marinkin näyttää tekevän. Hän ei kertonut lainkaan sitä, että tämä hallitus lisää perheellisille opiskelijoille opintotukea. Huoltajakorotus tulee ensi vuonna, se on 75 euroa, ja se on merkittävä korotus. Edustaja Marin siitä vaiken, mutta me täältä salin oikealta puolelta hallituksesta sen kerromme. Se on tärkeä asia perheellisille opiskelijoille.

17.29 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuvasin tätä kokonaistilannetta opiskelijoiden näkökulmasta. On joitakin hyviä uudistuksia, kuten tämä Heinosen mainitsema, ja myös opiskelijoista osan näkökulmasta tämä yleisen asumistuen piiriin siirtyminen on ollut hyvä asia. Mutta näissä muutoksissa on myös väliinputoajia: on per-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

heellisten opiskelijoiden näkökulmasta joissakin kohdin ongelmallinen esimerkiksi tämä asumistuen muutos, tai sitten esimerkiksi tämän niin sanotun opintotuen kokonaisuuden osalta, johon edustaja Jarva viittasi, on myöskin häviäjiä ja nimenomaan sen opintorahaleikkauksen vuoksi. Ja tässä nyt on ideologinen ero siinä, pitääkö opiskelua kehittää entistä enemmän lainapainotteiseen suuntaan — onko se ikään kuin parannus, että opiskelijoiden annetaan nostaa entistä enemmän lainaa siihen, että he pystyvät käytännössä elämään — vai pitäisikö opintotukea kehittää ennen kaikkea tähän opintorahapainotteiseen suuntaan. Itse olen tämän jälkimmäisen kannalla. Siinä on eroja, nähdäänkö tämä lainapainotteisuus ikään kuin parannuksena vai heikennyksenä. Itse näen sen heikennyksenä.

17.30 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, kun sen verran lyhyitä ovat nämä puheenvuorot, en aikaisemmin itse muistanut tuoda puheenvuorossa tätä esiin, että esimerkiksi juuri perheelliselle opiskelijalle tuli tässä huoltajakorotus nimenomaan tämän yleiseen asumistukeen siirtymisen myötä. Haluttiin huomioida tämä vaje, mikä olisi syntynyt perheellisten opiskelijoitten toimeentulon osalta, [Sari Sarkomaa: Vihdoin ja viimein huoltajakorotus — kiitos, hallitus!] siksi tämä huoltajakorotus haluttiin tähän huomioida. Tämä oli tärkeä lisä.

Tässä puhutaan myös ideologisista eroista. On ideologinen ero myös siinä, onko opintotuki tai vaikka asumisen lisä automaatio, tuloista riippumaton. Asumislisäähän on maksettu, vaikka olisi 100 000 euron tulot, sen asumislisän on aikaisemmin saanut. Nyt yleisessä asumistuessa lasketaan nämä tulot tarkkaan ja koko perhekunnasta, jos on esimerkiksi pariskunnasta kysymys. Ja on kyllä oikein, että pariskunnassa puoliso ottaa vastuuta eikä valtio maksa asumiskustannuksia.

17.31 Tiina Elovaara si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä keskustelu. Kiitän opposition edustajia siitä, että he myös puolustavat opiskelijoiden etua. On tunnustettava tosiasia, että opiskelijoilta myös leikattiin. Mutta toisaalta tosiaan myös parannuksia on tullut. Se, mitä itse kannatan lämpimästi ja mikä saattaa olla tulevaisuudessa vastaus opiskelijoidenkin tilanteeseen, on perustulokokeilu. On erinomainen asia, että hallitus lähtee tätäkin toteuttamaan — ensimmäinen hallitus koskaan Suomessa näin tekee. Eli on hyvä, että meillä on laaja näkökulma sosiaaliturvajärjestelmään. [Simon Elo: Eivät vihreät kyenneet perustuloon!]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten palaamme puhujalistaan.

17.32 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies! Ilmeisesti se, miten olin ymmärtänyt tämän opiskelijoiden asumisen tukemisen, osui oikeaan, koska ainakaan nyt ei kukaan ole siihen nähden esittänyt poikkeavia käsityksiä. Eli jos oikein ymmärrän, niin opiskelijoiden asumista tuetaan tämän siirron ansiosta miljoonilla euroilla vuosittain enemmän kuin mitä vanhassa järjestelmässä asumista olisi tuettu. Tämä ei tee tyhjäksi sitä, että itse opintorahaa on leikattu, kuten puheenvuorossani totesin ja myönsin.

Sitten täällä on käyty hyvin mielenkiintoista keskustelua tästä periaatteellisesta puolesta: onko opiskelijan puolison tulot otettava huomioon, kun arvioidaan hänen asumistukeaan. Kun opiskelijat ovat nyt yleisen asumistukijärjestelmän piirissä, niin puolison tulot vaikuttavat, kuten kaikkien muidenkin kansalaisten kohdalla. Onko tämä sitten väärin? No, varmasti jotkut opiskelijat ja muutkin ovat sitä mieltä, että on se niin väärin, että puolison

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

tulot vaikuttavat. Ilmeisesti heidän ajatuksensa on se, että ne puolison tulot on tarkoitettu hänelle itselleen ja sitten on veronmaksajien asia huolehtia tämän opiskelevan ja tulottoman puolison asumiskuluista. Minä näen asian aivan toisin. Sen työssä käyvän puolison tuloja ei ole tarkoitettu vain hänelle itselleen, niin että hän lomailee niillä rahoilla, käy yksin ravintoloissa syömässä niillä rahoilla ja niin edelleen, vaan ne on tarkoitettu myös hänen lähimmäistensä, kuten hänen puolisonsa, elättämiseen, jos puolisoilla itsellään esimerkiksi opintojen vuoksi ei ole mitään tuloja. Tämä on varmaan vanhanaikainen ajatus, että rahoja ei ole tarkoitettu ihan vain omalle itselleen vaan myös oman itsensä lähimmäisten ja perheen hyväksi. Mutta itse kyllä tämän ajatuksen takana tulen seisomaan myös jatkossa.

17.34 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Aika tärkeää keskustelua käydään nyt siitä periaatteesta, mitkä ne tulot ja mitkä ne menot sitten perhekunnassa ovat. Jokainen perhe itse päättää, miten rahojaan käyttää, mutta jos eletään yhteistä elämää perhekunnassa, niin kumpi periaate on oikein: se, että otetaan myös yhteistä vastuuta niistä asumismenoista ja siitä elämästä yhdessä, vai se, että velvoitetaan, että valtio tulisi tähän maksamaan kustannuksia? Tämä on varmasti ideologinen keskustelu, mitä voidaan käydä vaikka kuinka pitkään, mutta näin se on myös muissa perhekunnissa, enkä ymmärrä, miksi opiskelija olisi tässä asiassa erilaisessa vastuussa siitä yhteisestä elämästä ja kustannustenjaosta.

Mutta isona linjana ja isona tavoitteena myös keskustalla on se, että jatkossa päästäisiin tästä monimutkaisesta tukijärjestelmästä eroon sosiaaliturvan puolella ja saadaan tehtyä kattava, iso sosiaaliturvauudistus, missä myös opiskelijoitten toimeentulo saadaan järkevöitettyä niin, että myös työssäkäynti kannattaa, että on myös oma valinta, haluaako esimerkiksi opintolainaa ottaa sitten sen sijaan, ettei tarvitsisi käydä niin paljon töissä. Mutta päätoimisen opiskelun pitää olla mahdollista, ja tätä on haluttu tällä yleiseen asumistukeen siirtymisellä myös helpottaa.

17.35 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä muutamalla laskelmalla ja sillä, miten nämä muutokset, mitkä hallitus on tehnyt, sitten vaikuttavat opiskelijoiden toimeentuloon.

Mielestäni huoltajakorotus oli erittäin tervetullut uudistus sen takia, että on tärkeää rakenteellisesti saada huoltajakorotus osaksi meidän opintotukijärjestelmäämme. Se antaa myöskin mahdollisuuksia jatkossa nostaa se sellaiselle tasolle, millä sen pitäisi olla, jotta me aidosti pystymme tukemaan pienituloisia opiskelevia perheitä. Tällä kertaa hallitus päätti käyttää huoltajakorotukseen 10 miljoonaa euroa. Huoltajakorotus on siis 75 euroa opiskelijaa kohden, jota taas kerran voidaan verrata tähän melkein 90 euron leikkaukseen, mikä tehtiin opintorahaan. [Marisanna Jarvan välihuuto] Kokonaisuus tältä osin siis edelleen miinusmerkkinen.

Jos tarkastellaan, miten hallitus ylipäättään on käyttänyt rahaa opiskelijoiden tai pienituloisten suomalaisten tukemiseksi, niin tämä opintorahaleikkaus oli minun tietääkseni suurin yksittäiseen etuuteen tehtävä leikkaus tällä kaudella, 112 miljoonaa, ellen väärin muista. 112 miljoonaa leikattiin suoraan Suomen pienituloisimmalta väestöryhmältä, kun hallitus on valmis panostamaan 10 miljoonaa opintotuen huoltajakorotukseen.

Mitä tulee tähän asumistukiuudistukseen, niin toistan vielä kerran, että sen lähtökohta oli se, että opiskelijoiden siirtämisestä aiheutuvia kustannuksia katetaan leikkaamalla yleistä asumistukea kaikilta muilta tuensaajilta. Eli hallitus ei ollut valmis panostamaan li-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

sää rahoitusta siihen, että pystytään tukemaan pienituloisia, taloudellisissa vaikeuksissa kamppailevia suomalaisia.

17.37 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kun tässä nyt on hyväksytty tällainen yleinen talouskeskustelu, ajattelin, että käytän nyt vähän pidemmän puheenvuoron yleisestä taloustilanteesta, kun enää keskustelu ei ole pelkästään ollut tässä lisätalousarviossa. Tämä on sen takia oleellista, että tässä on tapahtunut selkeä muutos siihen, mikä tilanne oli silloin, kun edustaja Li Anderssonin edustama puolue esimerkiksi oli hallituksessa. Silloin maa velkaantui rajusti. Nyt toimet ovat aiheuttaneet ja saaneet aikaan sen, että talous kasvaa. Nämä ratkaisut ovat olleet vaikeita, mutta talouden suunta on käännetty. Yhdeksän vuoden jälkeen kasvu on laaja-alaista. Tänä vuonna tuoreimmat ennusteet kertovat, että kasvu olisi jopa yli 3 prosenttia, Palkansaajien tutkimuslaitos on ennustanut yli 3,6 prosentin kasvua, ja valtiovarainministeriö tarkisti omaa kasvuennustettaan 2,9 prosenttiin. Mutta ensi vuodelle ennusteet ovat jo hivenen heikompia, ja emme tule todennäköisesti näillä toimenpiteillä pääsemään tuohon työllisyystavoitteeseen, joka on 72 prosenttia. Lähelle sitä, toivottavasti, pääsemme, mutta tuohon tavoitteeseen taikka riittävään tavoitteeseen, joka olisi ehkä 75 prosenttia, pääsemiseksi me tarvitsemme lisää toimenpiteitä. Mutta nyt talous kasvaa, työttömyys vähenee ja työllisyys paranee.

Tämä hallitus valitsi työn linjan aloittaessaan. Työn verotusta on kevennetty, toisin kuin edellinen hallitus teki, joka valitsi linjan, jossa silloisen valtiovarainministerin, demariministerin, johdolla verotusta kiristettiin. Nyt työn verotusta on kevennetty, ja sitä kautta on työnteosta saatu entistä kannattavampaa. [Simon Elo: Verokapina tämä on!] Kenenkään työn verotus ei ole tänä vuonna kiristynyt eikä tule ensi vuonnakaan kiristymään, ja näillä toimenpiteillä talous on kasvamassa ja työttömyys vähenee. Esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyys on helpottanut nyt 20 000 hengellä. Heille tämän hallituksen toimet ja talouskasvu ovat tuoneet merkittävän muutoksen siihen, mikä heidän tilanteensa on aiemmin ollut. Myös nuorisotyöttömyys on helpottamassa. Tässä keskustelussa olemme keskustelleet opiskelijoista, ja valitettavasti heistä pitkään monet joutuivat jopa suoraan opiskelun jälkeen työttömyyskortistoon. Nyt nuorisotyöttömyys helpottaa, nuoret saavat työtä ja pääsevät työn syrjään kiinni. Talouskasvu kuuluu siis kaikille, ja sen takia näitä toimenpiteitä nyt on tehty.

Kun tässä on puhuttu laajasti taloudesta, ehkä on hyvä katsoa, mitä ratkaisuja pystytään ensi vuonna tekemään: Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan niin, että lähes 7 000 perhettä saadaan maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Sen lisäksi varhaiskasvatukseen tulee 5-vuotiaille maksuton kokeilu. Tämän lisäksi yksinhuoltajakorotus tulee opintotukeen, mistä olemme puhuneet, ja perhevapaaudistus käynnistetään, takuueläkettä korotetaan ja niin poispäin.

Tässä tämänpäiväisessä asiassa näkyy hyvällä tavalla se, että meidän taloutemme suunta on kääntynyt. Varsinaisten tulojen arviota korotetaan yli miljardilla eurolla. Verotuloarviota korotetaan reilulla miljardilla, ja se tarkoittaa, että lainanotto vähenee samaan aikaan yli miljardilla. Tänä vuonna ei velkaa otetakaan yli 5:tä miljardia vaan 4,4 miljardia. Yhteisöverotuotto on kasvamassa tänä vuonna, sitä ennustetta korotetaan 810 miljoonaa. Perintö- ja lahjavero tuottaa 200 miljoonaa enempi. Ja kuluttajien myönteisesti kehittynyt luottamus näkyy siinä, että arvonlisävero tuottaa enempi kuin aiemmin on ennakoitu, 158 miljoonaa euroa arvonlisäveron tuottoa korotetaan. Ja autoveron — jota myös salin vasemmalta laidalta on arvosteltu, siis sen alennusta, sitä, että on järjetöntä alentaa autoveroa —

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

tuotto kasvaa. Autoverot ovat tuottaneet enempi valtiolle rahaa, kun tämä hallitus on siinäkin noudattanut hyvää kokoomuslaista veropolitiikkaa, että veroja kevennetään ja sitä kautta haetaan kasvua, ja se näkyy muun muassa tässä.

Tässä esityksessä, joka nyt on käsittelyssä, näiden tulojen lisäyksen lisäksi siis on lisämääräraha 11,6 miljoonaa, joka kohdistetaan veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin. Tällä haluamme varmistaa sen, että jokainen veteraaneista pääsee palveluiden piiriin — tästä olemme käyneet keskustelun alkupuolella hyvää keskustelua. Ja näin eduskunta on edellyttänyt ensin valtiovarainministeriön ponnassa ja sen jälkeen budjettilausumana eduskunnan istunnossa.

Tässä keskustelussa edustaja Elomaa toi esille sen, että me tarvitsemme vielä lisää toimia näiden kunniakansalaisten eteen. Tämä hallitus muutti sotainvalidien haittaraja-astetta: ensin sitä laskettiin aikanaan 20:stä 15:een, sen jälkeen 15:sta 10:een, ja nyt edustaja Elomaa on tehnyt lakialoitteen, jossa haitta-asteprosentista luovuttaisiin kokonaan. Se tarkoittaisi sitä, että enää ei tarvitsisi katsoa, onko yli 90-vuotiaalla miehellä tai naisella sodan aiheuttamaa invaliditeettia, vaan heistä jokainen nousisi näiden palveluiden saatavuuden näkökulmasta samalle viivalle. Olen itse samaa asiaa puhunut tässä salissa useamman kerran ja tulen allekirjoittamaan edustaja Elomaan hyvän lakialoitteen. Meidän tulee luopua tällaisista haitta-, invaliditeettirajoista ja taata jokaiselle veteraanille puolisoineen jatkossa nämä palvelut.

Tässä ministeri Orpo toimii toisella tavalla kuin edeltäjänsä: hän esittää budjettiesityksessä tismalleen sen summan veteraanien kuntoutukseen, mitä sosiaali- ja terveysministeriö on esittänyt. Aiemmin valtiovarainministerit ovat tehneet VM:n esityksen mukaisesti oman budjettiesityksensä ja eivät ole noudattaneet STM:n antamia lukuja eli ovat arvioineet, että poistuma olisi nopeampi kuin sosiaali- ja terveysministeriössä on arvioitu. Nyt veteraanirahat on laitettu automaattisesti sille tasolle kuin niiden pitää veteraanien näkökulmasta olla. Mutta samaan aikaan meidän pitää muistaa, että tämä budjettilausuma on voimassa ensi vuonnakin, ja jos näyttää siltä, että rahat eivät riitäkään, että meidän kunniakansalaisemme tarvitsisivat enempi kuntoutusta, enempi hoivaa tai se vaatisi enempi rahaa — mitä se todennäköisesti vaatiikin, kun heidän keski-ikänsä koko ajan nousee — niin silloin meillä on yhdessä päätetty sitova sopimus siitä juhlapäätöksestä, että näitä rahoja lisätään, niin kuin tässä tämän päivän lisätalousarviesityksessä valtiovarainministeri Petteri Orpo esittää.

Arvoisa puhemies! Tässä hivenen ajatuksia tähän talouskeskusteluun.

17.46 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Tämän yleisen hyvän talouskehityksen ohessa haluaisin palata myös näihin rakenteellisiin asioihin, joita hallitus on pystynyt tekemään siitä huolimatta, vaikka on tehty erittäin vaikeita ja kipeitä taloussäästöjä.

Nimittäin kun tässä keskustelun aikana puhuimme varsin paljon opiskelijoista, niin ei sitä käy kiistäminen, että totta kai sieltä on leikattu myös opiskelijoilta opintorahasta, mutta on tehty kaksi erittäin merkittävää rakenteellista uudistusta, jotka helpottavat opiskelijoiden asemaa ja tilannetta, ja ne toivottavasti pysyvät siellä vaalikaudesta toiseen, olivat hallituksessa seuraavalla kaudella ketkä tahansa. Opiskelijat vihdoinkin siirtyvät yleiseen asumistukeen, mitä opiskelijajärjestöt laajasti ovat kampanjoineet vuosikausia, ja se tulee korottamaan itse asiassa sitä rahamäärää, jota opiskelijoiden asumiseen kansallisesti käytetään. Toisekseen huoltajakorotuksesta on puhuttu jo pitkiä pitkiä aikoja, ja vihdoinkin myös huoltajakorotus saadaan aikaiseksi. Nämä ovat rakenteellisia uudistuksia.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

Ehkä tähän ideologiseen keskusteluun haluaisin ottaa vielä sen asian esille, että on tietenkin harmillista, että opiskelijoilta on leikattu, kuten monilta muiltakin ryhmiltä, mutta sinä aikana kun ihminen on opiskelija ja pienituloinen eikä rahaa juurikaan ole, sekin helpottaa siinä hetkessä kun rahaa ei ole, että sitä opintolainaa voi ottaa vähän enemmän ja saa silloin käytettäväksi enemmän rahaa sinä aikana kun rahaa ei muuten ole.

Mitä tulee sitten tähän asumislisäasiaan, yleiseen asumistukeen siirtoon: On hieman eriskummallista, että salin vasemmalla laidalla ollaan nyt huolissaan siitä, että ne opiskelijat, jotka ovat olleet hyvätuloisia — sellaisiakin tässä maassa on nimittäin ollut — eivät enää saa sitä asumistukea vaan että se keskustajohtoisen hallituksen johdolla kohdentuu niille, jotka ovat kaikista pienituloisimpia opiskelijoita, [Puhemies koputtaa] niitä köyhiä, jotka eniten sitä rahaa tarvitsevat.

17.48 Simon Elo si: Arvoisa herra puhemies! Oli hienoa, että tämä eduskunta kaikkien ryhmien johdolla yksimielisesti teki lupauksen siitä, että jos veteraanien kuntoutukseen olevat rahat eivät riitä, niitä lisätään. Näin hallituksen esityksessä toimitaan: 11,6 miljoonaa euroa veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin. Tämä on hienoa. Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta vieraili perinteiseen tapaan eduskunnassa, ja henkilökohtaisesti kannatan ensi vuodelle tämän lupauksen uudistamista ja vien sen siniselle eduskuntaryhmälle. Uskon, että tässä eduskunnassa tästä voi löytyä hyvin laaja yhteinen näkemys.

Mitä tulee sitten tähän keskusteluun opiskelijoista, kyllä meidän täytyy katsoa myös sitä, mistä me olemme lähteneet. Oma 72-vuotias äitini on ihmetellyt hieman sitä keskustelua, mikä tässä nykyään on. Kun hän Tornionjokilaaksosta Pellosta lähti opiskelemaan Ateneumiin Helsinkiin, niin ei hänellä ollut opintotukea ja opintolainan ehdot olivat niin huonot, että sitä ei kannattanut ottaa, ja sitten mentiin pieneen tädin kämppään asumaan ja opiskeltiin ja tehtiin töitä ohessa. Nyt meillä on veloitukseton koulutus — sanon veloitukseton, koska ilmaistahan ei tunnetusti ole — opintotuki, opintolaina edullisin ehdoin, jota suorastaan kannattaa ottaa, tukea opiskelija-aterioihin, kattava opiskelijaterveydenhoito ja muita hyviä asioita, nimenomaan hyviä asioita, joita sinänsä ei kukaan vastusta ja joita haluaa rahallisesti valtio tukea, ja tämä hallitus on näihin lisäksi panoksia pistänyt. Mutta se kysymys vasemmisto-oppositiolle on: missä se raja menee? Heillä ei tunnu olevan mitään rajaa siinä, kuinka paljon voidaan palveluita koko ajan lisätä, eikä ymmärrystä siitä, mistä me olemme Suomesta lähteneet. Vaikeista oloista on päästy tähän hienoon tilanteeseen, johon täytyy kuitenkin jatkossakin rahat löytyä. Emme me ilman rahoja pysty näitä maailman mittakaavassa erinomaisia palveluita meidän veteraaneille ja opiskelijoille tuottamaan.

17.50 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen kuvasi hyvin valtion tämän hetken talouden tilaa. Siinä oli niitä hyviä piirteitä, kuinka hyvin talous on lähtenyt paranemaan valtion kassaan nähden. Näin kun ajattelee talousarvion laadintaa ja tätä tilannetta, niin olisi luultu, että nyt on sitä liikkumavaraa, että opiskelijoiden opintotukeen palattaisiin, peruttaisiin nämä leikkaukset opintotuesta ja saataisiin sillä tavalla satsattua tulevaisuuteen. Kun opiskelijoista puhutaan, se on satsaus tulevaisuuteen ja siihen, minkälainen Suomi tulee jatkossa olemaan. Näitä ihmisiä pitää kannustaa käymään kouluja. Minusta se oli väärä linjaus tässä vaiheessa, että opintotukea on leikattu. Nyt olisi ollut hallituksella mahdollisuus pikkasen paikata sitä tässä paremmassa taloustilanteessa.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

17.51 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tätä keskusteluahan niin opiskelijoiden opintososiaalisista etuuksista kuin sitten varmaan laajemminkin koulutuksen rahoitukselta on vähän vaivannut kysymys siitä, että ensin kauhalla otetaan ja sitten lusikalla palauteaan. Tämähän on se kysymys, mistä myös varmasti täällä aika pitkälti kritiikki kumpuaa.

Edustaja Kulmuni viittasi juuri tähän tulojakaumaan sitten opiskelijoiden kesken, jotka tästä nyt hyötyvät. Tämä olikin se kysymys, mitä lähdin kyselemään, kun nyt uusimmat tutkimukset näyttävät, että vaikka on haluttu nimenomaisesti tukea kaikista heikoimmassa asemassa olevia opiskelijoita, niin juuri siinä tuloluokassa kaikista eniten ihmiset menettävät johtuen näistä hallituksen päätöksistä. Tämä oli se kysymys, mitä yritin kysellä, minkä takia näin on tehty. Ehkä joskus myöhemmin vielä palaamme tähän aiheeseen.

Sitten toinen kysymys: Sinänsä ihan paikallaan oleva puheenvuoro, jonka edustajakollega Elo tässä käytti, mutta haluaisin kuitenkin ajatella niin, että kai me ajattelemme tulevaisuudesta siten, että me jätämme tämän maan hieman paremmassa kunnossa jälkipolville kuin se oli siinä tilanteessa, kun me olemme itse sen saaneet. Tämähän on tämän politiikan idea, että kehitys kehittyy. Toivoisin, että ainakaan tulevaisuudessa, jos joskus tässä salissa vielä keskusteluja käymme, emme lähde siitä, että emme jotain asiaa voi parantaa, koska ei sitä aikaisemminkaan ollut. [Sari Sarkomaa: Siitä ei ole lähtenyt kukaan!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu

17.53 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tämä on erittäin tervetullut uudistus. Tästä olemme pidempään puhuneet.

Aloitan oman puheenvuoroni siitä, että haluan eduskunnan pöytäkirjaan alleviivata sen, että en enää kannata itse tällä hetkellä ainakaan toistaiseksi sähköistä, esimerkiksi internet-pohjaista äänestämistä. Olen aiemmin kannattanut sähköistä äänestystä ja myös esimerkiksi Virossa käytössä olevaa internet-äänestämistä, mutta nyt en kannata tällä hetkellä näiden tapahtumien jälkeen, mitä maailmassa on tapahtunut.

Mutta tämä esitys on tietyllä tavalla hivenen sitä paikkaava. Itse ajattelin niin, että tämä sähköinen äänestys tai internetissä tapahtuva äänestys olisi ollut se keino vastata siihen, että ulkosuomalaiset asuinpaikasta riippumatta olisivat pystyneet äänestämään, mutta se ei tällä hetkellä ole turvallista ja siihen voisivat esimerkiksi ulkovallat vaikuttaa mahdollisesti, ja sen takia tämä kirjeitse ulkomailta tapahtuva äänestys on erittäin perusteltua. Joka vaalien alla tulee palautetta, että äänestäisin, haluaisin käyttää sen äänioikeuteni mutta se tarkoittaisi minun kohdallani ensin junamatkaa sinne, sen jälkeen lentoa tänne ja sen jäl-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

keen epävarmuutta ja jonottamista ja kaikkea muuta. Sen takia on hyvä, että tällainen mahdollisuus tarjotaan ulkosuomalaisille. Heidän äänestysaktiivisuutensa on nimittäin poikkeuksellisen alhainen, 2011 eduskuntavaaleissa 10,6, presidentinvaaleissa viime kerralla 13,9 ja europarlamenttivaaleissa vain reilu 4 prosenttia, ja tiedän, että siellä olisi paljon halukkaita äänestäjiä lisää, ja sen takia on hyvä toimia näin. Tässä on myös tavallaan se taustavarmistus, että tätä ei oteta käyttöön sellaisissa maissa, [Puhemies koputtaa] missä ei voida taata varmaa postin kulkua, ja vielä, puhemies, loppuun: toisaalta tässä on myös se mahdollisuus jatkossakin, että voi käydä paikan päällä äänestämässä, jos haluaa tehdä sen sillä tavalla.

17.55 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva laki vaalilain muuttamisesta on erittäin kannatettava ja tervetullut. Tämä esitys toteuttaa ulkosuomalaisten pitkäaikaisen toiveen, eli tämä esitys tuo ulkomailla asuville ja tilapäisesti ulkomailla oleskeleville äänioikeutetuille oikeuden kirjeäänestää kaikissa yleisissä vaaleissa.

Tämän kirjeäänestyksen tarkoituksena on todellakin parantaa ulkomailla asuvien äänioikeutettujen äänestysmahdollisuuksia. Nykyisinhän ulkosuomalaiset pääsevät äänestämään Suomen edustustoissa, ja usein äänestämisen esteenä ovat todellakin pitkät ja kalliit ja aikaa vievät matkat äänestyspaikalla, eli käytännössä käytännön syyt, useatkin sellaiset, voivat estää äänestämisen, vaikka äänestystahtoa olisi. Edustaja Heinosen puheenvuorossa todettiin jo, että äänestysaktiivisuus on ulkosuomalaisten parissa ollut varsin alhaista: ollaan tuolla 8—12 prosentin lukemilla oltu. Tuo kirjeäänestysmahdollisuuden luominen turvaa ulkosuomalaisille todellakin nykyistä tasavertaisemmat mahdollisuudet käyttää äänioikeuttaan ja vaikuttaa myös kotimaansa asioihin. Myönteistä on myös se, että kirjeäänestämisen on arvioitu vähentävän kustannuksia ulkomaiden edustajistoissa.

On hyvä, että tämä esitys vihdoinkin Suomeen tulee, koska kuten moni meistä tietää, mahdollisuus kirjeäänestykseen on useimmissa muissa Euroopan maissa. Ruotsissa kirjeäänestysmahdollisuuden on nähty nostavan äänestysaktiivisuutta eli todellakin äänestysaktiivisuus on noussut. Mielestäni tässä on kysymys eräänlaisesta tervetulleesta demokratialoukasta, eli demokratian toteutumisen kannalta tässä on kyseessä erittäin tärkeä uudistus, kun todellakin tämä kirjeäänestys saadaan vihdoinkin suomalaisten ulottuville. On hyvä myöskin tässä todeta, arvoisa puhemies, että ulkosuomalaisten määrän on odotettu kasvavan jatkossakin, jolloin entistä useampi hyötyy tästä uudistuksesta.

Itse Suomi-Seuran johtokunnan jäsenenä olen aktiivisesti ollut niiden kansanedustajien joukossa, jotka ovat yhdessä ja yhteistyössä Suomi-Seuran ja ulkosuomalaisparlamentin kanssa tätä uudistusta ajaneet. Tämä on itse asiassa tainnut olla 17 vuotta agendalla ja ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselmissa istunnosta toiseen, ja hyvä, että tämä asia nyt on täällä Suomen eduskunnan istunnossa.

Totean, että tämän lakiesityksen mukaan kirjeäänestystä haluava äänioikeutettu tilaisi kirjeäänestysasiakirjat Suomesta ulkomaalaiseen osoitteeseensa ja ne saatuaan ihminen äänestäisi ja palauttaisi äänensä postitse oman kuntansa keskusvaalilautakunnalle. Voimassa olevan lain mukainen mahdollisuus äänestää ennakoon tietyissä ulkomaanedustustoissa säilyisi jatkossakin, eli ulkomailla oleva äänioikeutettu voisi vapaasti päättää, äänestääkö hän kirjeitse vai menemällä esimerkiksi ennakkoäänestyspaikkaan. Tämän esityksen mukaan tätä kirjeäänestystä sovellettaisiin ensimmäisen kerran sitten vuoden 2019 eduskuntavaaleissa ja laki todellakin tulisi voimaan jo 2018 marraskuussa. Pidän tätä esitystä ter-

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

vetulleena ja kannatettavana, mutta on hyvä, että tämä huolellisesti valiokunnassa käydään läpi.

17.59 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kun joskus ehkä täältä oppositiosta annetaan hieman kritiikkiä näistä hallituksen esityksistä, niin nyt täytyy kyllä todeta, että tämä on paikallaan oleva parannus siihen, miten ulkosuomalaiset pystyvät osallistumaan tähän meidän yhteiseen demokratiaamme. Tällä esityksellä siis mahdollistetaan tämä ulkosuomalaisten kirjeäänestäminen. Juuri tämä äänestyksen tekninen vaikeus pitkältihän on myös tutkitusti ollut se suurin syy ulkosuomalaisille jättää äänestämättä, kun he ovat joutuneet sitten matkustamaan näihin lähetystöihin. Tiedetään, että lähetystöverkosta johtuen jollain on sitten hieman lyhyempi matka ja jollain taas vastaavasti pidempi, ja voi olettaa, että tämä ainakin osittain tulee lisäämään nyt sitten ulkosuomalaisten äänestysaktiivisuutta.

Tämä on siinä mielessä myös mielenkiintoinen hetki tarkistella tätä vaalilakia hieman yleisemmin, kun meidän tiedämme, että meillä on samaan aikaan pohdinnassa verkkoäänestyksen, niin kutsutun nettiäänestyksen, selvittäminen, jota siis selvitysryhmä työstää, ja siinä on myös parlamentaarinen seurantaryhmä olemassa. Ja sitten on nyt myös aika paljon muuten käyty keskustelua vaaleista viime aikoina.

Ehkä tähän puheenvuoron loppupuolelle voikin todeta, että aika paljon Suomessa ollaan nyt mietitty sitä, miten itse äänestämistä voisi helpottaa, mutta kovin vähälle on jäänyt sen miettiminen, voisimmeko vaalipäivissäkin hieman helpottaa ihmisten arkea ja pystyisimmekö yhdistämään näitä eri vaaleja. Kun tässä julkista keskustelua on seurannut, näyttää siltä, että tämä on puoluesihteereille ollut taas ylitsepääsemätön vaikeus, ei päästä Suomessa yhdistämään vaaleja, vaikka jotta pystyisimme äänestysaktiivisuutta nostamaan, periaatteellisesti varmasti se olisi myös järkevä tapa edetä, että vähentäisimme vaalipäivien määrää ja keskittäisimme useampia vaaleja samalle päivälle, niin kuin myös muissa maissa toimitaan.

18.01 Simon Elo si: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys ulkosuomalaisten mahdollisuudesta äänestää postitse, kirjeitse, on erittäin kannatettava.

Sen verran oma lehmäkin on ojassa, että siskoni asuu vakituisesti Israelissa ja on kaksoiskansalainen, ja esimerkiksi hänen tapauksessaan hän ollut aktiivinen äänestäjä Suomen vaaleissa, ja se on vaatinut häneltä Tel Aviviin menoa kaksi tuntia yhteen suuntaan. Eli kyllä henkilön on pitänyt nähdä tässä vaiheessa hyvin paljon vaivaa, jos todella on halunnut ottaa kantaa meidän demokraattisessa järjestelmässämme ulkosuomalaisena. Eli tämä poistaa paljon esteitä.

Mutta viitaten hieman tähän, mitä edustaja Räsänen otti esille ylipäättään vaalilainsäädännöstä ja siihen liittyvistä kysymyksistä, niin jos meillä madalletaan kynnystä äänestää ja siihen mietitään ratkaisuja, kyllä täytyy miettiä ratkaisuja myös madaltaa kynnystä asettua ehdokkaaksi. Siihen tuleva puolue Sininen tulevaisuus on ottanut kantaa tämän vaalirahoituksen osalta niin, että pitäisi asettaa tällainen kampanjakatto, koska rahan valta on kasvanut yhä suuremmaksi kampanjassa. Rahallinen koko on noussut, ja se on suoranaisesti uhka demokratialle ja yksi kynnys asettua sitten ehdokkaaksi. Eli olemme esittäneet, että kuntavaaleissa kampanjakatto olisi 15 000 euroa, maakuntavaaleissa 30 000, eduskuntavaaleissa 40 000 ja sitten europarlamenttivaaleissa 80 000. Sen lisäksi olisi pakollinen vaalirahoituksen ennakkoilmoitus, joka tällä hetkellä on vapaaehtoinen. Näin äänestäjä

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

varmasti tietää mahdollisimman tarkasti sen, mitä nyt etukäteen voi alustavasti tietää ehdokkaan vaalirahoituksesta, ja sitä kautta se palvelee sitä äänestäjän päätöksentekoa. Tässä olisi riittävän — sanoisin — avoin ja läpinäkyvä järjestelmä siihen, että saadaan madallettua kynnystä asettua ehdokkaaksi ja sitä kautta demokratiaa vahvistettua.

18.03 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! On tervetullutta, että ulkosuomalaisten äänestämistä helpotetaan. Kuitenkin mielestäni on tärkeää tässä yhteydessä huolellisesti tutkia myöskin tällaisen kirjeäänestyksen vaikutus vaalisalaisuuteen.

Edustaja Heinosen kanssa olen samaa mieltä siitä, että se, mitä olemme oppineet internetin kautta tapahtuvasta häirinnästä, myös vaalien häirinnästä, monissa maailman maissa, on meille tärkeä varoitusmerkki, ja juuri samojen syiden takia itsekin suhtaudun hyvin pidättyväisesti siihen, että siirtyisimme sähköiseen äänestämiseen. Monet asiantuntijathan ovat sanoneet, että sähköisessä äänestämisessä on luovuttava joko vaalisalaisuudesta tai sitten siitä, että äänestystulos on vedenpitävästi luotettava. Mielestäni demokratiaan kuuluu kuitenkin se, että meillä on nämä molemmat: vaalisalaisuus ja se, että kaikki kansalaiset voivat luottaa siihen, että se äänestyksen tuloslaskenta, joka julkistetaan ja jonka mukaan valitut edustajat asettuvat tehtäviinsä, oikeasti vastaa sitä, mitä kansalaiset ovat äänestäneet.

18.05 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana kokonaisuudessaan tästä vaalilaista ja siitä, kun tässä nousi tämä nettiäänestäminen esille:

On juuri näin, että kaikissa tilanteissa vaalijärjestelmämme pitää täyttää kaksi asiaa. Ensimmäinen liittyy vaalivapauteen eli siis siihen, että jokainen saa oman äänestyspäätöksensä tehdä itsenäisesti. Toinen tärkeä asia liittyy tähän vaalisalaisuuteen eli siihen, että kukaan toinen ei tiedä, minkä äänestyspäätöksen ihminen teki, jollei tämä ihminen sitten sitä itse kerro. Ja on pakko todeta, että kyllähän tähän kirjeäänestämiseen liittyy nimenomaan se kysymys nyt tästä vaalivapaudesta, siitä, missä olosuhteissa se äänestyspäätös tehdään ja ääni laitetaan tähän kirjeeseen ja lähetetään sitten maailmalle. Mutta vaalisalaisuus kyllä pystytään hoitamaan, koska nämä kirjeet ja äänet menevät sinne yhteiseen ääniuurnaani siellä keskusvaalilautakunnassa ja sieltä ei pystytä yksilöimään, kuka on kirjeäänestystä käyttänyt ja kuka ei.

Yleisesti voi juuri todeta, kun nyt tästä nettiäänestyksestä paljon puhutaan ja on katsottu vähän näitä Viron esimerkkejä, että täytyy kuitenkin muistaa, että meillä Suomessa tämä meidän nykyinen äänestysjärjestelmämme on hyvin idioottivarma ja se mahdollistaa esimerkiksi sen, että mikäli puolueet haluavat, ne voivat tehdä vaikka omat tarkastuslaskentansa ääntenlaskun ja ääntenvahvistusten jälkeen, niin kuin esimerkiksi kunnallisvaalien jälkeen joillakin paikkakunnilla tapahtui. Tämähän olisi siis mahdotonta, jos menisimme kokonaan sähköiseen järjestelmään, missä äänestettäisiin netin kautta. Ja monista muistakin syistä, niiden esimerkkien vuoksi, mitä muissa maissa olemme nähneet, en kyllä itsekkään kovin lämpimästi kannattaisi nettiäänestykseen siirtymistä, vaan tämä meidän nykyinen hyvin tuttu ja turvallinen vaalitapamme kyllä toimii jatkossakin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 94/2017 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 28.9.2017 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.02.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola